

SLOVENSKI

Poročevalec

Izdaja in tiska Casopisna podjetje Slovenski poročevalec. - Direktor: Rudi Janžura. Glavni in odgovorni urednik: Sergej Vošnjak. - Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1 in 3, telefon 23-522 do 23-524. - Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1/II, telefon 23-522 do 23-524. - Oglasni oddelak: Ljubljana, Tikova cesta 7, telefon 21-496, za ljubljanske naročnike: 20-48, za zamejstvo 21-552. - Poštni predal št. 29. - Ziro račun pri Komunistični banki Ljubljana št. 60-KB-5-2-367. - Mesečna naročnina 230 din.

Zdravstvena prosveta v komuni

Med obveznostmi, ki jih je prevzela komuna kot temeljna družbena samoupravna enota, so tudi obveznosti za razvoj zdravstvene službe na njenem območju. Merilo za napredek zdravstva v posamezni komuni ni samo obseg omrežja zdravstvenih ustanov, temveč in predvsem stopnja zdravstvene kulture prebivalstva. Zavedajoč se tega velike je komuna osvojila že utrjeno stališče, da je pravilna smer za vodenje sodobne zdravstvene politike preventivna dejavnost in kot njen poglavitni del zdravstvena vzgoja.

Učiti in tudi naučiti človeka, da bo znal varovati in pravilno vrednotiti svoje zdravje in zdravje drugih, pa je dolgotrajen proces, ki ne zahteva samo uporne in vztrajnega dela, temveč tudi sposobne kadre z zgrajeno osebnostjo in pa dobro organizirano koordinirano delo.

Iz izkušenj vemo, da so imele v preteklosti pri zdravstvenem prosvetljevanju ljudi pomembno vlogo družbene organizacije, v prvi vrsti Rdeči križ, ki je pioniir zdravstvenega prosvetljevanja. Bodisi z agitacijo in propaganjo, bodisi z aktivnim sodelovanjem pri raznih zdravstvenih akcijah so množične organizacije pomagale uspešno rešiti marsikateri težavni zdravstveni problem.

Vendar jasno je bilo tudi, da manj kampanjsko, mnogokrat preveč teoretično, nesistematično in nekoordinirano. Ker zahteva sodobna zdravstvena vzgoja nepretrgano delo ne samo z množico, temveč tudi s posameznikom, ki je bilo treba dopolniti in najti zato nove metode dela. Glede na to je komuna okrepila svoje organe družbenega upravljanja in vključila v dopolnilno zdravstveno vzgojo razen strokovnjakov tudi druge kadre.

Uspehi razširjenega sodelovanja in dopolnilne zdravstvene vzgoje so se kmalu začeli kazati. Zdal je vedno več tečajev za zdravstveno vzgojo vaških deklet, vznikli so podobni tečaji po tovarnah, vedno bolj se širijo tečaji in seminarji za hišno nego bolnika. Vse to z vedno večjimi uspehi organizirata Rdeči križ. Prosveta daje svoj prispevek s tem, da vključuje v učne programe kmetijsko gospodinskih šol pouk o higieni in asanaciji vasi; ljudska univerza prireja številna zdravstvena predavanja, tečaje, seminarje in šole za starše, prikazuje zdravstveno vzgojne filme in podobno. Letos namerava ljudska univerza izvesti pod naslovom »Za boljše zdravje našega kraja« v raznih krajih razpravo o zdravstvenih problemih, ki so značilni za posamezni kraj; zavod za pospeševanje gospodinjstva ima v učnih programih svojih gospodinjstvenih tečajev vključen med drugim tudi pouk iz higijene in zdravstvene zaščite matere in otroka. Svoj prispevek za izboljšanje zdravstvene kulture zaposlenih daje tudi socialno zavarovanje. Po odobrih za preventivno zaščito in po komisijah za higiensko-tehnično zaščito prireja vrsto seminarjev, ki jih je lani samo v ljubljanskem okraju obiskovalo več kot 3000 vodij oddelkov, mojstrov, tehnikov in drugih članov raznih delovnih kolektivov.

Pri vsej tej pestrosti in dinamiki zdravstvenega prosvetljevanja pa se ne čuti zadosti sodelovanje zdravstvenih delavcev, ki so oz. bi morali biti nosilci zdravstvenoprosvetnega dela v komuni. Kako majhno število zdravnikov sodeluje pri zdravstveni vzgoji ljudi, naj oves samo ta primer: pri 77 predavanjih in 6 šolah za starše, ki jih je lani priredila ljudska univerza, je sodelovalo samo 12 zdravnikov. Kako naj na primer ljudska univerza uspešno izvede koristno razpravo »Za zdravje našega kraja«, če ne bo imela pomoči od zdravstvenega kadra in seveda tudi od zdravstvenih ustanov? Na vseh konferencah, sestankih, občinih zborih, na katerih kolikaj govore o zdravstvenem prosvetljevanju, nenehno poudarjajo, da bi bilo to mnogo uspešnejše, če bi imeli zdravniki nekoliko več razumevanja za to. Da pa nimajo, je poglavitni vzrok v tem, da si mnogi zdravniki niso na jasnem, da je zdravstveno prosvetljevanje obvezni del njihovega vsakdanjega dela.

Nekoliko drugače je s patronažnimi sestrami, brez katerih si uspehov v zdravstveni vzgoji sploh ne moremo zamisliti. Ne le drugih medicinskih sester, tudi patronažnih sester primanjkuje vedno bolj. Dolžnosti le-teh so zelo velike in odgovorne. Med drugim morajo patronažne sestre proučevati vse standardne, ekonomske in zdravstvene pogoje, v katerih živijo družine, nosečnice, dojenčki, šolski in predšolski otroci itd. Spričo majhnega števila patronažnih sester izgublja njihovo delo na praktični vrednosti in postaja ponekod že simbolično. Nedvomno je, da spričo tega položaja ne morejo patronažne sestre sodelovati pri zdravstveni vzgoji toliko, kolikor bi bilo potrebno. Dobra polivalentna patronažna služba dopušča na 300 družin ali na 1000 do 1500 prebivalcev eno patronažno sestro. Če vzamemo za primer, da je v ljubljanskem okraju kot največjem okraju v Sloveniji več kot 330.000 prebivalcev in samo 49 patronažnih sester, potem mora biti vsakomur jasno, da dejavnost patronažnih sester ne more še ob tako veliki postrtovalnosti, zaseči vsako vas, kaj šele sleherni družini.

Kot zdravstveni delavci, tako imajo v komuni tudi zdravstveni domovi svojo določeno vlogo pri zdravstvenem prosvetljevanju ljudi. Zakon o zdravstvenih domovih in zdravstvenih postajah opredeljuje te zavode za temeljne zdravstvene ustanove in jim nalaga skrb za zdravstveno zaščito ljudi na njihovem območju, torej jih šteje za usmerjevalce zdravstvene prosvete v komuni. Dosedanje izkušnje pa pričajo, da se zdravstveni domovi ukvarjajo še vedno le s kurativnim delom, bolj malo pa z zdravstveno prosvetnim. Izjema so le posamezni oddelki zdravstvenih domov, kot na primer posvetovalnice za žene, otroški dispanzerji ipd., ki že s svojim vsakdanjim delom vplivajo na zdravstveno zavest ljudi. Vendar pa zdravstveni dom kot celota še ni niti organizacijsko in niti idejno utrdil svoje zdravstveno prosvetne dejavnosti in je skladil z značilnostmi zdravstvene problematike prebivalstva, za čigar zaščito je odgovoren. Vsak zdravstveni dom bi moral imeti poseben zdravstveno prosvetni oddelček, ki bi koordiniral celotno zdravstveno prosvetno dejavnost v komuni in ga z dobro izdelanim programom vskladal s potrebami kraja, v katerem je. To delo ne bi bilo hudo, saj so dosedanje izkušnje in uspehi, ki jih imajo družbene organizacije pri zdravstvenem prosvetljevanju ljudstva, najboljše podlaga za pravilno usmerjanje zdravstveno vzgojne dejavnosti. Tesno sodelovanje z organizacijo Rdečega križa, z društvi prijateljev mladine, z zvezo ženskih društev, s prosvetnimi organi in z vsemi tistimi, ki se kakorkoli ukvarjajo z zdravstveno vzgojo ljudi, bo prav gotovo pripomoglo, da bo zdravstveni dom postal to, kar mora biti - središče zdravstvene prosvetnega dela v komuni. E. K.

SEJA IZVRŠNEGA SVETA LRS

Večji gospodarski poudarek sladkovodnemu ribištvu

Ljubljana, 14. jun. Izvršni svet Ljudske skupščine LRS je imel včeraj redno sejo, ki ji je predsedoval tov. Boris Kraigher. Na dnevnem redu je bil najprej zakonski osnutek, s katerim naj bi se spremenil in dopolnil sedanji zakon o sladkovodnem ribištvu.

Razvoj komunalnega sistema terja tudi na področju sladkovodnega ribištva določene spremembe, tako v pogledu njegove notranje organizacije, kakor tudi razdelitve ribiških vod. Doselej so bile ribiške vode razdeljene na ribiške okoliše, v katerih so gospodarila ribiška društva, združena v ribiški zvezi Slovenije. Po omenjenem osnutku naj bi bile vode razdeljene - ne glede na politično-teritorialno razdelitev - po svojih naravnih pogojih na posamezne rajone, ki bi obsegali posamezno področje, več manjših potočij, ali pa gospodarsko zaokrožen del večjega potočja. V mejah rajonov bi obstajali ribiški okoliši, ki bi obsegali posamezno vodo, del vode ali pa več voda na območju ribiškega rajona. Ribiški okoliš naj bi predstavljal zaključeno ribiško gospodarsko enoto z določenimi ribiški značilnostmi.

Osnutek omenjenega zakona predvideva naslednje ribiške organizacije: ribiške družine, rajonske zveze ribiških družin, ki jih sestavljajo vse ribiške družine določenega rajona, in ribiško zvezo Slovenije, sestavljeno iz rajonskih

zvez ribiških družin. V snutku so posebej poudarjene naloge in dolžnosti ribiških družin in rajonskih zvez v zvezi z gojitvijo rib, izboljšanjem njihovega staleža, vlaganjem ribjega naraščaja in odlova, kakor tudi strokovno vzgojo ribičev, da bi se pospeševalo športni ribolov in preskrbo trga z ribami.

Novi osnutek daje razvoju ribištva večji gospodarski poudarek. Po novem bo ribiška zveza Slovenije lahko predpisala za vsako ribiško gospodarsko leto obvezne minimalni načrt vlaganja ribjega naraščaja za vsak ribiški rajon. Za boljše preskrbo trga z ribami bodo ribiške zveze lahke same organizirale lov z mrežo. Ribiške organizacije bodo v skladu z zakonitimi predpisi o ustanavljanju gospodarskih podjetij lahko ustanovile gospodarske organizacije in zavode za pospeševanje sladkovodnega ribištva in za gojitev rib.

V nadaljevanju dnevnega reda je bil na vrsti osnutek zakona o varstvu kulturnih spomenikov in naravnih znamenitosti. Omenjeni zakonski osnutek naj bi nadomestil nekatero dosedanje deloma že zastarele zakonske predpise s področja spomeniškega varstva, odpravil nepotrebne centralizem in okreplil družbeni vpliv na neposredno izvrševanje varstva.

V nadaljevanju se je izvršni svet razpravljal o starih fakultete za splošno me-

dicino in stomatologijo, fakultete za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo ter filozofske fakultete in zavzel do posameznih vprašanj načelna stališča. O potrditvi statuta univerze v Ljubljani in statutov fakultet bo razpravljala ljudska skupščina na svojem prihodnjem zasedanju.

Izvršni svet je nadalje razpravljal o predlogu uredbe, o spremembah in dopolnitvah uredbe o organizaciji in delu repub. izvršnega sveta. Predlog uredbe med drugim predvideva, da se zaradi preobrnega delovnega področja odbora za notranjo politiko formira pri izvršnem svetu še odbor za

splošno in upravna vprašanja, ki bi obravnaval tudi republiški proračun ter področje uslužbenških razmerij. Tako bi imel sedaj izvršni svet skupaj z odborom za gospodarstvo tri odbore.

Končno je izvršni svet sprejel odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o začasnih dodelitvi preživnin babicam, ki zaradi boleznj, starosti ali onemoglosti niso bile zaposlene po 15. maju 1945 oziloma niso bile zaposlene toliko časa, da bi si pridobile pravico do osebne pokojnine; ter dal poročilo elektro gospodarski skupnosti Slovenije in Triglav filmu za najetje kreditov.

Konferenca strokovnjakov

Washington, 14. jun. (AP). Z ameriške strani še niso dali nobenega uradnega komentarja ob sovjetskem edmemoarju o mednarodni konferenci strokovnjakov, pač pa v odgovornih krogih izražajo zadovoljstvo, da je sovjetska vlada sprejela Eisenhowerjev predlog, naj bi se konferenca strokovnjakov začela že 1. julija. Zastopnik za tisk Bele hiše se je sinoči omejil samo na izjavo, da zunanje ministrstvo zdaj proučuje sovjetski edmemoar.

Kakor poroča TASS, je minister za zunanje zadeve ZSSR Gromiko izročil veleposlaniku ZDA Thompsonu edmemoar sovjetske vlade v zvezi s pisnom predsednika Eisenhowerja predsedniku ministrskega sveta ZSSR Hruščevu z dne 10. junija. V tem dokumentu izražajo sovjetska vlada zadovoljstvo, da sta se obe vladi sporazumeli o sklicanju konferenca strokovnjakov, ki naj proučijo način za odkrivanje jedrskih eksplozij. I.

Nagrobni govor

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA)

PARIZ, 14. jun. (Po telefonu). Bidault je poslal poziv za organiziranje novega gibanja, Soustelle in sovjetski veleposlanik Vinogradov sta bila sprejeta v hotelu Matignon. Včeraj pa je govoril de Gaulle. V njegovem govoru bi lahko videli obrise vsega, kar namerava ukreniti novi predsednik vlade v bližnji prihodnosti.

Ce smo primerjali pred petnajstimi dnevi manifestacije na Trgu republike s pogrebno povorko, bi lahko dejali, da je bila sinočnja izjava generala de Gaulle nagrobni govor Četrti republiki, govor, v katerem se ni držal starega pravila »de mortuis nil nisi bene«, temveč je storil prav nasprotno. Obsodil je vse, kar je ta Četrta republika počela. Izvzel je iz te kritike edino ljudi, ki so odgovorni za politiko, ki so jo vodili. Verjetno zato, ker so sedaj v njegovi vladi (s čimer je morda želel zadušiti proteste vseh, ki bi želeli dokončno uničiti stari sistem).

De Gaulle je dejal, da je strankarski režim dvanajst let (torej od trenutka, ko se je umaknil), dajal dokaze svoje nesposobnosti. Toda odgovornost ne pada na osebe, ki so imele oblast v rokah, kajti ti ljudje so bili sposobni, pošteni, rodoljubni. Žal so predstavljali samo frakcije in se niso istovetili s splošnimi interesi (s čimer je želel najbrž reči, da se te karakteristike ne nanašajo tudi nanj).

Toda v naslednjem odstavku navaja vzroke te nemoči. Dobe nesložne, kakor so bile nesložne tudi njihove lastne skupine, so stalno prihajale navzkriž s parlamentarnimi skupčinami, katere so si skušale prisvojiti oblasti, ki so jim jo one same dodelile. Podrejene zahtevam strank, ki so jih pooblastile, so bile obsojene, da se nekaj mesecev ali tednov spoprijemajo s problemi, ki jih niso moge rešiti. (Zdi se nam, da se verjetno ne motimo, če vidimo v teh stvarkih obrise de Gaullove reforme).

Bodoča državna ureditev, ki jo bo jeseni predlagal ljudstvu, bo zagotavljala dovolj močno, dovolj stabilno in dovolj učinkovito oblast.

A njegova politika? »Pacifikacija Alžirije, tako da bo za vselej predstavljala s Francijo eno dušo in eno telo«, organiziranje na federalni osnovi več ustrojev s pridruženimi narodi Afrike in Madagaskarja, graditev na osnovi sodelovanja odnošajev z Marokom, Tunizijo in državami Indokine (de Gaulle se ne oteka torej niti tej nekdanji koloniji).

Na zunanjem področju (kajti celo odnose z Marokom, Tunizijo in Indokino prišteva očitno med notranja vprašanja), zavzema mesto, ki pripada Franciji v zahodnem svetu, ali vendar ne ostati omejen samo na zahodni svet. Služiti miru in varnosti. (Prvi komentarji že vidijo v tem bodoče zblizevanje z Vzhodom).

Na gospodarskem področju: težka naloga uravnoteženja financ in gospodarstva. Vendar izvori te obnove ne manjkajo. Ed drugim Sahara, ki ne skriva bogastev le za Francijo, temveč tudi za ozemlja na njenih južnih in severnih mejah. (Ta stavek bi utegnil zadovoljiti Maročane in Tunizijane in predstavljati novost). Toda za vse to je potrebno, da mu Francozi dokažejo svoje zaupanje in zagotove uspeh razpisane posojilo.

V Alžiru je govor seveda naltel na odobravanje, ker je zopet popolnoma opravičil njihovo ravnanje, hvali akcijo vojske in razglasil, da bosta Francija in Alžir ostala vedno združena. Istočasno ko je de Gaulle govoril, pa je častni predsednik ljudskih republikancev Bidault, ki se je bil pred tem sestel s

Sustellom, poslal poziv vsem dravljanom, naj se združijo v »gibanju krščanske demokracije, ki ne bi izključevalo nobene duhovne skupnosti, nobene politične skupne, ki bi odpuščalo vsem, ki so se pregrešili v preteklosti ali sedanjosti. Tudi to gibanje bi obstajalo le dokler traja sedanja nevarnost (kar morda pomeni do končane ga referenduma). Ker je ime stranka onečasno, politiki propagirajo »gibanja«. Vsakdo si skuša čimprej ustvariti kredit za dobo, ki bo sledila referendumu. Toda vsa ta gibanja so trenutno bolj ali manj vojevokodje brez vojske.

Sustelle je bil danes sprejet pri de Gaulle. Po končanem razgovoru je izjavil, da se ne bo takoj vrnil v Alžir, ker ga je predsednik zaprosil, naj stopi v stik z ostalimi člani vlade in pojasni stanje v Alžiru. Na vprašanje, ali bo vstopil v vlado, ni želel dati pojasnila, poudarjajoč, da ostaja kot v preteklosti tudi v prihodnosti vselej na razpolago de Gaulle. Vendar nekateri komentatorji sedaj razlagajo te besede kot dokaz, da bi možnost ni izključena in da bi kaj lahko postal minister za muslimanske zadeve.

Še bolj značilen pa je za tužnjake opazovalce današnji obisk Vinogradova de Gaulle, ki je sicer popolnoma logičen glede na to, da mu je moral osebno predati pismo Hruščeva. Vendar se slišijo glasovi, da je Vinogradov »golisti«, da ga je med svojo misljo redno obiskoval v Kolombeju Domneva-vo celo, da je skupno s čestitkamj sovjetske vlade Vinogradov izročil de Gaulle tudi povabilo za obisk v Moskvi. Vinogradov je seveda na vprašanje novinarjev o možnosti takega obiska odgovoril le »emigmatičnim nasmeškom. Vendar ostaja dejstvo, da predsednik skupštinske finančne komisije Paul Reinould odputuje v terek v Sovjetsko zvezo ne v funkciji predstavnika vlade - kot sam zatrjuje. Vendar če se de Gaulle s tem potovanjem ne bi strinjal, ni dvoma, da bi odstopoval. Morda je to ena od praktičnih posledic de Gaullovega mišljenja, da se Francija ne sme zapreti v meje Zahoda.

Vida Hreščakova

Cordier v Bejrutu

Bejrut, 14. jun. (Reuter-AFP). Andre Cordier, pomočnik generalnega sekretarja OZN, je prišel danes v Bejrut, da bi pomagal organizirati opazovalno službo na libanonsko-sirski meji. Generalni sekretar OZN je opolnomočil Cordiera, da se pogaja z vladama Izraela in Jordanije zaradi položaja, ki je nastal v demilitariziranem pasu na gori Scopus.

VREME

Stanje dne 14. junija: Nad za- hodno, srednjo in severno Evropo se je zgradilo področje visokega zračnega pritiska, ki se umika proti jugu, nad našimi kraji in severnim Sredozemjem pa se še zadržuje v višinah nekoliko hladnejši zrak, ki povzroča oblačnost. Napoved za nedeljo: Deloma sončno vreme z zmerno oblačnostjo. Nočne temperature med 6 in 10, v Primorju 14, najvišje dnevne do 22 stopinj Celzija.



Se dober teden dni in koprška cesta bo v celoti izgotovljena. Na sliki pogled na znano vasico Petrinje in na zaključni del trase koprške ceste Petrinje-Kastelec, kjer asfalterji Slovenija ceste pravkar dokončujejo zadnja dela. Če bo vreme ugodno, bo kmalu stekel promet tudi po tem zadnjem odseku. - (Foto: Strnad)

(Nadaljevanje na 2. strani)

Dela na cesti Ljubljana-Zagreb potekajo po določenem načrtu

Razgovor s šefom investicijske skupine ing. Mravljjo

Otoče, 11. 6. 1958. Da bi naše bralce seznanili z dosedanjimi uspehi pri gradnji avtoceste, s težavami in problemi, ki jih pri tako obsejni delovni in kapitalni gradnji, kot tudi o izgledih, da bo ta del ceste dograjen v določenem roku, smo se obrnili na šefa in vesticijske skupine za gradnjo avtoceste tovariša ing. Mravljjo z nekaj vprašanji. Tovarš ing. Mravljja se je nazivje obliči d el a odzval in odgovoril na naslednja vprašanja:

1. Kako potekajo dela pri gradnji avtomobilske ceste? Kako se izpolnjujejo mesečne in dekadne obveznosti?
Dela pri gradnji avtomobilske ceste potekajo v glavnem po zamišljenem načrtu in to kljub temu, da še niso prispeli na gradbišča vsi potrebni stroji. Na dosedaj dosežene uspehe je vplivalo zelo ugodno vreme in pa velika požrtvovalnost in delovna volja brigadirjev. Ti so dosedaj svoje dekadne in mesečne obveznosti v celoti in njih celo presegali kljub pomanjkanju strojev in prevoznih sredstev.

2. Kakšne so poglavitne ovire in težave? Kako je s stroji, z dovolom gradiva in z oskrbo splotih?

Pri graditvi avtomobilske ceste je mnogo ovir in težav, ki jih podjetja skušajo obvladati z večjim ali manjšim uspehom. Velik problem je razen pomanjkanja nakladalnih in prevoznih sredstev ter sredstev za utrjevanje cestišča (imamo premalo valjarjev, posebno pa primanjkuje žab) tudi pomanjkanje delovodskega in tehni-

stali konec junija in v juliju, ko bodo končane priprave za graditev betonskega in asfaltnega vozišča in ko ga bomo pričeli graditi. Na gradbišča bo treba pripeljati velike količine materiala. Med drugim bomo porabili okoli 180 tisoč kubičnih metrov tamponskega gramoz, približno 43 tisoč kubičnih metrov drobljenca, okrog 20 tisoč ton asfaltne mešanice, približno 30 tisoč kubičnih metrov betona za betonsko vozišče in nadaljnjih 15 tisoč kubičnih metrov betona za obklične in predure. Za prevoz tega materiala manjka na gradbiščih najmanj 80 kiperjev, ki morajo prispeti najkasneje do konca junija.

Ves čas gradnje dovažajo v deponije gramoz za zaščitni sloj po železnici s posebnimi vlaki iz Nakla in Boštjanja ter iz gramoznic v Sentjerneju, Drnovem in Catežu. V kamnolomih ob trasi ter v Kokri, Preserju ter Budiščini pa pripravljajo tolčenec za asfaltno vozišče.

Oskrba brigadirjev s hrano posluje do sedaj zelo dobro. Znano je, da je vso oskrbo s prehrano prevzela novomeška slovska zveza, ki opravlja svojo nalogo v redu. Verjame, da bo tudi julija in avgusta, ko bo na gradbišču skoraj 20.000 brigadirjev in delavcev, prehrana zagotovljena brez motenj.



Občni zbor Centra za ambalžo

LJUBLJANA, 14. jun. Danes 10poldne je bil II. redni občni zbor Centra za ambalžo pri Trgovinski zbornici LRS. O doseganju delu Centra je poročal predsednik Poslovnega sveta Centra za ambalžo tov. Igor Triller. Med drugim je dejal, da si je Center v času svojega obstoja prizadeval reševati probleme ambalže gospodarskih podjetij. Marsikateri probleme zveznega značaja, ki zadevajo n. pr. vsklajevanje proizvodnje in potrošnje ambalže, krojenje prazne ambalže itd. pa je mogoče rešiti le s sredstvi iz zveznih skladov za napredek industrije, kmetijstva in znanje trgovine. Najna je tudi ustanovitev zveznega centra za ambalžo, saj bi bilo tako reševanje številnih problemov ambalže še uspešnejše in bolj enotno.

Izbrano poročilo je dalo osnovno za živahno razpravo, ki je nakazala številne probleme ambalže. Po razstavi so bile med drugimi točkami dnevnega reda tudi volitve novega Poslovnega sveta, sklepali pa so še o predlogu predračuna dohodkov in izdatkov za letošnje leto.

V petek 13. t. m. so v Domu JLA v Ljubljani slavnostno izročili odlikovanja večjemu številu upokojenih rezervnih oficirjev iz ljubljanskega okraja, ki so bili odlikovani z ukazom predsednika republike za posebne zasluge pri izpolnjevanju oboroženih sil FLRJ in za uspehe v vodstvu vojaških enot.

Odlikovanja je odlikovanjem rezervnim oficirjem izročil generalni podpolkovnik Djoka Jovanic. V imenu LROJ in odlikovanih rezervnih oficirjev se je zahvalil rezervni polkovnik in narodni heroj Tone Vidmar-Luka. Odlikovanih je bilo 140 rezervnih oficirjev iz ljubljanskega okraja, in sicer z redom Ljudske armade II. in III. stopnje, z redom za vojaške zasluge II. in III. stopnje ter kolajno za vojaške zasluge.

Po slavnostni izročitvi odlikovanj je vojaška godba ljubljanske garnizije priredila za prisotne koncert partizanskih borbenih pesmi. Na sliki: generalni podpolkovnik Djoka Jovanic izroča odlikovanja.

Posvetovanje o gospodarskih zadevah

Beograd, 14. jun. (Tanjug) — Pod predsedstvom Mijalka Todorovića, podpredsednika Zveznega izvršnega sveta, se je dopoldne začelo v Zvezni ljudski skupščini posvetovanje odbora za gospodarstvo pri Zveznem izvršnem svetu s predsedniki okrajnih ljudskih odborov iz vse države o prečih gospodarskih problemih. Posvetovanju so prisostvovali tudi zastopniki sindikatov, zveznih zbornic in drugih organizacij. Navzoči so bili tudi predsednik zvezne ljudske skupščine Peter Stambolić ter podpredsednik Vladimir Simić in dr. Pavle Gregorić, kakor tudi več članov Zveznega izvršnega sveta.

Govornik je podrobno govoril o gibanju gospodarstva in dejal, da mora biti glavna skrb gospodarskih organizacij usmerjena na nadaljnji napredek proizvodnje in zmanjšanje stroškov z vodnje in zmanjšanje stroškov realnih plač delavcev in uslužbencev, zlasti v velikih mestih. Povečati je treba izvoz in nadalje pospeševati kmetijstvo, zlasti živinorejo. Ena izmed važnejših nalog je izpolnjevanje finančne discipline in maksimalno varčevanje.

Govornik je podrobno govoril o gibanju gospodarstva in dejal, da mora biti glavna skrb gospodarskih organizacij usmerjena na nadaljnji napredek proizvodnje in zmanjšanje stroškov z vodnje in zmanjšanje stroškov realnih plač delavcev in uslužbencev, zlasti v velikih mestih. Povečati je treba izvoz in nadalje pospeševati kmetijstvo, zlasti živinorejo. Ena izmed važnejših nalog je izpolnjevanje finančne discipline in maksimalno varčevanje.

Na posvetovanju so razpravljali o gibanju gospodarstva v prvih štirih mesecih letos ter o nekaterih izkušnjah in problemih pri izvajanju zakonov in predpisov v zvezi z razdeljevanjem skupnih dohodkov gospodarskih organizacij, kakor tudi o drugih gospodarskih predpisih. Uvodno obrazložitev teh zadev sta podala državni sekretar za finance Nikola Minčeva ter sekretar za splošno gospod. zadeve pri zveznem izvršnem svetu Kiro Gligorov.

Govornik je podrobno govoril o gibanju gospodarstva in dejal, da mora biti glavna skrb gospodarskih organizacij usmerjena na nadaljnji napredek proizvodnje in zmanjšanje stroškov z vodnje in zmanjšanje stroškov realnih plač delavcev in uslužbencev, zlasti v velikih mestih. Povečati je treba izvoz in nadalje pospeševati kmetijstvo, zlasti živinorejo. Ena izmed važnejših nalog je izpolnjevanje finančne discipline in maksimalno varčevanje.

Govornik je podrobno govoril o gibanju gospodarstva in dejal, da mora biti glavna skrb gospodarskih organizacij usmerjena na nadaljnji napredek proizvodnje in zmanjšanje stroškov z vodnje in zmanjšanje stroškov realnih plač delavcev in uslužbencev, zlasti v velikih mestih. Povečati je treba izvoz in nadalje pospeševati kmetijstvo, zlasti živinorejo. Ena izmed važnejših nalog je izpolnjevanje finančne discipline in maksimalno varčevanje.

Za odločen prelom v šolstvu

SKUPŠČINA ZVEZE INŽENIRJEV IN TEHNIKOV LRS

Ljubljana, 14. jun. Na gospodarskem razstavišču se je danes začela III. redna skupščina Zveze inženirjev in tehnikov LRS. Poleg delegatov so se je udeležili tudi predsednik Izvršnega sveta Boris Kraigher, člana Izvršnega sveta Tone Boie in Milko Goršič ter drugi gostje.

Današnji del skupščine ZIT je bil posvečen posvetovanju o strokovnem šolstvu v naši republiki. O reformi posameznih vrst in stopenj strokovnega šolstva so govorili prof. ing. J. Dovič, prof. ing. A. Nučič, ing. M. Podlesnik in prof. ing. F. Gerl.

Tako referenti kot udeleženci razprave so navajali, da narekuje reforma in napredek strokovnega šolstva izdelavo perspektivnega načrta o razvoju omrežja strokovnih šol in izdelavo lika strokovnih kadrov, obravnavali so tudi možna strokovnega usposabljanja na delovnih mestih, ureditev političnih praks, sistem šolanja obratnih inženirjev na tako

imenovani višji stopnji TSS, pravočasno usmerjanje mladine v posamezne stroke kakor tudi prilagoditev študija na tehniških fakultetah skrajšani študijski dobi, družbenim potrebam ter sodobnim dosežkom znanosti in tehnike.

V razpravi se je oglašal tudi tovarš Boris Kraigher, ki je poudaril, da družbeni razvoj ter razvoj znanosti in tehnike narekujejo spremembe v našem šolskem sistemu in pri usposabljanju kadrov. Vsem državljanom moramo omogočiti, da bodo lahko razvili svoje sposobnosti ter dosegli visoke in najvišje kvalifikacije.

DOBRA SMER INVESTIRANJA

Herpelje-Kozina, 14. jun. Danes je začela obratovati nova steklarzna pri bivši tovarni steklenih gumbov, ki spada sedaj v sestav ljubljanske tovarne optičnih in stekloprihaskih izdelkov (TOS). Steklarzna bo proizvajala za TOS predvsem polizdelke, in sicer steklene cevi za potrebe stekloprihaska, ki so jih morali do sedaj večinoma uvažati iz Nemčije in Češkoslovaške. Tako bo mogoče kriti iz domače proizvodnje velik del proizvodnih potreb TOS in razbremeniti našo zunanjetrgovinsko bilanco za več deset milijonov deviznih dinarjev.

Kot je znano je bivša tovarna v Herpeljah proizvajala le steklene gumbje in bižuterijo. S prevzemom te tovarne in z graditvijo nove steklarne pa se je proizvodnja razširila. Iz Ljubljane je bil prenesen v Herpelje del proizvodnje in sicer različnih stekloprihaskih predmetov. Poleg tega proizvajajo še steklene gumbje, igračke in okraske. Glavna dejavnost obra-

Sklepi kongresa arhitektov

Pogoji za racionalno in cenejšo gradnjo

Beograd, 14. jun. Danes se je v Beogradu končal I. kongres Zveze arhitektov Jugoslavije, ki je sprejel resolucijo o nalogah arhitektov v nadaljnji gradnji stanovanj, šol in zdravstvenih objektov.

V resoluciji je rečeno, da arhitekti pozdravljajo odločitev Zveznega izvršnega sveta, ki je sprejel zvezno uredbo o posebnih pogojih stanovanjske gradnje, ker menijo, da je s tem napravljen najpomembnejši korak v nadaljnji usmerjanju gradnje stanovanj. Arhitekti želijo, da bi s svojimi naporimi pomagali izvajati osnovne smernice te uredbe in da bi se z načrtno gradnjo omogočila hitrejša in racionalnejša gradnja stanovanj. Za ta namen je potrebna popolna koordinacija vseh strokovnjakov, ki sodelujejo pri stanovanjski gradnji, to je namreč arhitektov, urbanistov, ekonomistov, inženirjev v industriji gradbenega materiala, obrtnikov in drugih strokovnjakov gradbene operative. Zato je potrebno, da se arhitekti in njihova združenja kar najaktivneje vključijo v lokalne, republiške in zvezne družbene organizacije, ki skrbijo za gradnjo stanovanj, da bi skupno našli najboljše rešitve.

Resolucija posebno poudarja potrebo po ekonomični in racionalni močni gradnji, da bi čimprej zagotovili več stanovanj. Arhitekti morajo biti pri izpolnjevanju teh nalog prav posebno angažirani. Resolucija smatra, da je množična gradnja stanovanj lahko le s pomočjo investicijskega posojila.

Beograd, 14. junija (Tanjug). Upravni odbor Jugoslovanske investicijske banke je odobril na včerajšnji seji dalmatinskih hidroelektrarn v Splitu posojilo 16.970.732.000 din za zgraditev hidroelektrarne Split v prv. stopnji. Na področju kmetijstva je odobril za zaseditev sadnjavnikov in vinogradov združnemu vinarstvu »Brida« v Dobrovrem okraj Gorica, 3.142.000 din, kmetijskemu posestvu »Soča« v Sv. Luciji, koprski okraj, 49.830.000 dinarjev, kmetijskemu posestvu Izola-Strunjan v Izoli 39.514.000 dinarjev, kmetijskemu posestvu »Antarkan« v Škocjanu koprski okraj, pa 86.587.000 din.

ŠE LETOS STANOVANJSKE SKUPNOSTI v mestih in industrijskih središčih

(Nadaljevanje s prve strani)
Kot smo že včeraj na kratko zabeležili, sta na okrajni letni konferenci SZDL v Mariboru prebrala referat o družbenem upravljanju Stane Uštrin in o organizacijsko političnih zadevah Ančka Globočnikova. Danes objavljamo v izvilčku krajšo vsebino obeh referatov.

Predsednik komisije za družbeno upravljanje pri Okrajnem odboru SZDL Maribor Stane Kuštrin je v svojem referatu o problemih družbenega upravljanja. Med drugim je dejal, da se je obseg industrijske proizvodnje lanj v mariborskem okraju povečal za 16 odst., vrednost bruto produkta za 18 odst., a proizvodnost dela za 9 odst. Organi delavskega samoupravljanja so se uspešno borili ne samo za boljše in racionalnejše gospodarjenje, temveč so tudi uspešno premagovali razne negativne težnje. Čeprav so bili v produktivnosti dela doseženi doslej že lepi uspehi — je nadaljeval tov. Kuštrin — pa moramo vendar svetovati, da bodo delavski sveti morali temu vprašanju v bodoče posvetiti še več pozornosti. Napačno je mišljenje, da se da produktivnost dela in tem povečanje proizvodnje dosežati le z novimi investicija-

mi, ker dostikrat tako mišljenje izvira iz zastopavanja delavca-proizvajalca, iz pojmovanja, da je človek v proizvodnem procesu brezpomembna stvar in da so vse le stroji, orodja itd. Za polno uveljavljanje delavskega samoupravljanja je tako »poslovna« miselnost prej škodljiva kot koristna, saj daje prioriteto skrbi za stvari, ne pa skrbi za človeka. Vsekakor bo potrebno, da delavski sveti bolj dosledno poskrbijo za izboljšanje življenjskih delovnih pogojev delavcev ter sami in skupno s komunami urejajo vprašanja, ko gre za boljše prehrano, za stanovanjske, zdravstvene, kulturnoprosvetne in druge probleme in za splošni družbeni standard.

INVESTICIJE IN TARIFNA POLITIKA
Tov. Kuštrin je dejal, da v borbi za preusmeritev investicij organi delavskega samoupravljanja še vedno niso izvajali odločilne bitke. To nam kaže dejstvo, da dosega sredstva gospodarskih organizacij letos okrog 2,7 milijard dinarjev, njih razdelitev pa kaže, da gre še vedno okrog 72 odst. teh sredstev za investicije v industriji, a na področju, ki neposredno zadevajo družbeni standard, odvrne le 28 odst. gornje vsote. Res je sicer, da investicije v industriji in v glav-

ni, ker dostikrat tako mišljenje izvira iz zastopavanja delavca-proizvajalca, iz pojmovanja, da je človek v proizvodnem procesu brezpomembna stvar in da so vse le stroji, orodja itd. Za polno uveljavljanje delavskega samoupravljanja je tako »poslovna« miselnost prej škodljiva kot koristna, saj daje prioriteto skrbi za stvari, ne pa skrbi za človeka. Vsekakor bo potrebno, da delavski sveti bolj dosledno poskrbijo za izboljšanje življenjskih delovnih pogojev delavcev ter sami in skupno s komunami urejajo vprašanja, ko gre za boljše prehrano, za stanovanjske, zdravstvene, kulturnoprosvetne in druge probleme in za splošni družbeni standard.

ZA VSEBINO DELA SZDL
V organizacijsko-političnem poročilu je sekretar Okrajnega odbora SZDL Ančka Globočnikova poudarila, da je na področju mariborskega okraja vključenih v 239 osnovnih organizacijah okrog 128.000 članov ali 60 odst. volilnih upravičencev. Najnižji odstotek članstva beležijo v občinah Lesje, Gorišnica, Središče, Polčane in Lenart. Ko je govorila o vsebini dela SZDL je dejala, da so organizacije SZDL dopustile, da so volivci marsikje ostali neinformirani o vrsti zadev s področja ljudskega odbora, prosvete, zdravstva, socialnega zavarovanja itd. Slabost dela ljudskih odborov je tudi v tem, da marsikje zbere volivce sklicujejo formalno, njihove konstruktivne predloge pa premočno upostevajo. Na področju okraja dela 306 krajevnih odborov, za delo katerih se volivci izredno zanimajo. Marsikje so krajevni odbori aktivnejši, kot osnove organizacije SZDL, kar ni prav, ker se brez javne kontrole tudi njihovo delo lahko izmuzne. Zatem je govorila še o uveljavljanju žena v družbi in o nekaterih vprašanih vaške politike.

Poštni muzej v Beogradu

Beograd, 14. jun. (Tanjug). V Beogradu so danes odprli »Postno-brzojavno-telefonski muzej«, ki kaže razvoj poštnega prometa od začetka prvih pošt v naših krajih do uporabe radiotehnike v telekomunikacijah. Otvorili muzeja so prisostvovali član zveznega izvršnega sveta Krsto Popivoda, zastopnik sekretariata za promet in zveze pri zveznem izvršnem svetu, JLA, sindikatov, drugih panog prometa, kakor tudi kulturni in javni delavci Beograda. Muzej je nameščen v šestih dvoranah.

Novo poslopje Narodne banke v Novi Gorici

Nova Gorica, 14. junija. Ob Kidričevi cesti so dopolnile slovenske odprli novo poslopje podružnice Narodne banke. Lepo ter sodobno urejeno in opremljeno zgradbo je izročil kolektivu tov. Ljovoslav Dolinšek, generalni direktor Centrale NB za Slovenijo, medtem ko je v imenu okrajnega ljudskega odbora govoril njegov podpredsednik tov. Franc Skok.

Delovna akcija beograjske mladine

Beograd, 14. jun. (Tanjug). Jutri se bo začela delovna akcija beograjske mladine za ureditev Ade Ciganlije in dograditev mladinskega stadiona na Kara-burni. Pri tem delu se sodelovalo nad 2000 srednješolcev v 16 delovnih brigadah.

ZASEDANJE GRŠKE SKUPŠČINE

Zaupnica Karamanlisu

V štiridnevni razpravi so največ pozornosti posvetili Cipru — Grčija ni nameravala iskati rešitev za ciprsko vprašanje po organizaciji NATO

Atene, 14. jun. (Tanjug). Nova grška skupščina je danes izglasovala zaupnico vladi Konstantina Karamanlisa. Izmed 292 poslancev jih je 169 glasovalo za, 122 proti zaupnici vladi, medtem ko se je en poslanec vzdržal glasovanja.

Poslanci so glasovali po štiridnevni razpravi o notranji in zunanji politiki. Med razpravo so največ pozornosti posvečali Cipru. Skupščina je zahtevala

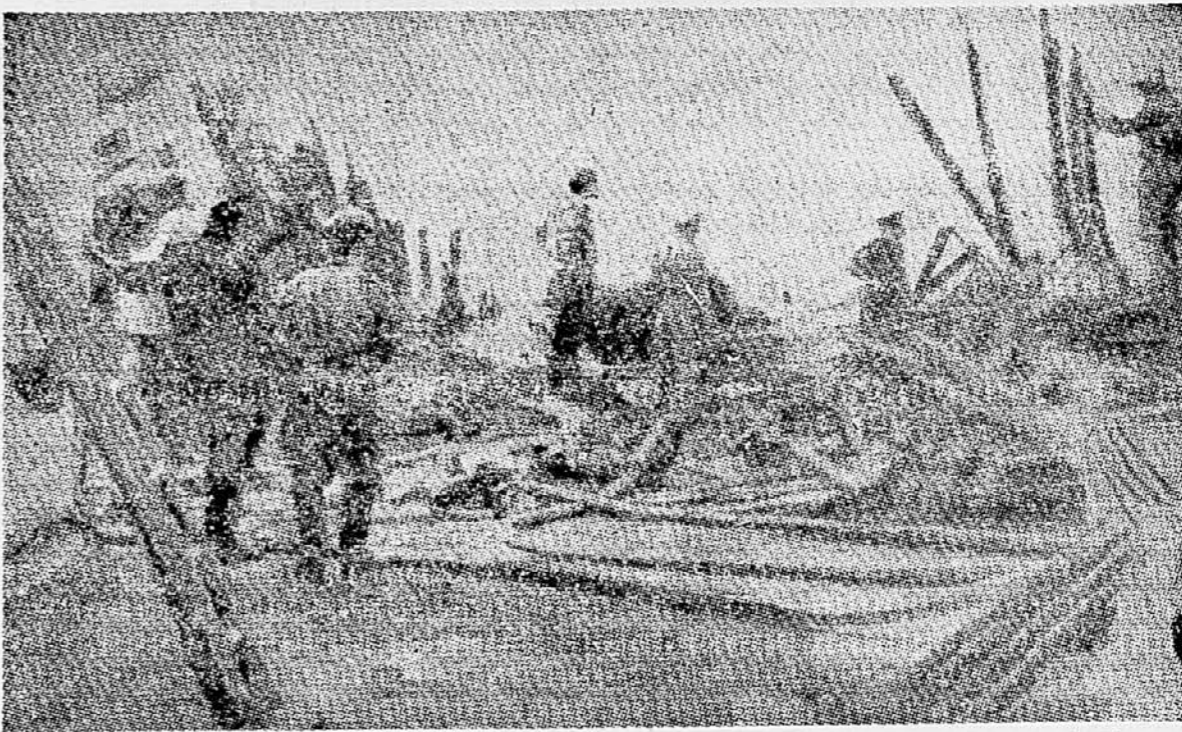
od vlade, naj odločno reagira na najnovejšo dogodke na Cipru. Kakor je znano, se je vlada že obrnila na predsednika Varnostnega sveta, na generalnega sekretarja OZN Hammarskjöld, na vlade držav, ki so članice NATO, na stalni svet NATO in na vse parlamente. Ker bodo nove britanske predloge za rešitev ciprskega vprašanja objavili šele v tork, skupščina ni mogla razpravljati o vladnem odgovoru, pač pa se bo razprava o tej zadevi nadaljevala prihodnji teden, verjetno v sredo.

Zunanji minister Averof je na koncu zunanje politične razprave v skupščini izjavil, da Grčija ni nikoli nameravala iskati rešitev za ciprsko vprašanje po organizaciji NATO, ampak samo po organizaciji Združenih narodov.

»Zmeraj smo računali na to, da pošklemo pritožbo Združenim narodom in to bomo storili,« je izjavil Averof, ko je odgovarjal

nekaterim poslancem. V odgovor na te zahteve, naj vlada zahteva posredovanje Varnostnega sveta, je Averof menil, da bi bila pritožba Varnostnemu svetu zavrnjena zaradi sedanjega sestava sveta. Pripomnil je, da se je vlada v zadnjih dveh in pol letih »neomajno bojevala za osvoboditev Cipra.« Vlada bo tudi v prihodnje odločno, a s potrebno previdnostjo, nadaljevala ta bitje — je poudaril Averof.

Grški minister za zunanje zadeve je izdal sinoči odlok o prepovedi vseh javnih demonstracij. Ta prepoved je prišla, ko je študentska zveza atenske univerze pozvala študente in javnost na množično zborovanje in protesta proti napadom ciprskih Turkov na Grke.



Na mestu, kjer so sedaj ruševine, je stalo nekaj grških hiš, ki so jih v svojem nacionalnem besu porušili ciprski Turki.

IZJAVA PREDSEDNIKA ZVEZE SLOVENSKIH ORGANIZACIJ NA KOROŠKEM

Samo sporazumno z manjšino

»Zadovoljivo rešitev šolskega vprašanja je možno doseči samo s sporazumom s prizadeto manjšino. Ni mogoča rešitev brez manjšine ali proti nje,« je izjavil dr. F. Zwitter

Dunaj, 14. jun. (Tanjug). Predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franc Zwitter je v izjavi, ko jo je objavil tednik »Slovenski vestnik«, opozoril na upravičene zahteve jugoslovanske manjšine v Avstriji, da se napoved z zakonom uredijo njene pravice, in je hkrati obsodil kot škodljive najnovejša izjava v neka terih avstrijskih časopisih o ponovnem proučevanju zakonskega osnutka o šolstvu na Koroškem.

»Z vsjo jasnostjo je treba poudariti — je izjavil Zwitter, da člen 7 državne pogodbe iz leta 1955 o vzpostavitvi neodvisne Avstrije ne vsebuje samo določbe o ureditvi šolstva, ampak tudi o zaščiti slovenske in hrvaške manjšine ter o zagotovitvi njene obstoja in enakopravnega življenja glede na večino prebivalstva v državi.«

Dr. Zwitter je poudaril, da koroški Slovenci niso nikoli sprejeli svojega stališča do izvajanja člena 7 v celoti, posebno še kar zadeva šolstvo v pokrajini Koroški. »V interesu mirnega skupnega življenja obeh narodnosti v pokrajini — je dejal on — je treba ohraniti šole s poukom v obeh jezikih in ne razdvajati mladino v dva tabora. V skladu s tem smo tudi zahtevali dvojezično srednjo šolo ter dvojezične kmetijske in gospodinjinske šole. V nasprotju s tem našim jasno iz-

pokrajinske vlade oziroma zvezne vlade, ki se razlikujejo po vsebini, čeprav jim je vsem cilj odvzeti slovenski manjšini edino pridobitev njenega protifašističnega boja — obstoječo uredbo o šolstvu, zaradi česar ni za nas sprejemljiv niti en zakonski načrt.«

Na koncu je dr. Zwitter izjavil, da niso znane določbe najnovejšega zakonskega osnutka o šolstvu in da zato slovenska manjšina ne more pojasniti svojega stališča. »Zadovoljiva rešitev — končuje dr. Zwitter — je možna samo s sporazumom s prizadeto manjšino in ni mogoča rešitev brez manjšine ali proti nje.«

ZASEDANJE MEDNARODNE ORGANIZACIJE DELA

Pogumno reševanje nalog

Organizacija bi morala pravočasno spoznavati vse socialne probleme, ki nastopajo zaradi izkoriščanja proizvodnih sil ter bi se morala odločno lotiti njihovega reševanja, je izjavil Moma Marković

ZENEVA, 14. jun. (Tanjug). Na današnjem plenarnem zasedanju konference Mednarodne organizacije dela v Zenevi je govoril član zveznega izvršnega sveta Moma Marković. Ko je v imenu jugoslovanske vlade pozdravil udeležence zasedanja, je poudaril pomen poročila generalnega direktorja Mednarodne organizacije dela, ki obsega splošno dejavnost in razvoj te organizacije.

Ko je poudaril, da nudi na golo naraščanje industrializacije, uvajanje in razvoj avtomatizacije in čedalje hitrejši napredek v uporabi nuklearne energije za mirne namene, poudaril je pomembnost dejavnosti Mednarodne organizacije dela na področju tehnične pomoči, ki obsega z vsakim letom večje številce programov.

Ko je omenil poročilo generalnega direktorja o pomoči Mednarodne organizacije dela nezadostno razvitim državam, je Moma Marković izrazil željo, da bi moral problem razvoja zaostalih držav v čedalje večjem obsegu zavzemati eno izmed prvih mest v programih organizacije, ako nečemu zahtevam, da se v večje težave.

Ko je poudaril, da imajo rešitve v gospodarsko razvitih državah lahko znatne posledice, tako na socialni položaj v teh državah kakor tudi na mednarodnem področju, je Moma Marković dejal:

»Menimo, da bi morala te pojave naša organizacija zelo resno in budno spremljati ter predlagati in ukrepati vse potrebno, da bi omilili motnje v socialnem napredku industrijsko razvitih držav, in še težje posledice, ki bi jih sedanje motnje v gospodarskem razvoju mogle imeti v nezadostno razvitih državah. Zato bi hotel poudariti, da se mora Mednarodna organizacija dela lotiti reševanja socialnih problemov in podpiranja nadaljnjega socialnega napredka pri njihovih vzrokih, namreč ekonomskih problemih, kar pa pomeni vključevanje ekonomskega razvoja.«

Mednarodna organizacija dela bi morala nadalje, morda še v večjem obsegu zastavljati svojo nedvomno avtoriteto, da bi razvite države dajale gospodarsko pomoč nerazvitim državam in da bi ta pomoč ne ograjala v ničemer samostojnosti in odvisnosti, da bi ne pomenila vmešavanja v notranje zadeve drugih držav. Kakor je znano, se je vlada naše države vedno točno ravnala po teh načelih in se je odločno upirala vsem težnjam, ki so stremele za tem, da bi se bodisi podpora dajala pod pogoji, ki bi pomenili vmešavanje v notranje zadeve ali kakorkoli zahtevali določeno vsiljeno zunanje-politično usmerjenost.

Zatem je Moma Marković opozoril še na tako imenovano vprašanje statusa delodajalcev in govoril o jugoslovanskem predlogu.

Moja vlada in jaz upava, je končal Moma Marković, da bo Mednarodna organizacija dela v prihodnosti kakor doslej zastavljala vse svoje moči, da bi izpolnila naloge, ki so pred njo, in da bi pripomogla k odstranjevanju vseh nesporazumov. Ko bo zagotovila sodelovanje na podlagi medsebojnega spoštovanja in enakopravnosti narodov, bo uživala Mednarodna organizacija dela kakor doslej polno podporo moje države, ki se bo vsestransko pridruživla prizadevanjem Mednarodne organizacije dela za izpolnjevanje mnogostevilnih nalog, ki spadajo v njeno pristojnost.

3500 britanskih padalcev

Nikozija, 14. jun. (Reuter). Prvi oddelek izmed 3500 britanskih padalcev je prispel danes v Nikozijo, da bi okrepil 100.000 britanskih vojakov, ki so že na Cipru. Kakih 900 vojakov tretjega padalske bataljona je pristalo danes tukaj s 25 prevoznimi letali. Padalce so odpeljali v vojaško taborišče, ki je oddaljeno 16 km od Nikozije. V vojnem ministertvu v Londonu so sporočili, da bodo v prihodnjih dneh poslali na Cipr tudi vojske 16. samostojne padalske brigade, tako da se bo

TELEGRAMI

BERLIN — Zastopnik poveljnika ameriških sil v Nemčiji se je danes v vzhodnem Berlinu pogajal z zastopniki vzhodnonemške vlade o izpostavitvi osem ameriških vojakov, ki so 7. junija pristali s helikopterjem na ozemlju Vzhodne Nemčije. To je zdaj prvič, da se neki ameriški zastopnik neposredno pogaja z zastopniki vlade DR Nemčije.

WASHINGTON — Ameriški zunanji minister Dulles in predsednik ameriške komisije za atomsko energijo Strauss, ki mu poteka služba konec tega meseca, sta podpisala sporazum med ZDA in »Evratomom«. ZDA bodo po tem sporazumu pošiljale »Evratomu« atomske reaktorje in fiziški material, da bi do leta 1961 države »Evratoma« proizvajale še en milijon kilovatih ur električne energije.

KAIRO — Uradno so sporočili, da bodo 12. julija podpisali v Kairu sporazum o plačanju odškodnine delničarjem nacionalizirane Sueske družbe. Egipt bo izplačal delničarjem nekaj nad 28 milijonov egiptovskih funtov v sedmih obrokih v šestih letih. Prvi obrok znaša okrog 5 milijonov egiptovskih funtov.

LONDON — Velika Britanija bo kmalu določila strokovnjake, ki se bodo udeležili tehniških pogovorov o sporazumu za ustavitev jedrskih poskusov v Zenevi. Sklep o določitvi strokovnjakov je prišel po večerajšnji privolitvi ZSSR v pogajanja, ki naj bi se začela 1. julija v Zenevi.

NEW YORK — Po podatkih ameriškega inštituta za mednarodno izobraževanje je med lanskim šolskim letom študiralo na 1800 ameriških šolah 43.390 študentov iz 145 držav. To je toliko tujih študentov, med katerimi jih je največ z Daljnega vzhoda, še niso nikoli imeli v ZDA.

BUKAREŠTA — Glasilo CK romunske delavske partije »Scantea« je danes objavilo poročilo o plenarnem zasedanju CK romunske delavske partije, ki je bilo od 9. do 13. junija v Bukarešti.

Pospešiti priprave

Po vrnitvi iz Kanade in ZDA je britanski premier izjavil, da bi bilo treba pospešiti priprave za konferenco na najvišji ravni

London, 14. jun. (Reuter). Britanski ministri predsednik Macmillan je prispel davi z letalom iz Ottawa v London. Premier Macmillan je bil na uradnem obisku v ZDA in Kanadi.

Po vrnitvi iz Kanade in ZDA je britanski premier izjavil, da bi priprave za konferenco na najvišji ravni lahko pospešili, oziroma, da bi namesto predhodnih pogovorov veleposlaničev lahko prišli na pogajanja med ministri za zunanje zadeve. Premier Macmillan je izrazil zadovoljstvo ne samo zaradi

angloameriškega vojaškega sodelovanja, ampak tudi zaradi sodelovanja na političnem in gospodarskem področju.

Ko je namignil na prihodnjo gospodarsko konferenco Brit-

Komisija za sklepanje in odpuščanje delovnih razmerij tekstilne tovarne »VOLNENKA«, Ljubljana, Poštanski nasip 40, razpisuje delovno mesto

MOJSTRA TKALNICE za svilarke stroje Riitli.

POGOJI: 1. najmanj 5- do 10-letna praksa na delovnem mestu mojstra v svilarški stroji; 2. v poštev pridejo interesi, ki imajo preskrbljeno stanovanje; 3. nastop službe takoj ali po dogovoru.

Pisemne ponudbe z navedbo dosežanj zaposlitev pošljite na naš naslov do 30. 6. 1958. 3673-R

Bitka za evakuacijo

OD NAŠEGA STALNEGA DOPIŠNIKA

TUNIS, maja. V mestu Tunisu vlada popoln mir. Ljudje se sladkajo s sladoledom, kopajo na prelepi morski obali ali spijo po pločnikih, kar je seveda odvisno od njihovega premoženja. Včasih bero v časopisih, da so francoske čete na tem sektorju prodirle toliko kilometrov na tunizijsko ozemlje iz Alžirije.

Nič ne spominja na kak poseben položaj, nikjer ni posebnega razburjenja in poseamezni drubni dogodki, z ulice pritegnjejo množico radovednežev. Pravkar sem bil priča takšnemu dogodku. Nekaj mladenič se je malo napil in ni hotel plačati račun. Gostilničarka je celo zagrozila z nožem. Prišla je policija in mladeniča odpeljala v zapor.

Kako lepa zabava je bila to. Ljudje so se na vse načine trudili, da bi, boje videli. Dolgo je trajala razprava, do kolikšne mere je bilo življenje madame gostilničarke v nevarnosti. V tej vročini je vsaka zabava dobrodošla.

Ce pa človek pogleda malo ven iz mesta, in za to potrebuje

nizjskimi intelektualci pred generalovo potjo v Alžir. Pogovarjali smo se o stališču, ki ga bo novi predsednik francoske vlade pojasnil v Alžiru. Niso bili, posebno veliki optimisti, toda na splošno so takole govorili: general bo začel reševati alžirsko vprašanje in se bo postavil po robu prevratnikom. Vprašanje je samo, v kolikšni meri bo to izrazil.

Ko je bil naposled objavljen prvi govor generala de Gaulle, ki so slišali hudo besedo »integracija«, v širših slojih tunizijskega ljudstva to še ni vzbudilo velikih razburjenja. Upanje v nekaj novega je bilo tako močno, da ljudje kratko malo niso hoteli verjeti prvim novicam. Toda resnica je le bila takšna. In de Gaullova integracija je nalog povzročila zelo ostro reakcijo v Tuniziji.

Na račun generala so bile izrečene besede, o katerih ni mogoče reči, da bi bile posebno obzirne.

ALŽIRSKA BITKA V VOJNA V ALŽIRIJU

Ko je sprejel teze kolonialistov — poudarjajo v Tuniziji, — je general de Gaulle dobil alžirsko bitko. Bil je edini, ki bi

Dobro se spominjam, da sem se pogovarjal z nekaterimi tu-

KAJ SE DOGAJA ZA „FRONTO“

Od našega stalnega dopisnika

DAMASK, 6. junija. — »Hočemo združeno poveljstvo, hočemo osredotočeno delo, hočemo stalni revolucionarni svet,« je izjavil te dni opozicijski prvak, vodja Druzov in »progressivne socialistične« stranke Kamal Džumbat na tiskovni konferenci v Bejrutu. »Enotno poveljstvo in koordinirana dejavnost (opozicije) bi pospešila konec libanonske krize. S tem je poudaril eno od značilnih slabosti akcije »Nacionalne fronte« proti Chamounovemu režimu: pomanjkanje kakršne koli resne povezanosti med posameznimi središči odpora in skupinami, ki ga vodijo.

Slabi koordinaciji zadeve se ni čuditi; čeprav so gesla, pod katerimi vodi opozicija svoj boj enotna, to je takojšen umik predsednika Chamouna in sprememba libanonske zunanje politike, je med temi skupinami, boljše receno med voditelji, preveč osebne rivalitete in različnih pogledov na stvari, da bi bilo lahko sodelovanje zlahka doseči. To tem manj, ker je značilnost libanonske krize ta, da je množica tista, ki je prisilila voditelje k akciji — po potrjenih podatkih včasih celo z zelo resnimi grožnjami. Razpoloženje širokih plasti prebivalstva ne trpi kompromisa, na katerega bi bil dober del opozicijskih politikov pripravljen v prvih dneh upora. Jasno, da je to razpoloženje ustvarila edina skupina, ki ima jasen program in trdno organizacijo, t. j. arabski nacionalisti, katerih jedro so socialisti Baath. Toda Baathovci bi sami ne mogli dati gibanju tiste teže, ki jo spriče posebnosti libanonske politike lahko dajo samo imena »veljakov« kot so Saeb Slaam, Abdalla Jaffi ali Rašid Karame. Te je danes tok dogodkov pripeljal tako daleč, da ne morejo več nazaj — kompromis tudi zanje ne pride več v poštev, ker so sami preveč kompromitirani za vlado. Pa tudi zato, ker je položaj trenutno tak, da je potreben morda še mesec — nekateri sodijo, da tudi manj — dni, da zrušijo režim. Kompromis bi bil zdaj že tudi njim samim v škodo, ker bi dosegli manj kot lahko, če vzdržijo ne nekaj časa. Celotno, če ne ustvarijo enotnega poveljstva in ne koordinirajo svojih ak-

Arabske lige v Bengaziju, se je pojavil tam libanonski gospodarstvenik Emil Bustani in sklical tiskovno konferenco, na kateri je izjavil med drugim: »Libanonska pritožba o vmešavanju ZAR je navadna izmišljotina Charlesa Malika, ki ima znan po svojih prozaičnih nagnjenjih« in dodal, da vlada take pritožbe ne bi smela vložiti. To ni prva izjava moža, ki velja za najbistrejše glavo v libanonskem gospodarstvu. V političnem življenju je sicer samo poslanec, toda Bustani je eden največjih, če ne največji »entrepreneur« (podjetnik) Srednjega vzhoda, z interesi, ki segajo po vsem področju, in trdno povezan z londonsko City, pa ne le z njo. Bustani velja sicer za popolnoma zahodnega človeka in neredko mu prileti priimek »agent«, toda to ni važno. Njegove akcije, ki jih je moč zasledovati že dlje časa od Bagdada preko Kaira do Damaska, so gotovo usmerjene na reševanje tistega, kar se rešiti da. Dokazujejo pa, da si je veliki kapital tega področja v svesti, da business ne bo šel, če bodo napetosti med arabskimi skupinami trajale še naprej in se razvile v neizgladljiv spor. To se pravi, poiskati modus vivendi z ZAR, ki je po združitvi zasedla ključne postojanke Srednjega vzhoda.

Libanonsko gospodarstvo je že v 26 dneh borbe utrpelo ogromno škodo. Iz bank je bilo odtujenih v tem času okroglo 300 milijonov libanonskih lir, ali tretjina celotnega letnega narodnega dohodka, ali za drugo primerjavo obseg dohodka iz trgo-

do ladje začele vračati, na škodo posrednika, in škoda bo spet zrasla. Mala trgovina zaradi stavke dočela stoji, vprašanje pa bo počasi tudi prehrana dežele. Libanon živi od ovčjega mesa, ki prihaja iz Iraka in predvsem iz Sirije. In ne nazadnje, rafinerije v Tripolisu in Sidonu stojijo že cel mesec, naftovodi so zaprti... To je le nekaj iz bogatega programa gospodarskih težav Libanona, ki spriče nepopustljivosti opozicije morajo pripeljati do političnih posledic za vlado. Te bodo res-

beku odgovoren Solh osebno, ne pa Sehab. Poročila pravijo, da daje povelja premier sam nekaterim zanesljivim oficirjem brez posredovanja armadnega poveljstva. To mu je prineslo večeraj preklestvo verskega poglavarja libanonskih muslimanov, šejka Mohammeda Alaje, bejrutskega velikega muftija, ki ga je izobčil, Sunitski musliman Solh torej ni več musliman, in po nacionalnem paktu iz l. 1943: ki določa, da mora biti predsednik vlade sunitski musliman. Sploh ne bi smel več

misno rešitev z začasnimi vlado general Sehaba, dokler je bila še mogoča. Obenem je proglasil obtožbo o vmešavanju ZAR za »nesmisel...« — »Nekronani« vodja opozicije, bivši premier Saeb Slaam — musliman — mu je takoj vrnil iztočnico, ko je iz svojega oporišča v Bejrutu sporočil, da bo bodoči prezident republike oporišča »član velikodušne maronitske skupine.« kot jo je označil.

Končno je tu še izjava, objavljena danes v Kairu z uradnega mesta, da je Sami Solh pred tremi leti prišel prosit Naserja, naj odstrani Samuna in »naredi red« v Libanonu, kar pa da je Naser odločno odklonil čes, da bi bilo to vmešavanje v notranje zadeve. Koncert je torej dobro uglašen, veliko vprašanje pa je, kje in v čem je tisto veliko pričakovanje, ki Samuna po mesecu dni vse hušje borbe še zmeraj drži v njegovi palači. Ta neznanika seveda lahko podobno stanja še spremeni. Jaka Stular



(Sami el Solh bi bil voljan pustiti Chamouna na cedilo, da bi se obdržal na oblasti) — Kakšen Chamoun? Prisegam ti, da nisem nikoli slišal zanj! — (Al Gumhurija)

nejše kot neorganizirano čestovanje po mestih in hribih, kajti gospodarji Libanona so gospodarstveniki. Ti pa so praktični ljudje, ki znajo napraviti svoje sklepe o pravem času, čeprav jim opozicija in ZAR smrdita...

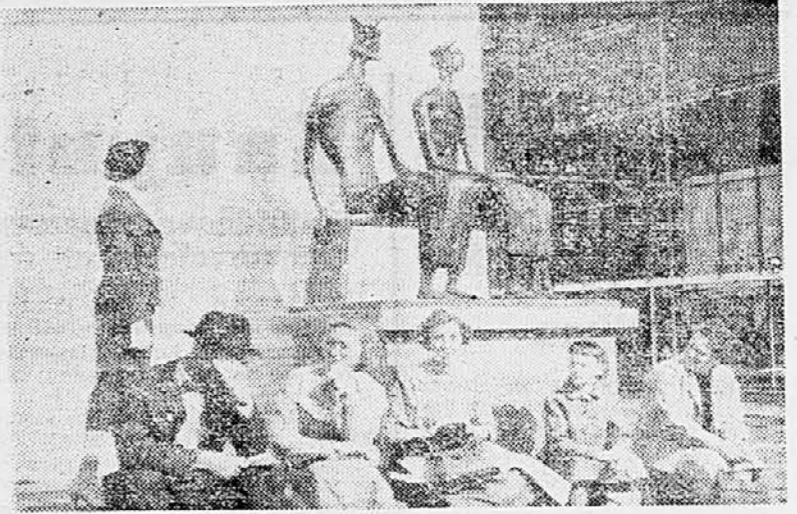
Osebnost, ki ji je treba posvetiti pozornost na političnem področju, je predsednik parlamenta Adel Osseiran, ki je bil vse do začetka krize prav tako dosti na poti, predvsem v Damasku in Kairu, da bi izgladil zapreke. Od izbruh krize o njem ni bilo dosti slišati, znano pa je, da se vse bolj nagiba k mnenju, da je Chamouna treba odstaviti, čeprav tudi on spada k reševalcem ogrožene ladje. Gotovo pa predstavlja, skupaj z dvema ali tremi ministri, ki so zapustili vlado in poveljnikom armade generalom Sehabom, še en negotov element v obrambi »dobrih starih časov«.

Odstop obrambnega ministra je dal v roke obrambni resor predsedniku vlade Solhu, ki je začel peljati vojsko po svoje, in si s tem nakopal težko moralno odgovornost, ki je ni podcenjevali. Po potrjenih poročilih je za artilerijska bombardiranja v Bejrutu in Tripoliju ter v Baal-

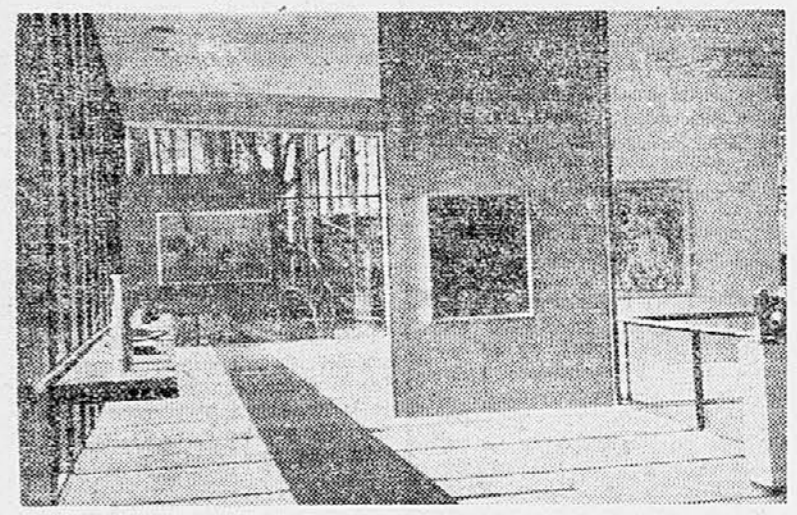
biti premier. »Kafira« — brezbožnik, pa v teh krajih ni majhna stvar. Psihološkega vpliva ekskomunikacije ne gre podcenjevati. Po drugi strani pa je maronitski patriarh Meusi ponovno, tudi na tiskovni konferenci za domači in tuji tisk, poročal svoje poglede na maroniti Samuna, ki je pripočel, naj »gre v tujino na dopust« in ga obtožil, da je preprečil kompro-



V svetišču angleške konservativnosti: med drugimi predmeti vidimo sodniško lasuljo in žezlo »speakerja«, predsednika britanskega spodnjega doma



Kiparji se bodo morali upreti skušnjavi, da se ne bi spet postavili s kiparjem Henryjem Moorom. Podnožje kipa ima tudi svojo praktično vrednost



Notranost umetnostnega oddelka v jugoslovanskem paviljonu

Jugoslavija in Anglija SOSEDI V BRUSLJU

Jugoslavija je na Svetovni razstavi ena onih držav, ki so se znale mednarodnemu občinstvu kar najdostojneje predstaviti. S ponosom lahko rečemo, da je naš paviljon eden najboljših, česar pa ne trdimo samo mi, Jugoslavlani, ampak nam to mnenje krepi vrsta izjav pomembnih ljudi in ne v manjši meri pisarne tujega tiska. Tako smo imeli priložnost govoriti z režiserjem britanske televizije, BBC, Johnom Schlesingerjem, ki se je s svojimi sodelavci pomudil v našem paviljonu precej časa. Posneli so precej materiala, kate-

rega so vključili v daljšo oddajo o razstavi. Vsi so govorili zelo pohvalno o paviljonu in g. Schlesinger je dodal, da je to prav gotovo najbolj uspešen paviljon v tej okolici. Ob tej priložnosti moramo povedati, da je naš paviljon v sosesčini angleškega, portugalskega, nemškega in švicarskega.

Gospa Ivor Goddard je, predvsem v umetniškem oddelku paviljona, posnela več slik za angleško družbo »View-masters«, ki proizvajajo barvne stereoskopske slike. Paviljon so prav tako posneli za belgijsko in luksemburško televizijo, poleg tega pa še za vrsto filmskih tednikov.

Kulturni urednik uglednega zahodnonemškega dnevnika »Frankfurter Allgemeine Zeitung« Hans Schwab-Felisch ima naš paviljon za enega najbolj uspešnih na razstavi. Razen tega pa se je zelo ugodno izrazil tudi o našem vodniku: »Mlada dama, ki mi je razkazala vse paviljon, je najboljša vizitka vaše države.«

Zagrebski arhitekt ing. Vjenceslav Rihter, ki je paviljon projektiral, se je — kot piše ugledni švicarski »Neue Züricher Zeitung« — »popolnoma odrekal deželi lastnih starejših gradbenih oblik«. Z uporabo lesa, železa, marmorja in stekla kot osnovnih gradbenih materialov je arhitekt ustvaril pravo simfonijo skladnosti in sodobne arhitekture.

nosti natančno, kar je razstavi dalo tisto zanimivost in nevsiljivost, ki jo mnogi — posebej še v primerjavi s sovjetskimi paviljonom — občudujejo.

Naša soseda Anglija je svojo razstavo razdelila na dva dela: vladnega in industrijskega, to se pravi onega, ki ga je plačala industrija sama. Ta dvojnost je pa tudi na zunaj vidna. Medtem ko je večji del vladnega paviljona napravljen z izredno finim posluhom in okusom, je industrijski del le razstava najrazličnejših strojev, ki so pa tako na gostu razpostavljeni, da je nemogoče dobiti lep pregled. Z eno besedo: velesjem.

Prvi oddelek vladne razstave je svetišče in sicer svetišče angleške — konservativnosti. Tu najdemo, v zatemnjenem prostoru, primerno osvetljene simbole angleške državnosti: kraljevske krono, veliki državni pečat, znani »speaker's mace«, žezlo predsednika spodnjega doma, sodniško lasuljo. Na drugi strani vidimo kraljevske družine, na dnu »svetišča«, nasproti vhodnim vratom, pa osvetljen portret kraljice Elizabete. Nad vhodom v drugi oddelek razstave stoji simbolični stavek »Proud of yesterday we build for tomorrow« — »Ponosni na včeraj, gradimo za jutri«.

In res, kot kontrast zagledamo veliki barvni diapozitiv, ki prikazuje obalo z angleškim atomskim reaktorjem. V tem delu razstave je prikazano vse, kar je Anglija dala človestvu. Na zanimiv in privlačen način so pokazani angleški izumi in odkritja na polju znanosti in tehnike. Mnogo je tega: Vitamin B-12, podvodna televizija, stroj, ki pri operaciji nadomesti srce, nove barve, model reaktivnega letala Vickers VC 10, ki lahko prevaža do 152 osebe. In na koncu, najnovejši uspeh angleških znanstvenikov — »Zeta« — aparat za termionično reakcijo. Mednarodna priznanja angleškim znanstvenikom nam prikazujejo slike 35 Nobelovih nagradencev za znanost.

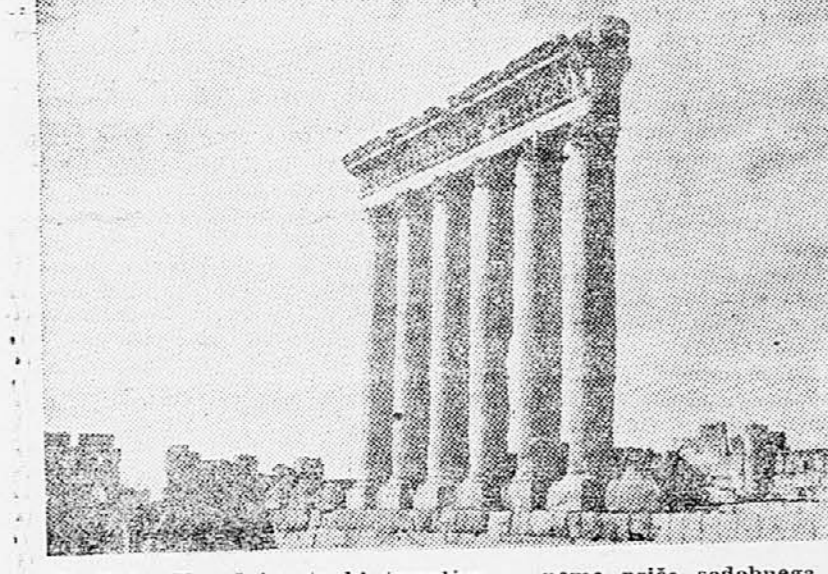
Na prostem, nekakem dvorišču paviljona, so prikazane majhne iznajdbe od poštnega nabiralnika in kolesa do srca, ki je ni treba likati.

Britanski prispevki kulturi so tudi tu pokazani. Zasledimo lahko prve izjave mnogih knjig, med njimi najdemo Dickens, Shakespeara, Newtona itd. Majhen model gledališča ponazarja bogato gledališko tradicijo.

Ob koncu bi povedali še dogodek, ki se je pripetil nekemu švicarskemu kolegu. V okviru paviljona ima Anglija tudi več restavracij. Ena od teh, na zunaj zelo okusno urejena in z lepo, senčno teraso, je zamakala švicarskega novinarja in nepotil se je proti terasi. Pri stopniščih pa je opazil napis: »Club, members only« (Klub, samo za člane). Namemnil se je in se začel vzpenjati po stopnicah. Naenkrat ga pa zagrabila za roko policaj in ko mu je novinar dejal, da je ta napis zelo dober vic, je policaj odgovoril: »Vstop samo za člane. To je popolnoma resno!«

Kot vidimo, je v stavku »Ponosni na včeraj, gradimo za jutri« poudarek še vedno na našem delu.

Besedilo in foto: MARTIN ZNIDERSKI



Baalbek: Mogočni ostanki templjev — neme priče sodobnega dvoboja pušk in idej v Libanonu

cij, ki včasih močno spominjajo na »četniško« anarhijo. Kaže, da so na delu močne sile, ki bodo pripomogle, da se stvari obrnejo ugodno za opozicijo. Te so moralne in politično-gospodarske. Te dni, ko se je začelo zasedanje

vine in uslug, ki so glavni steber libanonskega gospodarstva. Transzit in trgovina sta popolnoma zastala. V Bejrutu se kopiči blago, ki ga ni mogoče poslati kupcem, ker je promet obstal. Ko ne bo moč sprejemati več tovare, se bo-

Te dni so v Cinecittà posneli prve množične scene iz filma »Ben Hur«, ki bo po reklamnih napovedih presegal vse, kar se je doslej videlo na filmskem platnu. »Ben Hur«, bolj ameriški od najbolj ameriških filmov, bo menda tudi labodji spet rimskega Cinecittà, ki ga bodo razdejale tritrojske bombe, ker je v napoliti Rimu, pa verjetno tudi zato, ker tleči grobov in dolgovih.

Prve scene tega filma so torej posnete in že v zimski sezoni (če ne bodo v njim čakali na festival v Cannesu) bo junaški in postavnji Ben Hur — junak, upornik in suženj — razvalnem domišljijo doraščajoče mladine in osvaja srca licej po glavnih evropskih in ameriških kinodvoranah.

Toda kdo je pravzaprav Ben Hur, kakšen je njegov človeški lik, kaj počne in dela, ko sname težko pozlačeno opravo in ni več Ben Hur...?

Ne mislim govoriti o Charlesu Heftonu, nosilcu naslovene vloge. Le-ta najbrž živi življenje, podobno življenju vseh dobro plačanih filmskih igralcev. Rim mu v svoji izredno bogati barvitosti lahko nudi vse, in se mu ni treba vpraševati »kaj in kam se da«, ko zapusti ateljeje filmskega naselja.

V mislih imam drugega Ben Hurja, tistega, ki ga bomo videli na platnu, ko pada s konja, ko ga Rimljani, ujetega upornika, zakujejo v okove, skratka tistega, ki se pojavlja na platnu vselej, kadar je »nevarnost, da bi si »pravil« Ben

ZA KULISAMI BEN HURJA

(OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA)

Hur, t. j. Charles Hefton, zlomil vrat, zvil gleženj, se opraskal ali na kakršen koli način kaj tvegal. Skratka, gre za njegovega dvojnika!

Bruna sem spoznal v zakotni beznici »donne Sante« v via dei Fiori, t. j. v eni izmed tistih ulic sredi mesta, ki dajejo Rimu njegov svojstveni čar. Več jih je bilo v zakajenem kotu; nekaj fantov in že nekoliko priletnejše ženske. Peli so, pili in zdelo se je, da so sproščeni, kot da bi bil ves svet njihov. Sam ne vem, kako sem se naenkrat znašel v prijetni družini teh ljudi, tipičnih Latincev, ki s svojo sproščenostjo tako pomirjevalno vplivajo na težki temperament severnjaka; le-ta se ponajvečkrat niti ne zaveda, da je vse skupaj le maska, ki naj prikrije in pred tujcem skriva reve in težave, s katerimi se tudi Latinci kljub svoji navidezni sproščenosti vedno in povsod ubadajo. Tega tisti večer nisem občutil; verjetno je v enako zmozo padlo tudi simpatično dekle s severne Irske, tajnica Orsona Wellesa, ki se je po ne vem kakšnem naključju tudi znašlo v beznici »donne Sante«, in seveda za našo mizo...

Z Brunom sva se še večkrat srečala. Je fant, blizu trideset, bujnih črnih las in atletske postave. Je Rimljan štiri generacije nazaj, torej prava redkosti! Njegov ded — oče — so mu ubili fašisti, potem ko so mu strgali nohte s prstov — se še vedno nosi po rimljansko: črno baretiko na osiveli glavi, širok črn žamejst past pas okoli ledij, baržunast telovnik pozimi in poleti in kar je tudi važno — le redko se gane iz svoje »borgate« onkraj Tibere.

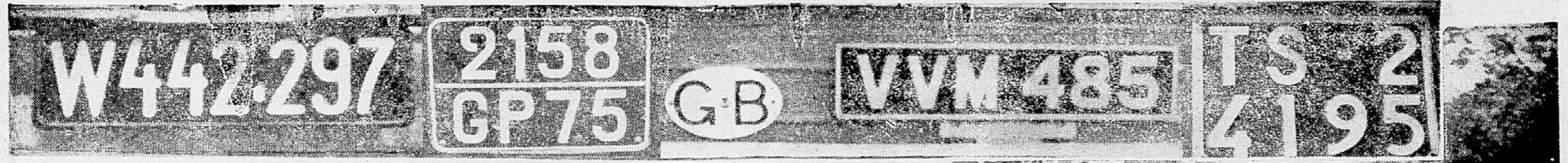
Tudi Bruna se še drži aristokratska miselnost »starega« Rimljana. Obleden v povojalne hlače in star črn pulover bo pri »donni Sante« naročil skromno večerjo; odklonil bo povabilo na napolitansko piko, na kozareček konjaka ali na črno kavo, ker v žepu nima več rebrite pare, da bi se oddolžil, toda nikdar ne bo pozabil dati simbolične napitnine dvanajst ali trinajst let staremu fantu, ki mu v nekaj belem natakarskem jopiču prinese na mizo krožnik »paste šute« ali nekaj rize in kozarec vina.

Vsa njegova osebnost izžareva nekaj tako elementarno človeškega, da se ji je težko

upreti; morda zato, ker pride do izraza prav v ustreznem okviru: dvaindvajsetletni mešarski pomočnik, ki pride k »donni Sante« na večerjo okrog desetih, po dvanajsturnem delavniku, neprisljano prisede in ti govori o muziki, glasbeni umetnosti in komponiranju, kot da bi bil študent na konservatoriju; dva slikarja-amaterja se prerokata s tretjim, ki se oklepa debele knjige D'Annunzijeve vojnih spominov, o moralnem liku velikega pesnika; mlad kipar, ki je menda edini v tej družini, ki ima kolikor toliko stalno existenco, pa molče prisostvuje in daje vtis, kakor da bi bil odsoten...

V tem okviru je Ben Hurjeva osebnost dimenzionirana čisto drugače kot tista na Cinecittà — platnu. Nič junaškega, razen če ne smatramo za junaštvo vsakdanji spopad z življenjem; nič romantičnega, razen če za romantično ne smatramo elementarno nežnega odnosa do nekoliko starejše, malo pohabljen in v življenju izkušene ženske, ki s svojimi nervoznimi kretnjami odkriva, da se je že naveličala njegove nežnosti, ki jo vedno in povsod preveva silovita ljubosumnost;

M. Suštar



Hočeš, nočeš — velika turistična sezona je pred vrati. Mednarodni vlaki in obsejni prehodi so vsak dan bolj polni tujih turistov, ki nameravajo preživeti počitnice v naših letoviščih. In zakaj hočeš, nočeš? Preberite tole reportažo in razumeli boste.

Turisti prihajajo
Cesta, ki pelje na obmejni prehod na Podkorenskem sedlu, je sicer srma in viju-gasta, a lepa. Polna je avtomobilov, ki prihajajo iz Avstrije, Nemčije, Belgije, Danske, Švedske, Anglije...

Pet sto metrov za tablo »Državna meja« je postavljena zapornica. Ob njej stoji zgraba carine in izpostave obmejnega poverjenstva. Lepa pomnil in skorajšnja poveljavna turistična sezona sta prebudili sicer mirno okolico in sam obmejni blok. Nenehno hitijo sem in tja avtomobili. Nek majski ponedeljek je moral organ obmejne



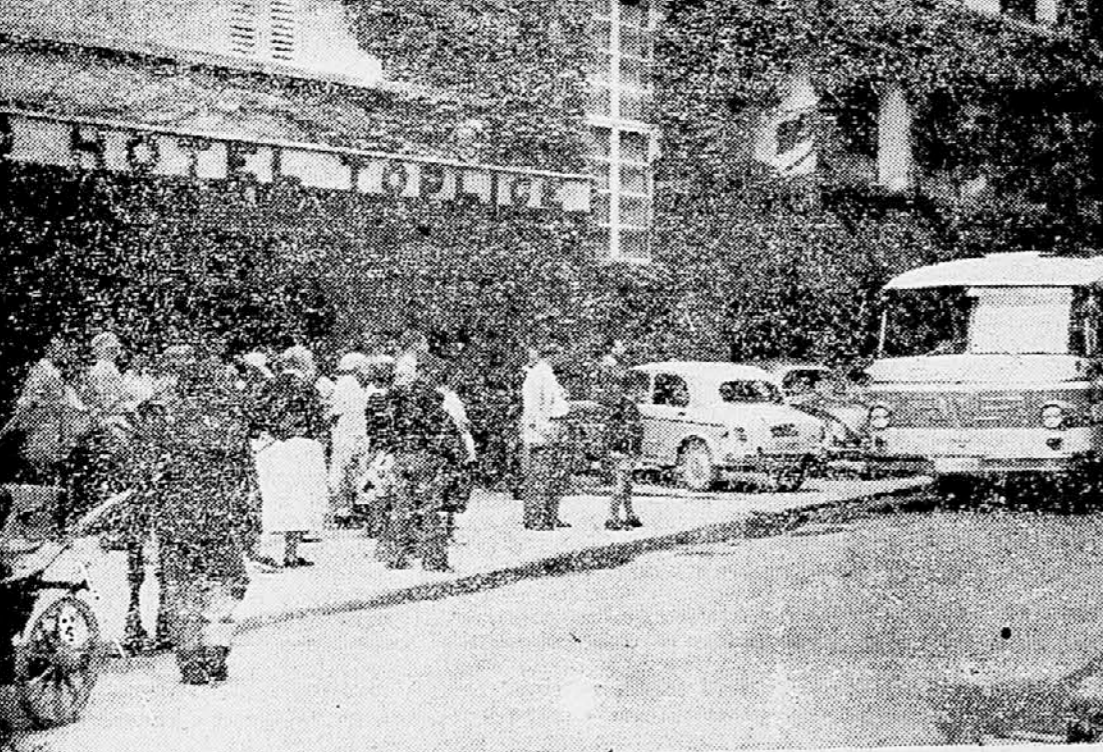
Prvi metri vozne na jugoslovanskem ozemlju. Posnetek je z obmejnega bloka na Podkorenskem sedlu

službe dvigniti zapornico 225 avtomobilom. Povprečno pa pride mejo na Podkorenskem sedlu v ten dneh 80 do 100 motornih vozil. Državna meja in tujski turizem sta si vedno in povsod navzkriž. Če ne drugače, pa zaradi carinskih prekrškov. Z vstopnimi vizami turistij nimajo težav. Toda prekrški...

Carinik Novica Petrović je mojster v svoji stroki. Pri carini dela že štiri leta. Pravi, da je v Podkorenskem sedlu odkril še največ prekrškov. Pred nedavnim je zalotil pri pregledu dva Nemca, ki sta hotela suvoziti 88.000 (devetinsosedeset tisoč) brstvic znamke »Solingen« in 360.000 (devet sto šestdeset tisoč) kamenčkov za prstane. Prapeljala sta se v Bergwardu. Lastnik avtomobila je dal podpisati carinski obrazec sopotniku, da bi se tako izognil odgovornosti. Carniku se je zdelo sumljivo. Razen tega pa sta imela s seboj sorazmerno malo denarja, kar ni povsem naravno za dva turista. Opravil je osebni pregled in odkril nek zagrebški naslov.

»Kaj pa potrebujete ta naslov?«
»Turista« sta postala nemirna, kar je še podkrepilo carinikov sum. Stopil je k avtomobilu in potikal na vrata. Zvon mu je potrotil, da nekaj ni v redu. Spustil je okno, ki pa se je vgreznilo v vrata samo do polovice. Lastnik avtomobila je skočil v voz, vžgal motor in skušal pobegniti. Se trenutek gneče in že so se pokazale britvice, kamenčki... Tudi zagrebška zveza je bila kmalu odkrita.

Sej izpostave obmejnega poverjenstva Jesenice Jože Sladčič pravi, da so najbolj pošteti angleški in skandinavski turisti. Z njimi se niso imeli težav zaradi carinskih prekrškov.
A naš denar. Avstrijci skušajo vtihotapati naše tisočake, ki jih v Avstriji dobijo zelo poceni. Na nesrečo prizadetih pa imajo cariniki s takimi zadevami že precej izkušenj. Se nekaj primerov vtihotapljenega blaga, čigar lastniki mislijo, da se ni zadovoljivo s turizmom po vsej sili: dva tisoč zapeljivo v enem avtomobilu, nalivna peresa, ure... Izkušnja pa bo tudi takim dopovedala, da imamo pri nas močno radi poštene turiste.



Tuji turisti čakajo pred blejskim hotelom. Spredaj na Futnikov avtoBUS, ki jih bo povzel na izlet k Bohinjskemu jezeru. (Foto Selhaus)

da pa turiste tihotapce kmalu posijemo nazaj.

Družinska konferenca o turizmu

Grand hotel Toplice na Bledu že sprejema goste iz vseh evropskih dežel. Veliki avtobusi tujih potovalnih agencij pripeljejo tudi po 40 turistov hkrati. Toda uslužbenec hotela Toplice je treba priznati: sprejem imajo dobro pripravljen. V nekaj trenutkih dozvo gosde ključ svoje sobe, pred vrati pa jih že čaka prtljaga. Vsekakor je z našim turizmom letos boljše kot lani, a še vedno premalo.

Zakaj, je povedala v glavnem tudi: tiskovna konferenca družin Van Trimpont in Janssens iz Belgije. Omizje so sestavljali dvakrat on in ona in še mlajša ona. Oba družinska poglavarja sta starejša višja uradnika, ki sta kot turista prepotovala vrsto evropskih dežel.

G. Janssens: »Očaranj smo nad lepoto va-

šnje, nismo kaj počeli. Recimo igralne karte in druge namizne igre, za to bi že lahko poskrbeli.«

Gospa Janssens je dodala: »V kavarni hotela imajo klavir. Lahko bi najeli pianista, ki bi ob večerih z igral kaj prijetnega. Pa tudi gramofon in televizija nista tako draga, da bi ju bilo nemogoče namestiti v gostinskih prostorih.«

Zal jim je bilo tudi, da ni nikjer francoskih ali belgijskih časopisov in knjig. Pogrešajo domačih novic in dobre literature. Med poudarjanjem, da je pri nas ras nadvse lepo in vabljivo, je g. Trimpont še dodal: »Na cesti pa se z avtomobilom počutiti bolj slabo. So sicer dobre, a je ob njih premalo bencinskih črpalk in servisnih delavnic. Najceneje bi bilo, ko bi postavili telefonske celice, od koder bi človek lahko telefoniral po pomoč.«

Ena izmed gospa je izgubila kopalke. Ves Bled in površ se pet ljubljanskih trgovin, koiklor so jih obiskali, niso premoogli njene številke. Pa ima čisto navadno postavbo. Njen mož je še dodal, da so kopalke v primeri z ostalim izdelki neverjetno drage.

Poglavar ene izmed obeh družin pa je pozabil doma hlače. K sreči ne edine, ki jih premore, je dodal. Na gospodarski razstavi v blejski Kazini je videl podobne. Ni jih mogel kupiti, ne na Bledu ne v Ljubljani. Reklama brez podlage...

Pri trgovinah so omenili še »non-stop«, ki ga je težko najti. Napis, ob cesti na Viču in v Sentvidu bi morda opozorili turiste na te trgovine. Zakaj bi metal, proč devize, če hočejo kar same v naš žep. Tako so dejali nekateri. Nato so se pozanimali na naši ambasadji za cene in ostale pogoje. Bili so presenečeni.

»Za enak hotel plačamo v Belgiji vsaj dva in polkrat več. In to za slabšo postrežbo in ne v tako lepem kraju. Ambasadri se bomo pisмено zahvalili za točne podatke in prijetele počitnice. Vsem znancom in prijateljem bomo svetovali, naj prebijejo počitnice pri vas. Drugo leto pridemo spet.«

Hvala lepa za pogovor in tudi za turistično propagando, ki je boste opravili namesto nas.

Da ne pozabim! Med pogovorom so izgovorili tudi previdno vprašanje: »Ali je pri vas res vse državno?«

Ni. Naše je. Morda bo v uvodniku k turističnemu vodiču v francoski iz leta 1970 pisalo tudi to...

Pripeljal je s Tauern-expressom, ker je stisnil, da so naše cene obupne. Je petičeni



Carinik Novica Petrović pri delu. Izkušnja in posluš za ljudi mu krepko pomagata pri odkrivanju tihotapcev, je pripovedoval našemu novinarju.

posloven človek iz Zahodne Nemčije. Počitnice bo prebil na Bledu, hoče pa si ogledati tudi Ljubljano.

Ustavil se je v menjalnici. Imena ni hotel povedati. Odločno je izjavil, da je dovolj, če pove nekaj o cenah in da je to važnejše kot njegovo ime.

»Vaše cene in popusti so nekaj čudnega. Dvajset odstotkov popusta izven sezone ni nič. V razmahu sezone navlj cene, spomlad in jeseni pa jih znižaj vsaj za polovico. Reklama bo sijajna, promet pa gotovo večji. Tisti, ki pridejo v veliki sezoni, imajo gotovo dovolj denarja, da si to lahko privoščijo

in tudi računajo na visoke cene v letoviških hotelih. Potem pa so presenečeni, ko ugotovijo, da so v Jugoslaviji pravzaprav zato, da si bodo prihranili denar, še za francosko riviero.«

Mož nima slabih idej. Tudi pri nas se je že marsikomu posvetilo kaj podobnega. Samo... Da, da, zamisel je treba tudi izvesti. To pa ni tako preprosto. Kajne, da ne?

Za poanto še nova variacija na staro temo: Zganimo se! Velika sezona je pred vrati. Jutri bo prepozno... k-b

VODA, VODA, pa bo dobra letina

nat« v Kikindji. — Pravočasno smo izvedli agrotehnične ukrepe. Zorali smo globoko in gnojili z umetnim gnojivom... Zato lahko pričakujemo dobro letino.

— Toda na vseh zasebnih posestvih ne tako, — je dodal drugi sobesednik. — Na zasebnih njivah pšenica ni povsod enaka. odvisno je pač od tega kako so »individualci« poslušali nasvete agronomov. Mnogi so nasvete v enem ušesu sprejeli, pri drugem so pa izpuhteli.

— Letos je očitneje kot lani, — je nadaljeval upravnik posestva, — da je agrotehnik opraviila izpit. Toda ne le, da je opravila izpit, temveč je kmetje tudi resno opozorila. Lani se agrotehnik ni mogla izkazati tako izrazito, ker so bile potrebne razmere izjemno ugodne. Zato so mnogi govorili, da agrotehnik ni imela odlične vloge v boju za velike donose. Letos, ko je suša, pa je agrotehnik pokazala, kaj pomeni in koliko je vredna.

Priča za to pa ni samo primer kmetijskega posestva »Banat«. Zavoljo uveljavljanja agrotehnične pričačujejo velike donose tudi na kmetijskem posestvu »Bratstvo in enotnost« v Bečeju. Na 200 ha italijanskih pšeničnih sort pričakujejo pridelok 60 metrskih stotov na ha, na nekaterih parcelah pa celo 70 metrskih stotov. Dobro bodo obrodile tudi domače sorte »bankute«. Ta sorta bo dala z uporabo »italijanske agrotehnične« letos 50 metrskih stotov.

»NE BOJIMO SE SUŠE...«
Cim dlje sem bil na vojvodinskih njivah, tem manjša je bila moja črnogledost, ja letina ne bo dobra. Socialistična gospodarstva so letos uspešno dobojevala boj z naravnimi silami. Organizirano in po načrtu so jih obvladali, če jih že niso popolnoma premagali. Da bi dosegli tudi o, bo potrebno še kako leto, da bodo lokončali prekop Donava—Tisa—Donava n razpredli mrežo razdelilnih prekopov. Sedaj se ne bodo več spraševali za vodo in se bali za pridelok.

— Ne bojimo se suše, — so mi rekli: a kmetijskem posestvu »Bratstvo« v Fučgu. Na tem posestvu ne skrivajo veselja a pričakujejo velike donose. Koruzo imajo posajeno na 170 ha in je najboljša v tem kraju.

— Ob pripravi in obdelavi zemlje, — mi je dejal kmetijski tehnik Dragoslav Zivanović, — smo uporabili agrotehniko in izrabili janske izkušnje. Orali smo globoko in tudi z gnojilom nismo varčevali.



Vojvodinski motiv

Uspeh je bil viden. Vлага se je ohranila in koruza ima dosti »hrane«, da bo prebrodila krizo zaradi sušnega maja.

Dobili so prvi boj, zdaj pa začnejo drugoga: boj za velike donose. Zaradi zadostne vlage koruza hitro raste. Če pa bo treba vlage, imajo pripravljene agregate. Na 170 ha bodo spustili umetni dežni oblak, pa bodo na konju. Tako mi je dejal tovariš Zivanović.

BREZ ODDIHA

V Novem Sadu so mi rekli kmetijski strokovnjaki, naj grem v Vrbas, da bom videl uspehe na namakanih poljih. Nisem utegnil, zato so mi pa kar oni povedali, kaj so dosegli v Vrbasu.

V Kruščicu ob Vrbasu imajo več ko 2000 ha namakalnega polja. To polje ima štiri črpalne agregate z zmogljivostjo 250 litrov vode v sekundi, in pa tri agregate za umetni dež. Polovico namakalnega polja pripada kmetijskim zdruţugam, medtem ko ima ostalo polje v lasti 400 zasebnikov. Zadnje sušne dni so pritisnili vsi in prosili pri upravi polja za vodo, da bi ohranili posevke. In zdaj delajo agregati brez prenehanja. Dan in noč, ranje ni oddiha. Vodni curki brizgajo nad njivami in ko se razpršujejo v sončnih žarkih, rišejo pisane mavrice.

— Boj z naravno silo smo dobili tudi tu, — so mi rekli v Novem Sadu, — Toda ne le boj z naravno silo, temveč tudi boj

z zasebniki. Se enkrat so se prepričali, kaj pomeni tehnika in agrotehnik. Če te ne bi bilo, bi bili danes osmojeni, ker to junijsko sonce tako smodi.

Po tem razgovoru mi je bilo jasno; kaj pomenijo cele kilometre dolge kovinske cevi okoli Zrenjanina, v Centi, okoli Pančeva...

Tam, kjer je bilo zadosti vode in kjer so uporabili agrotehniko, so pšenična stebila visoka in močna. (Voda se pa ne dobi samo z dežjem) Klasje jo polno. Tam pa, kjer so skoparili, kjer so se bolj zanašali naše kot na agrotehniko, je žito redko in tudi klasje ni tako polno in sočno kot na dobro negovanih njivah.

IN NAPOSLED DEŽ

— Naposled je prišel dež, — so mi rekli v Zrenjaninu, ko sem vprašal, kako kaže letina. — Poškropilo je ves okraj, čeprav ne povsod enako.

— Čeprav malo, dobro je pa le. Če bi toliko porosilo vsakih nekaj dni, potlej se ne bi prav nič bali, — so mi rekli v zadržani zvezi. — Tako pa oboji niso vsak dan enaki.

— Lahko upamo, da bo pridelok pšenice dosti dober, — mi je dejal agronom. — Ne bo tak kot lani, toda vseeno bo dober. Le slame bo manj, ker so stebila nizka. Toda to bo vendarle najmanjša nesreča, ki nas lahko zadene, — mi je dejal ob slovesu, — ker slame imamo še od lani toliko, da ne vemo, kam z njo.

Prehodil sem mnogo njiv v tem okraju in videl sem zelo očitne razlike med posameznimi polji. Videl sem prelepa pšenična in koruzna polja, videl sem pa tudi slaba. Vse to je odvisno od tega, kako so njive pripravili in obdelali. Posebno udarja v oči razlika med posevki na socialističnih gospodarstvih in na njivah zasebnikov.

Toda ko bi zasebni kmetje uporabili agrotehniko, ko bi širše sodelovali z zdruţugi in izrabili njene usluge, ko bi računali manj spekulativno, potem tudi v zrenjaninskem okraju ne bi tako težko čakali dežja.

x x x

Štiri dni sem bil na vojvodinskih njivah, v naši žitnici. Razgovorjal sem se z ljudmi, videl sem žita, mlaj klasje v dlani, štel zrna in bilke na kvadratnem metru.

Spoznal sem: brez strahu lahko pričakujemo žetev, vsaj kar zadeva pšenice. Koruza pa čaka na dež, dež, dež...

Pa še to: socialistična gospodarstva so dokazala prednost in opravila izpit.

In tretje: agrotehniko postaja neogibni pogoj za velike in enakomerne donose. Letos bodo vojvodinski pridelovalci čutili to bolj kot doslej. Seveda pa bodo morali sprejeti njihove izkušnje tudi pridelovalci v drugih krajih. Tedaj ne bodo več govorili: voda, voda, voda... — pa bo letina dobra.

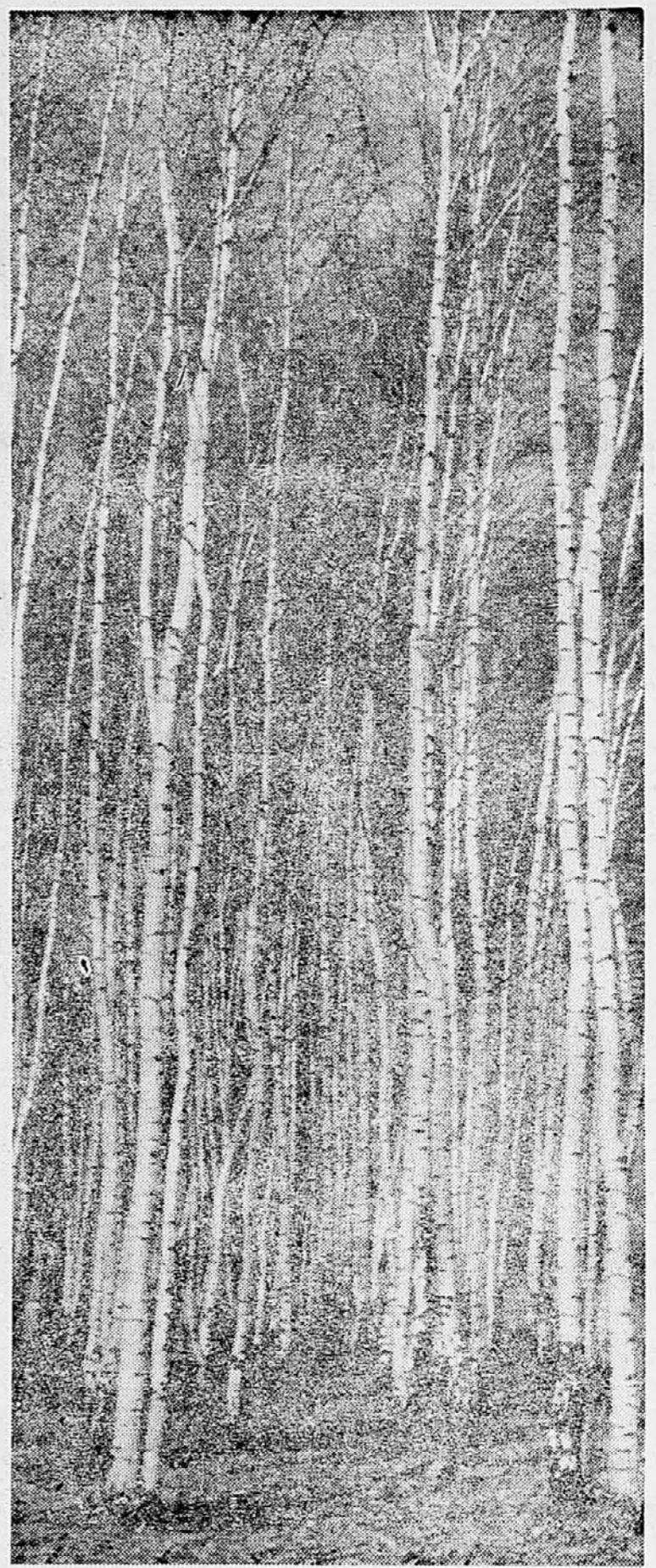
x x x

Vojvodino sem videl v začetku junija. Zadnje dni je pa blagodejni dež porosil bilke in osvežil zemljo; zdaj bo žito klasje še težje in zrnje še bolj kleno. Koruza pa hoče ponekod še več dežja.

Ivan Stojiljević

Kresovi zmage grejejejo, o, grejejejo...

iz „Sutjeske“
Zvoneta Kržišnika



Taborni ognji gore v gozdovih Jahorine. Zastave partizanskih brigad vihrajo na Romaniji. Ranjena žival je po polletnem pregonu od Bosanske krajine, južne Bosne, Hercegovine in Crne gore našla nekaj trenutkov miru.

Brigade so upehane. V njihovem živem telesu zijajo široke vrzeli. Na tisoče tovarišev je izgubljenih. Človeška kri, ta draga vseohranjujoča tekočina, je po odhodu z Vučeva izgubila še tisto siromašno ceno, ki jo je imela poprej. Borovo, Sutjeska, Bare, Košur, Milinkladi, Košuta in Ljubin grob, Balinovac, Hrčevka in Bistrica, Fočanska cesta — vsi ti kraji, vse te gore in reke, vsi širni zelenogorski gozdovi so popliti jezera krvi.

Borci in ranjenci leže na gozdnih jaskah. Bolničarke previjajo rane. Intendant prinašajo živčevje. Veselo praske, gozorni plameni in obljubljeni potokliki — čas kuhanja jedi. Vsak hip se začuje vesel vzkrik: našli so se tovariši in prijatelji, ki so se imeli za mrtve. Vsak trenutek potemtuj obraz in se skloni v bolečini: tovariš je zvedel za smrt tovariša.

Razvežejo se besede. Zvene pripovedi o junastvu, čestiti tih zgodbe o trpljenju in žrtvovanju. Utrinjajo se samotne misli. V utrujenih očeh odsevajo ognji in vabijo, kličejo spomine.

Spomine na Sutjesko. Spomine na prestano gorje in pot groze. Pred očmi se črtajo pošastne silhuete trupel, potrganih udov, presekanih prsi, zmečkanih hrbtov. Režijo se odprte lobjane. Iz globin spomina se čuje hropenje umirajočih tovarišev. Slisi se obup iz valov, ki utaplajo nemočne in bolne. V spominu očivilja pot po prepadih in gorskih strminah. Vsi zamolkli padci, vsa trdnost ob vstajanju, kaže se prevaranje skozi goščave, plazenje čez čistine, spotikanje ob korenine in skale.

Znova se rojevajo vse tiste neskončne blodnje izgubljenih. Tipanje za odliški stopinj v nočni temi, jok brez solza in krih brez glasu, uprašanje brez odgovora: »Oooj... banijska! Kje si banijska? Ali ste videli banijsko?«

Znova se zadira v srce blazni smeh tihunskih bolnikov, vseh teh nagonsko bežečih človeških senc, ki bledejo v halucinacijah o belem kruhu.

Misel srečuje bežeče starke s culami in bisagami. Spremlja tri deklice, ki so izgubile starše in sedem, osemletne beže same čez Sutjesko, držeč se borcu za suknje.

Utrne se spomin na dva moža, od katerih je eden izgubil noge, drugi pa oslepel. Tam, na Sutjeski, sta združila svoje moči. Slepec je zavijtel hromelega tovariša na rame in ta je potlej obema kazal pot. Tako sta prehodila počasi, z obupno mulko, na kilometre poti in se skupaj rešila.

Oči boljše v grozotni večerajšnji dan, obrvi se mrisajo, lasje vstavajo ob misli na lakoto. Rdeče, pomoderlo, umazano konjsko meso — in kako malo tega surovega črta je videti! Kako malo srečo — pasjega česna — je ostalo ob poti, kjer so šle mimo brigade! Med juriši so popasle uvozi užito travo. Ob poti sta se zgrudila borca. Zdej sta privlekla iz žepa pest žita in delita: zrno tebi, zrno meni...

Spomin vrta dalje, se pogrezne vase in rjave od bolečine.

Brat je izgubil brata, oče sina in žena moža. Obrneš mrtvačka na stezi, zapreš se v razbiti obraz — in spoznal si prijatelja, najboljšega tovariša, svojega mitraljeza, svojega komandanta. Našel si mrtvega junaka — saj to je Masleša, to je Pozderac, mož, ki te je vodil, te učil in ti bil zgled. Spotalen si se ob truplo — tu leži mladenci z otonim nasmehom. Morda je to Goran Kovačič, poet »Jame«. In tam, tam njegov drug, ki je zložil pesem o Konjuh planini — Djurin. Zbežal si stran od groba Save Kovačevića in ne doumeš, da ni več živ, ta orjak na belcu, ta neustrašni mož, ki je znal s svojo brzostrelko v diru kositi fašiste. Srečal si mrzli pogled plavalčesa dekleta — dva tenka rdeči curka sta ji otrdela v kotičkih ustnic — in to ni nihče drug kakor ona, bolničarka Gordana, še pred tednom ti je obvezala rano. In potlej leži tu ob poti preboja na desetine, na stotine tistih brezimnih junakov, ki si jih spoznal in ljubil, ki so v dnevi boja nehali biti Petrovići in Javonovići in so se začeli imenovati je Crni, Sremac, Pero, Cigo, Božo...



Vsi so padli, vsi so umrli, da bi drugi živeli. Njihove kosti bodo strohnele v neznanih globelih, nikoli ne bodo kanile nanje solze mater in le veter jim bo pel žalostinke. Dali so se za revolucijo.

Tožno trepetajo plameni tabornih ognjev na Jahorini in Romaniji. V njihovem blesku utripa vsa beda Peta ofenzive. Pa tudi veličina in slava. Zmagoviti jurišni klic doni iz njih. Neustrašenost ljudi, ki so razvozlali skrivnost življenja in smrti, plameni med utrujenimi brigadami. Zdej vedo, da smrt za resnično vredno cilji ni človekov konec, ampak začetek. Po Borovnu, Košuru, Barah, Balinovcu in Jeleču jim ni več neznan, da je življenje brez zavestnega cilja slabše od smrti. Zato se pomudi misel, pri kolonah, ki neupognjenih glav grede mimo Milinklad in Košute. Odgorni resnico, da se vsi ti ljudje s človeškim strahom in napakami in vseh krvavih bojih ne odajajo niti drznosti niti slepi vdanosti v usodo, ampak svoj boj za življenje in svobodo bojujejo na krilih revolucionarne ideje.

V zavetju Jahorine in Romanije ne more ugasniti misel na bombe in granate, ki so padle sredi esalonov, pa jih niso zmedle, na življajoče rajale, ki niso mogli ustaviti proleterov. Ne more se spremeniti, kar je bilo: žene-partizanke pred bunkerji, bolničarke, ki zakrivajo z lastnimi telesi ranjene borce, mladinci, ki umirajo s krikom: Živel Tito, preklet bodi Hitler. Če vsi umrje, nikoli ne boš dobil te vojne! Ni mogoče pozabiti ranjenec, ki so v neozdravljivih ranah vzdobujajo borbe ob napadu in streljali sami, izvijač se v smrtnih krih, ne more se mimo ljudi, ki so neznanim, toda potrebnim ljudem, davali poslednji grifljivi hrane. Komandanti so jurišali na čelu brigad!

Politični komisariji so padali pred svojimi bataljoni! Nikoli ne bo pozabljeno, kako so borci, ki je zmanjkalo krogel, s pestmi in prsmi davili fašiste. Kako naj umrje spomin na dečka, ki je umirajoč dejal: »Ranjen sem v prsi. Če bi me zadeli v hrbet, bi tovariši rekli, da sem se bal in bežal.«

Vseposod je čutili nesebičnost, vseposod odgovornost do skupnosti vseposod junastvo, ki ga je navdihnila revolucionarna zavest, ne pa osebna drznost.

Greenka in svetla lirika utripa nočjo v ognjih na Jahorini in Romaniji. Spo-

min na tovarištvo, na ljubezen do sočloveka, na tolažbo v stiskah in na sočutje in bol. Inah, ki jih je zasekala Peta ofenziva.

Znova in znova očivilja med borci misel na Vrhovnega komandanta. Tito jih je popeljal skozi vse obročje do zmage. Spominjajo se dneva, ko jim je ukazal uničiti topove, da bi laže hodili. Spominjajo se njegove pekoče skrbi za ranjence. Kurirji razmišljajo, kako so izpolnili njegove ukaze. V najtežjih dneh je Tito bodril in spodbujal omahujoče čete, kolikokrat je položil roko na ramo borcu ob poti, rekoč: »Vstani tovariš, moramo, moramo naprej.« Nekoga večera so sestradani borci zakurili ogenj in smodili na njem konjsko meso. Prišel je Tito in dejal: »Pogastiti morate ogenj, da nas ne bo izdal sovražnim topovom.« Tisti, ki je vrtil ražen in ni poznal Vrhovnega komandanta, mu je zabrusil: »Pa tudi, če bi mi ukazal sam Tito, ne bi zdajle nehali kuriti!« Tito se je nasmehnil in šel dalje po poti. In ko je bil ranjen pod Milinkladami, je šlo žalostno sporočilo od ust do ust skozi brigade: ljudem je bilo, kot da je padlo pol vojske. Ko pa je z obvezano roko kmalu nato spet stopil med borce, je njegova vedrina preganjala vse malodušje in juriši proleterov so bili silovitejši kakor prej.

Čudna, nerazložljivo topla je misel na Vrhovnega komandanta. Komandanti divizij in brigad cenijo njegovo mnenje in mu nikoli ne oporekajo. Dasiravno je včasih težko, da skoraj nemogoče izpolnijo njegov ukaz, zastavijo vse moči, da ga izpolnijo. In bataljoni čutijo tovariša Tita po zamisli, poslednji bоре v četi ga spoznava po operacijah. Vsaka njegova poteza, vsaka ideja je odražena. Tito — to pomeni vero v zmago in zmago samo. Borcem se zdi, da Tito vsak trenutek stoji na neki najvišji koti, na grebenu gore, ki je višja od Magliča in Durmitorja, opazuje s te višine obe vojski, in vselej postavlja svoje brigade na prednostne položaje. Na Vučevu, Bare, Košuto, Ljubin grob in na druge najvažnejše položaje je Tito poslal svoje čete vselej pravočasno, vselej vsaj nekaj trenutkov prej, kot so tja pridrli Nemci. Košur so prvi zasedli Nemci, toda Tito jih je hotel po vsej sili vreči s tega vrha. Ker borcem ni uspelo, so topovi s Košura prizadeli partizanski vojski zelo hude izgube.

In za Tita, so vedeli borci, ni noben položaj brezizhoden. Se takrat, ko so Nemci prišli popolnoma blizu, ko je vzel puško in streljal sam, ko je bil položaj popolnoma stisnjen in je zaščitni bataljon Vrhovnega štaba imel polne roke dela, ni izgubil hladnokrvnosti in zaupanja v zmago.

Nemci prišli popolnoma blizu, ko je vzel puško in streljal sam, ko je bil položaj popolnoma stisnjen in je zaščitni bataljon Vrhovnega štaba imel polne roke dela, ni izgubil hladnokrvnosti in zaupanja v zmago.

Te vere in hladnokrvnosti so se navzeli vsi borci.

Zato gore danes taborni ognji v jahorinskih šumah. Zato vihrajo partizanske zastave na čukah in kotah Romanije. Zato je sovražnik doživel poraz v Peti ofenzivi. Zato je balkanski volk premagal fašistične šakale in njihene.

Borci in ranjenci leže na gozdnih jaskah. Bolničarke previjajo modrikaste, toliko časa neuvrte rane. Ražnji se vrte in v kotlih se kuha topla jed. Kratki so ti trenutki počitka, toda nepozabni. Kresovi zmage grejejejo, o, grejejejo kakor sonce v tem poznem juniju.

Jutri pa se bo spet začel pohod, začeti se bodo novi napor. Jutri se bo začela ofenziva Titove vojske, naj začuti sovražnik, kako trda je pest udarnih brigad. Maščevanje za Sutjesko, za pobite borce in mučene ranjence, bo neusmiljeno.

Obljubljen dežela — Vzhodna Bosna — je tu, hrepeneči pogledi objemajo njeno prostranstvo. In še dalje, tam onstran Drine je Srbija, tam so žitna polja in vinski griči, tam je domovina prvih proleterov. Na severu je Majevsko pogorje. Maloštevilnim majevskim partizanom, ki so ostali živi od nekdanje ponosne brigade, razbija srce v pričakovanju vrnitve. Okraj Majevnice je Sava in širna, premožna Slavonija. Povsod vzklikajo mlade brigade, ki bodo izpopolnile utrujene in razmajane, toda s slavo ovenčane divizije. Daleč prodira pred Titovo vojsko njen sloves. Ljudstvo se veseli, pripravljajo sprejem in bosanski očanci zatrjujejo: »Mislili smo, da vas ne bo več, da vas bodo uničili, čeprav bi vas bilo milijon. Toliko topov, letal in vojaštva so poslali nad vas. Ste se le, ste se le prebili!«

Kamor seže oko, bo jutri, pojutrišnjem, segla oborožena roka jugoslovanskega ljudstva. Ustaški in četniški izdajalci praznijo bunkerje in beže, še preden jih je dosegel bojni klic proleterov, ki so se vrnili s Sutjeske. Vedo, da se tej sili ni mogoče ustavljati in da jih čaka kazen za zločine.

Ze ugašajo ognji na Jahorini in Romaniji. Brigade vstavajo, bojne zastave so zavihrale in naznamile svobodo širnemu ozemlju od Sarajeva do Drine.

Črni humor

Se ni dolgo tega, kar sem bil lastnik jetičnih pljuč in aluminijastega, nepotopljivega kanu-ja. Kanu je bil skrbit v grmu strupenega bršljanja, pljuča pa sem nosil s seboj. Toda skupaj ali pa narazen sta se dobro ujemala: prav nič me nista brigala. Bil sem otožen.

Zakaj bila je pomlad, pesniki so kopali po njej, se prezivljali z njo, kričali na vse grlo o njej, gradili z njo hiše, blebeteali mene mene tekel, butali z glavami, iz katerih je lila ponarejena ker, in verjeli, da v tem žariju, čeprav niso. Torej, bila je pomlad, jaz pa sem umiral. Vdihniti sem prah in ga spet izkašljaj, ko je blizu začel rumen plič. Pesniki niso umirali. Nad vse imenitno so se imeli, ko so odhajali k bogu in odhajali od njega v časopisnih stolpoh. Mesto ni umiralo; komaj da so mogli sproti graditi hiše. Dimniki so bruhal črn dim, ki se je prav tako kot Kajnov valjal po tleh. Rumeni plič je nehal čivkati, tako odvratna je bila pomlad v tistem bebastem parku. Poleg tega sem bil mlad človek na poti v bližnji grob. Ko sem to povedal nekaterim ljudem, kot čistilcu čevljev Jacku in socialni delavki gospe Ellis P. Paterson, sem začuden odkril, da jih to ne gane preveč. Bilo je otožno.

Ali je bilo mleko sladko ali kislo, je bilo nadvse važno. Ali je bil viski uležan ali ne, je bil dolgo tega, kar sem bil lastnik jetičnih pljuč in aluminijastega, nepotopljivega kanu-ja. Kanu je bil skrbit v grmu strupenega bršljanja, pljuča pa sem nosil s seboj. Toda skupaj ali pa narazen sta se dobro ujemala: prav nič me nista brigala. Bil sem otožen.

vpil name. »Pij molaso! Jej grobo, zmleto žito! Kuhano koruzo! Spoznaj absolutnost kozmosa! Harmonijo harmonične reakcijske alkohol! Pojdij v naravo, gol in izpostavljen soncu! Očisti se!«

Bilo je hudo, toda denar je bil njegov. Hotel sem ga že ubiti in mu kot edini dedič vzeti vse, nato pa sem pomislil »NE, im trmasto in uporniško NE! Najbolj važno je bilo, če sem hotel ostati živ, zares živ, je bilo očisti čimprej od njega proč.«

Potepuh ima tu in tam kakšnega prijatelja, toda nobenega, ki bi imel denar.

Tisto noč, ko je zaskrbljeno sanjal, da prodaja jabolka na ulici, sem mu iz listnice ukradel dva dvajsetnika in mu pustil podpisano priznanje tatvine. Plen je plačal spalno vrečo, to-

JACK CURTIS

pel plašč in zajtrk z jajci in slanico. Ko sem pojedel, sem odkorakal proti gori, za katero je veliko jezero z otokom in mojim kanujem. Takrat nisem točno vedel, ali se grem tja zdraviti ali pa nagonsko iščem skriti kotiček za svojo smrt.

Otok sredi jezera je last milijonarja, ki je na Havajih, ali pa na Rivijeri, ali pa, kolikor vem, lovi na Škotskem rabe.

Pred tremi sezonami je pogorel, prav takrat, ko sem si služil kruh v enem izmed obrežnih hotelov. Gledal sem ga, kako gor. Dreveza so zakrivala hišo, uto za čolne, poslopje za služničad in jih nisem videl gorjeti, toda pogorela so kljub temu. Videl sem dim, ki se je dvigal v nebo, in smreke, pokrite s plamenom kot svečke na torti.

Se isto poletje sem bil našel na zapuščenem bregu kanu. Na kljuno je imel napisano ime neke milijonarke. Velik in drag kanu je bil. Zavlekel sem ga v grm strupenega bršljanja. Po vseh starih pomorskih zakonih je bil moj.

Ko sem se peljal na goro z nekimi dobrim kmetom, sem premišljeval o tem, kako bom osvojil otok. Če bi bili na njem

domačini, sem sklenil, da jih bom civiliziral, pokristjanil (kar ne pomeni, da bi napravil iz njih kristjane), pokultiral, zaznamoval in oplodil. Ljubil bi jih kot lahko samo gospodar ljubi svoje sužnje. Na križ iz hodov bi prbil medeninsto ploščo, ki bi razglašala moje odkritje in moje lastniško pravico do otoka in vsega, kar je na njem in pod njim. Otok bi preimenoval v New Fresno po svojem rojstnem kraju («Glavno mesto rozin na svetu»), moja palača pa bi se imenovala Francine Imogene po stari, še nezarijavljivi ljubezni.

Vse se je srečno izteklo. Moj otok je bil lep in zares samo moj. Velike smreke so bile predel dva dvajsetnika in mu pustil podpisano priznanje tatvine. Plen je plačal spalno vrečo, to-

Čez nekaj časa, že po nekih tednih, se mi je dihane izboljšalo. Premišljeval sem o tem ali naj napišem knjigo (Premagal sem belo kugo), ulično povpek (Ljubezne oh, ljubezen oh, pljučna ljubezen) ali pri ustanovitvi verske sekte (Sektu sončnega boga za bolne in samotne). Ko pa sem postal vedno bolj zdrav in debel, se mi je zdelo vedno manj vredno truda. Na področju literature je bila še najboljša od vsega, kar sem ustvaril: pesmica: Bradavičast bradavičar je grizel bradavičaste prsne bradavice — naprej nisem prišel, vendar pa je to poezija od srca.

Zivljenje, ta stari nagajivec se mi je spet širilo po žilah. Zato sem se, da spet mislim na Francine Imogene, na njeno razsodnost, sposobnost in razumevanje, in ko je hladni veter prinesel seboj čivkanje rumene ptička, ki je letel proti jugu, sem spoznal, da je prišel čas za vrnitev med ljudi.

Tisti večer sem zažgal svojo hišo, da me ne bi zeblo, jutraj pa sem na bregu onstran vode spravil v strupeni bršljan »El Abandonada«. Počutil sem se čudovito. Postal sem pametnejši. Imel sem načrte.

Sklenil sem, da si bom kupil buldoga, in sicer psico, nove igralne karte, in da bom bližnji po bolni in osamljeni zemlji.

delo končano, lepa stara balada o nekem kavboju, ki odlaša z odhodom domov, vse dokler ga pobežljane krave ne pohočijo do smrti.

Vsak večer sem v kanuju odveslal k enemu izmed hotelov in prošil za hrano. Kuharji so bili vedno radodarni. Prihranili so mi na pol pogrizene zrezke, mokre palačinke, potemnele hrenovke, plesniv kruh in druge prebavljive odpadke. Skušal sem jih poplačati z življanjem na pljuča, pa jih niso nič radi; poslušal in sem zato odpovedal nadaljnje predstave.

Toda prav malo me je brigalo, kaj mi hranijo, dokler me je to ohranjalo pri življenju. Sklenil sem bil, da bom osial živ samo zato, da bi premagal pljuča. Uporniški NE! Premagal sem jih lahko samo tako, da sem ostal živ dlje kot one, da sem se norčeval iz njih, jih smešil se delal pogumnega in blefiral kot pri pokru. Zato sem jih silil, da so življale. Zato nisem zivljaj in začel delati stvari, ki jih hoče ponavadi delati vsak ki ve, da bo kmalu umrl. Jaz pa sem se delal kot da mi je prav malo mar zanje, za izletnike, kanu, vse lep, otok ali za kar koli drugega.

Cez nekaj časa, že po nekih tednih, se mi je dihane izboljšalo. Premišljeval sem o tem ali naj napišem knjigo (Premagal sem belo kugo), ulično povpek (Ljubezne oh, ljubezen oh, pljučna ljubezen) ali pri ustanovitvi verske sekte (Sektu sončnega boga za bolne in samotne). Ko pa sem postal vedno bolj zdrav in debel, se mi je zdelo vedno manj vredno truda. Na področju literature je bila še najboljša od vsega, kar sem ustvaril: pesmica: Bradavičast bradavičar je grizel bradavičaste prsne bradavice — naprej nisem prišel, vendar pa je to poezija od srca.

Zivljenje, ta stari nagajivec se mi je spet širilo po žilah. Zato sem se, da spet mislim na Francine Imogene, na njeno razsodnost, sposobnost in razumevanje, in ko je hladni veter prinesel seboj čivkanje rumene ptička, ki je letel proti jugu, sem spoznal, da je prišel čas za vrnitev med ljudi.

Tisti večer sem zažgal svojo hišo, da me ne bi zeblo, jutraj pa sem na bregu onstran vode spravil v strupeni bršljan »El Abandonada«. Počutil sem se čudovito. Postal sem pametnejši. Imel sem načrte.

Sklenil sem, da si bom kupil buldoga, in sicer psico, nove igralne karte, in da bom bližnji po bolni in osamljeni zemlji.

Najolihojca

Zlatorjavo veselje

Majhna deklica se je morala vzpeti na prste, da je dosegla zvonec na hišnih vratih v Trnovskem pristanu. Pogladila si je beli predpasnik in s prsti potisnila lase s čela, potem so se vrata odprla. »Zdravo!« je zažgoela. »Prosim, bi se smela malo igrati z Bibo?«

»Nič ne bo z igranjem, Polonca!« ji je odgovoril stric Maks in se zraven tako čudno, veselo nagajivo smehljaj, da punčka kar verjeti ni mogla, da ji je odrekel prošnjo. »Biba danes nima časa!«

Punčkine oči so bile tako velike, temne in razočarane, da je stric na široko odprl vrata. »No, le vstopi!« je povabil drobno obiskovalko. »Biba ti bi rada pokazala nekaj novega, lepega!«

vesele novice pa lepa jazbecarka ni znala povedati v taki govoric, da bi jo Polonca razumela. Zato ji je pomagal stric Maks.

»Vidiš, Biba je postala mamic!« je veselo povedal. »Le preštej, kolikokrat je pri nas potrkala storklja.«

Punčka je dvignila prst in začela šteti. Da, ko bi drobiž miroval, bi šlo lahko! Tako drugič pa sedem in tretjič do šest. Katera številka neki je prava?

Namršila je čelo in v zadregi zardela.

Stric Maks se je nasmejal. »No, Polonca, pomagaj ti bom!« Stopil je v kuhinjo in se vrnil s krožnikom. Zadržalo je po mleku. Psički so povohljali, se skobacali iz ko-

»Vidiš, v tem je težava!« je rekel stric Maks. »Se nobenemu nismo izbrali imena. Biba bo gotovo vesela, če izbereš imena ti. Samo nekaj pazi: vsa imena se morajo začeti s črko F.«

»Čudna zahteva!« si je mislila Polonca, ki se nič ne ve o psih z rodovniki in vsem, kar spada zraven.

»Začniva s tem črnuškom!« je rekel stric Maks in ji položil v naročje enega od psičkov.

Smešno! Polonca se ni domislila niti enega imena s črko F. Pač, tako se začne frnikula, to pa vendar ni ime za psa!

Hop! se je stegnil iz gobčka mokri jeziček in obližnil Polonco po licu. »Ti frkolini!« ga je pokarala punčka. Stric pa je veselo zaploskal: »Glej no, prvo ime že imamo! Frkolin naj bo!«



na odejo, pet vedno živahnih repkov ja zaspano klonilo. Po prstih sta odšla stric in Polonca iz sobe, v kateri varuje Biba svoje zlatorjavo veselje. S. G.

Miha Klinaar:

ISKRE

Iz ozkih dimnikov nad plavži iskre na večer prše. Svetli rdeče-zlati tropi se mi zde.

Nini mala pa seveda vse drugače iskre gleda: misli, kam so pohitele, premišljuje, se vprašuje, a odgovora ne ve.

Se se muči in odlaša, a naposled me le vpraša, kam so odpršle.

Kam? ... V nebo so odbrzel in so zvezdice prižgale, da ponoči bi sijale kakor te, ki že žare.

Ko so zvezdice prižgale in nazaj k nam poletete, se kresnice jih ujele, z njimi si prižgale lučke, da bi ne zašle v temi.

Ko so zvezdice sijale, si svetile v noč kresnice, iskre kakor saje pale so na črne Jesenice.

»Kaj neki?« je ugibala Polonca. »Mogoče novo ovratnico? Ne? Potem pa novo posteljico? Tudi ne? Potem pa...« in že ji je zmanjkalo domišljije.

Stopicljala je za stricem in z očmi iskala Bibo. »Čudno, da je ni nikjer, res čudno. Kaj neki dela?« si je mislila.

Na pragu sobe je obstala. Na sredi sobe je stala košara, taka, kot jo imajo doma za perilo, da, prav taka, kot tista, v kateri je Polonca spala prve mesece, ko je bila še majhna kot stručka in vsa povita v plenice.

Čudno, res čudno! V košari ni bilo perila, tudi punčke-stručke ni bilo v njej. Nekaj rjavkasto-rdečega in črnega, mehkega se je premikalo v košari. Sončni žarki so zlatili mehko dlako. Zdaj je punčka opazila vlažen smrček, zdaj poredno zavihan rep, zdaj svetlo oko, zdaj dolgo, svilen uho. Punčka je kar sapa vzelo od veselega občudovanja. Zaploskala je z dlanimi in stekla k Bibi, ki je ponosno ležala poleg košare.

»Biba, Biba, kaj te je obiskala storklja?« je vprašala. Biba je dvignila glavo. Svoje

sa in že so se razvrstili v lep krog okoli krožnika. Zadovoljno so dvignili repke in srkali. Sedaj je punčka lahko štela kar po repkih. »Ena, dva, tri, štiri, pet!«

»Pet!« se je zasmejala, ko je prestela. »Kako pa jim je ime?«



»Kaj neki?« je ugibala Polonca. »Mogoče novo ovratnico? Ne? Potem pa novo posteljico? Tudi ne? Potem pa...« in že ji je zmanjkalo domišljije.

Stopicljala je za stricem in z očmi iskala Bibo. »Čudno, da je ni nikjer, res čudno. Kaj neki dela?« si je mislila.

Na pragu sobe je obstala. Na sredi sobe je stala košara, taka, kot jo imajo doma za perilo, da, prav taka, kot tista, v kateri je Polonca spala prve mesece, ko je bila še majhna kot stručka in vsa povita v plenice.

Čudno, res čudno! V košari ni bilo perila, tudi punčke-stručke ni bilo v njej. Nekaj rjavkasto-rdečega in črnega, mehkega se je premikalo v košari. Sončni žarki so zlatili mehko dlako. Zdaj je punčka opazila vlažen smrček, zdaj poredno zavihan rep, zdaj svetlo oko, zdaj dolgo, svilen uho. Punčka je kar sapa vzelo od veselega občudovanja. Zaploskala je z dlanimi in stekla k Bibi, ki je ponosno ležala poleg košare.

»Biba, Biba, kaj te je obiskala storklja?« je vprašala. Biba je dvignila glavo. Svoje



Kaj je sinjska alka?

Sinjska alka je starinska viteška igra, ki je nastala iz nekdanjih turnirjev, viteških dvobojev, pri katerih je moral zmagovalec zbiti s težko sulico nasprotnika z njegovega konja. Zato je moral vitez s sulico ali kopjem pod pazduho izredno točno zadeti cilj in se je vadil tako, da je poskušal na konju v vojnem diru s kopjem zadeti droben obroček, ki mu pravijo alka. Čas vitezov in turnirjev je minil, urjenje z alko pa je ostalo v Sinju vsakoletna igra v spomin na hrabro obrambo Sinja pred Turki leta 1715. Tedaj je 500 sinjskih junakov odšlo napad šestdeset tisoč turških vojščakov.

Alka je železen obroček, ki ima vdolbina še dva manjša

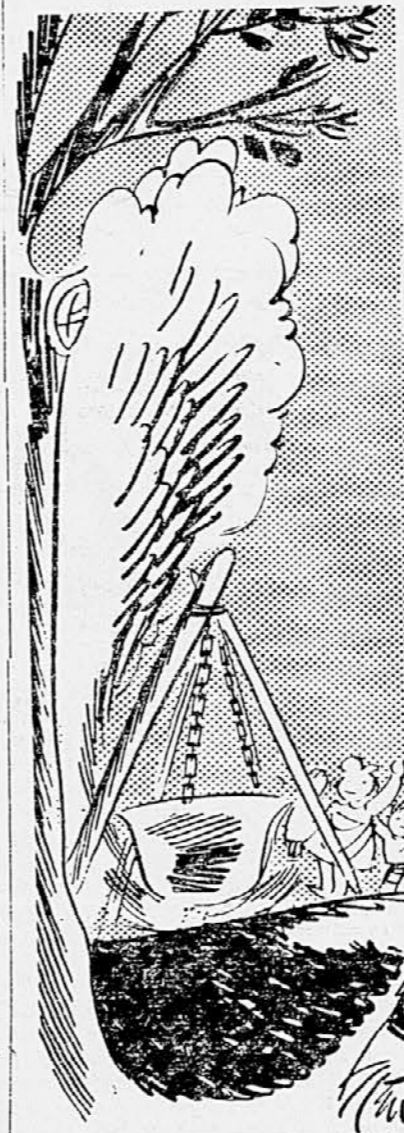


Mogočni plameni so oblizovali kotel in voda v njem je kmalu začela kipeči. Otroke pa je presinjal mraz smrtne groze. Zaman so natezali jermene, ki so jih priklepali na drevo — niti ganiči se niso mogli. Potem se je nenadoma pojavil pred njimi divjaški kuhar. Stanovska kapa se mu je smešno napihovala na debeli glavi — toda to je zdaj le stopnjevalo pošastnost njegove prikazni. V roki se mu je svetil ogromen nož.

Strokovnjaško si je ogledal uboge jetnike, lahko bi dejali, da jih je kar otipaval s svojimi debelimi očmi, nato pa je z enim zamahom presekal njihove vezi. »No, pojdimo!« je zadovoljno zamomljal. Otroci pa so bili tako otrpli, da se niso mogli nikamor premakniti, kaj šele, da bi poskušali bežati. Sicer pa bi bil vsak tak poskus zaman — množica sovražnikov je pač budno pazila nanje. Rešitve ni bilo.

Tedaj pa je stopila naprej Tanja in se odločno postavila pred kuharja-rablja. Cisto mirno, skoraj malo zaničljivo ga je pogledala in vprašala: »Kako pa nas sploh mislite skuhati? Saj še soli nimate!« Kuhar, ki se je najprej zloveseje namršil ob njeni predrznosti, je zdaj hipoma prebledel. Iz nadute tolste spake se je nenadoma spremeni v pravo podobo nebogljnosti. Roka z nožem se mu je brez moči povesila in izgubljeno je buljil v drobno dekletce pred seboj.

Vtem se je prikazal poglavar, ki ga je prignala požrešna nestrpnost. »Kaj čakati?« se je zadržal nad kuharjem. Ta pa je samo zmajal z glavo in žalostno izjeljal: »Veličanstvo... ni mogoče... saj še soli nimamo...« Ob tem razodetju je tudi poglavar obstal ves poparjen. Malo prej še ves napihjen v svoji divjaški veličavosti, se je zdaj potullil kot polit kuža. Tej ne-



pričakovani težavi tudi njegov vladarski duh ni bil kos.

In kaj se je zgodilo? Poglavar je brž sklical svoje tolovaje in jih nato odvedel s tega kraja sramote. Kmalu so v gozdu utihnil njihovi glasovi. Otroci so strmeli za njimi, kot da ne bi mogli verjeti lastnim očem. Tako nepričakovano se je zasukala njihova usoda, ko so zgubili z sleherno upanje! Potem pa jih je prevzelo neugnano veselje. Trije fantje so se prijeli za roke in vriskajoč zaplesali okoli svoje rešiteljice: »Zivela naša Tanja!« In ko so se nazadnje do kraja upehali, je Bojan iskreno izjavil: »Ne, česa takega se še jaz ne bi bil spomnil!«

Divjaki so jo bili tako naglo pobrali, da so še kotel pozaj li vzeti s seboj. Zdaj so si naši po-

potniki v njem skuhati slastno južino, ki so je bili po vseh teh preizkušnjah resnično že potrebni. In koliko posrečenih šal so si privoščili ob tem! In ko so si do sitega napolnili želežčke.



jih je osel nepremagljiv spavec. »Se najbolje bo, če zlezemo v raketo,« je menil Aleš. Storili so tako. Bojanu pa objekt ni dal miru, da ne bi nad vratca obesil napisa: »Pozor — hud pes!«



Kmet, Sonce, Zima in Veter

(Po francoski pravljici.)

Odšli so po svetu trije prijatelji: Sonce, Zima in Veter. Na poti iz vasi na polje so srečali kmeta. Ta se jim je ponižno odkril, jih lepo pozdravil in šel dalje.

»Prijazen človek,« reče Sonce. »Nedvomno je mene pozdravil. Grejem mu travnike in njive, zato mi je hvaležen.«

»Ne!« reče Zima. »Mene je pozdravil, ker mi je hvaležen, da mu pokrijem zemljo s snežno

odejo, da se lahko odpočije in spomladi znova ozeleni. Tudi kmetič sam pozimi počiva. Meni je gotovo bolj hvaležen, meni je veljal njegov pozdrav.«

»Budali domišljavit!« pinhe Veter. »Vaju da je pozdravil? Vem, da je meni najbolj hvaležen. V sončni pripeki mu hladim razpaljena polja in oznoje celo, sušim mu seno in žito ter vso dolgo zimo poganjam mljn na veter, da si melje žito in peče kruh.«

Tako so se precej časa prepirali in niso se mogli zediniti. Pa je Sonce reklo:

»Pohitimo! Dohiteli ga bomo in vprašali, kateremu izmed nas je veljal njegov pozdrav.«

Hop-hop, švrk-švrk, hu-hu — dohite kmeta. Sonce ga brž vpraša:

»Povej nam, preljubi kmet, koga izmed nas si tako lepo pozdravil?«

»Ha-ha,« se zasmeje kmet. »Koga sem tako lepo pozdravil? Tebe, Sonce, vendar: vse leto mi greješ njive in travnike, da zelene, cveto in zore.«

Zima, ki je bila razočarana in nevoščljiva, se je namrdnila in dejala:

»Pej, nehvaležneži! Mar jaz nisem vredna tvojega pozdrava za vse, kar ti storim dobrega? Dobro si bom zapomnila, da es ti nehvaležni kmetič.«

Kmet je pomislil in se v zadregi popraskal za ušesom:

»Hm, Zima, tebe naj bi bil pozabil? Ne, ni!« Tega pa že ni! Tudi tebe sem lepo pozdravil. Nisem pozabil niti za trenutek, koliko dobrega storiš meni in moji zemlji.«

Veter, ki je stal ob strani in vse slišal, se je napihnil, vendar še za hip zatajil jezo ter kmeta povprašal:

»Kaj pa jaz? Ali ti nisem prav jaz storil največ dobrega, pa si pozdravil Sonce in Zimo, mene pa spregledal, kakor da sem na svetu prazno in nepotrebno niče.«

Kmetiča je za trenutek obšla zadrega, a že se zasmeje in pravi:

»Ljubi Vetrček, prav zares sem tebe najbolj prisrčno pozdravil, saj me prijetno hladiš, kadar nima usmiljenja Sonce, sušiš mi žito in odnašaš sneg, kadar ga na poti na debele nasuje Zima; najbolj pa sem ti hvaležen, ker mi poganjaš mljn, kadar so zamrznjene vode. Če bi sredi najhujše zime ne mogel zmleti žita, bi mi utegnili še otroci pomreti od gladi. Res, Veter, tebi sem najbolj hvaležen!«

Tedaj pa se je Sonce od zavisti razgrela in žgalo, vihrala je stara Zima; Veter pa je zapihal od veselja, hladil vročino, preganjal mraz, poganjaj mljn in dejal:

»He-he, zvita buča, ta kmetič!«

Prirredil C. S.

MOPEL, skoraj nov, prodam na ...
NOV TRICIKEL, nosilnost do 30 ...
KOPALNO PLOŠČO, dobro ohranjen ...
KUPIM, za vseh dimenzijah ...
KUPIM, za vseh dimenzijah ...
KUPIM, za vseh dimenzijah ...

KUPIM

KUPIM, za vseh dimenzijah ...
KUPIM, za vseh dimenzijah ...
KUPIM, za vseh dimenzijah ...
KUPIM, za vseh dimenzijah ...
KUPIM, za vseh dimenzijah ...

ZAMENJAM

ZAMENJAM, za vseh dimenzijah ...
ZAMENJAM, za vseh dimenzijah ...
ZAMENJAM, za vseh dimenzijah ...
ZAMENJAM, za vseh dimenzijah ...

POSESI

POSESI, za vseh dimenzijah ...
POSESI, za vseh dimenzijah ...
POSESI, za vseh dimenzijah ...

EPO MALO HISO, Ljubljana ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...

ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...

ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...

ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...

ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...

V NAJEM

V NAJEM, za vseh dimenzijah ...
V NAJEM, za vseh dimenzijah ...
V NAJEM, za vseh dimenzijah ...

V NAJEM, za vseh dimenzijah ...
V NAJEM, za vseh dimenzijah ...
V NAJEM, za vseh dimenzijah ...

V NAJEM, za vseh dimenzijah ...
V NAJEM, za vseh dimenzijah ...
V NAJEM, za vseh dimenzijah ...

V NAJEM, za vseh dimenzijah ...
V NAJEM, za vseh dimenzijah ...
V NAJEM, za vseh dimenzijah ...

V NAJEM, za vseh dimenzijah ...
V NAJEM, za vseh dimenzijah ...
V NAJEM, za vseh dimenzijah ...

ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...

ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...

ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...
ENOSTANOVAJSKO HISO, vse ...

IZGUBLJENO

IZGUBLJENO, za vseh dimenzijah ...
IZGUBLJENO, za vseh dimenzijah ...

RAZNO

RAZNO, za vseh dimenzijah ...
RAZNO, za vseh dimenzijah ...

STANOVAJNA

STANOVAJNA, za vseh dimenzijah ...
STANOVAJNA, za vseh dimenzijah ...

OPREMLJENO

OPREMLJENO, za vseh dimenzijah ...
OPREMLJENO, za vseh dimenzijah ...

OPREMLJENO

OPREMLJENO, za vseh dimenzijah ...
OPREMLJENO, za vseh dimenzijah ...

OPREMLJENO, za vseh dimenzijah ...
OPREMLJENO, za vseh dimenzijah ...

Zadružna poslovna zveza KOPER
Trgovska podjetja, menze, bolnice in drugi zagotove si pravočasno svežo zimsko zelenjavo!
Posiljali jo bomo po potrebi.
Interesenti javite svoje naslove, da Vas bo lahko obiskal naš zastopnik! 3682-R

Po 21. členu Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Ur. list FLRJ št. 52-57) razpisuje komisija za razpis direktorskih mest ObLO Skofja Loka

MESTO DIREKTORJA

Trgovskega podjetja »Merkur«, Skofja Loka

Pogoji: 1. ekonomska srednja šola s 5-letno trgovsko prakso, 2. trgovski poslovodja z 10-letno prakso v manufakturni trgovini.

Prijave pošljite do 30. junija 1958 v oddelek za gospodarstvo in komunalne zadeve ObLO Skofja Loka — Komisiji za razpis mesta direktorja Trgovskega podjetja »Merkur«, Skofja Loka. 3631-R

Po 21. členu Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Ur. list FLRJ št. 52-57) razpisuje komisija za razpis direktorskih mest ObLO Skofja Loka

MESTO DIREKTORJA

Trgovskega podjetja »Loka«, Skofja Loka

Pogoji: 1. ekonomist z ekonomsko fakulteto, 2. srednja ekonomska šola in 5-letna trgovska ali finančna praksa, 3. trgovski poslovodja s 15-letno prakso.

Prijave pošljite do 30. junija 1958 v oddelek za gospodarstvo in komunalne zadeve ObLO Skofja Loka — Komisiji za razpis mesta direktorja Trgovskega podjetja »Loka«, Skofja Loka. 3630-R

Kmetijsko posestvo Hruševje razpisuje prosto delovno mesto

RACUNOVODJE

Pogoj: samostojni knjigovodja z najmanj 5-letno prakso.

Plača po dogovoru. Samsko in družinsko stanovanje je preskrbljeno.

Prošnje za sprejem pošljite do 30. 6. 1958. 3647-R

Zdravstveni dom Sentilj v Slov. goricah razpisuje mesto

ZOBNE INSTRUMENTARKE

Pogoj: predpisana strokovna izobrazba.

Nastop službe po dogovoru. 3677-R

Komisija za razpis delovnih mest razpisuje delovna mesta za

MOJSTRA ORODJARJA

z večletno prakso; plača po dogovoru; družinsko stanovanje je zagotovljeno; nastop službe takoj.

KOMERCIJALNEGA KNJIGOVODJIA

z večletno prakso.

Za obe mesti je možnost perspektivnega razvoja.

Prošnje z vsemi potrebnimi dokazili o kvalifikaciji in službovanju pošljite na naslov: »TRENTEA«, kovinsko obrtno podjetje v izgradnji BOVEC

3685-R

INDUSTRIJSKO PODJETJE »AGROINDUS«, Ljubljana, Miklošičeva 4-I

sprejme

SEFA KOMERCIJALNEGA ODDELKA — ekonomska fakulteta in 5-letna praksa ali popolna srednja šola z 10-letno prakso;

PRODAJNEGA REFERENTA — srednja strokovna izobrazba in 5 let prakse v komercialnih poslih;

ADMINISTRATORKO za 4 ure dnevno v dopoldanskem času.

Prošnje sprejema uprava podjetja na Miklošičevi 4-I do 30. junija 1958. 3664-R

KOMISIJA ZA STIPENDIJE PRI PODJETJU

„Svila“, Maribor

razpisuje po členu 7, 11 in 27 temeljnega zakona o štipendijah naslednje

štipendije:

1. ZA SREDNJO TEHNIŠKO TEKSTILNO SOLO V KRANJU — tkalski odsek in

2. ZA SREDNJO TEHNIŠKO TEKSTILNO SOLO V KRANJU — oplemenilski odsek.

Prošnja za dodelitev štipendije pošljite upravi podjetja najpozneje do 15. julija 1958. Prošnji priložite naslednje listine:

a) prepis zadnjega šolskega spričevala;

b) potrdilo o vpisu v šolo;

c) potrdilo o otroškem dodatku ali potrdilo o premoženjskem stanju;

d) potrdilo, da še ne prejema štipendije.

Pri dodeljevanju štipendije imajo prednost otroci padlih borcev iz NOB in otroci staršev, ki so zaposleni v tem podjetju.

KOMISIJA ZA STIPENDIJE »SVILA« — MARIBOR

„Svila“, Maribor

SPREJME 6 VAJENCEV za novoustanovljeno Tekstilno šolo v Mariboru, kjer se bodo teoretično in praktično v treh letih izučili za strojnike tovarniških naprav tekstilne industrije.

Pravico do sprejema imajo vsi državljani FLRJ v starosti od 14 do 17 let, ki so uspešno dovršili tri ali štiri razrede gimnazije ali osemletko.

Interesenti naj predložijo personalnemu oddelku podjetja:

1. lastnoročno napisano prošnjo kolkovano s 30 din

2. zadnje šolsko spričevalo;

3. rojstni list (izpisek);

4. lastnoročno napisan življenjepis

3579-R

Upravni odbor CZP Primorski tisk razpisuje mesto

UPRAVNIKA TISKARNE

Pogoji: visoka strokovna kvalifikacija in 10-letni delovni staž na vodilnih mestih v grafični industriji.

Plača po tarifnem pravilniku. Stanovanje je na razpolago.

Prošnje s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjih delovnih mest pošljite do 30. junija na naslov

UPRAVA CZP PRIMORSKI TISK — KOPER 3683-R

Po 21. členu Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Ur. list FLRJ št. 52-57) razpisuje komisija za razpis direktorskih mest ObLO Skofja Loka

MESTO DIREKTORJA

Splošnega gradbenega podjetja »Tehnik«, Skofja Loka

POGOJI: 1. gradbeni inženir z 8-letno prakso in s pooblastilom za vodenje gradbenih del; 2. gradbeni tehnik z 10-letno prakso in s pooblastilom za vodenje gradbenih del.

Prijave pošljite do 30. junija 1958 v oddelek za gospodarstvo in komunalne zadeve ObLO Skofja Loka — Komisiji za razpis mesta direktorja SGP »Tehnik«, Skofja Loka. 3652-R

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij

Trgovskega podjetja na veliko »KOKRA« Kranj

razpisuje delovna mesta za

FAKTURISTINJO in SKLADIŠČNO KNJIGOVODKINJO

Nastop službe takoj ali po medsebojnem dogovoru. Pismene ponudbe pošljite upravniemu odboru Trgovskega podjetja »Kokra«, Kranj, poštni predal 85. 3686-R

INDUSTRIJSKO PODJETJE »AGROINDUS«, Ljubljana, Miklošičeva 4-I

sprejme

SEFA KOMERCIJALNEGA ODDELKA — ekonomska fakulteta in 5-letna praksa ali popolna srednja šola z 10-letno prakso;

PRODAJNEGA REFERENTA — srednja strokovna izobrazba in 5 let prakse v komercialnih poslih;

ADMINISTRATORKO za 4 ure dnevno v dopoldanskem času.

Prošnje sprejema uprava podjetja na Miklošičevi 4-I do 30. junija 1958. 3664-R

Po členu 143. Zakona o delovnih razmerjih (Ur. list FLRJ št. 53-57) razpisuje Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij Lesno konstrukcijskega podjetja »Tesar« v Ljubljani delovna mesta za

več kvalificiranih pohištvenih in stavbenih mizarjev in več polkvalificiranih delavcev za lesna skladišča.

Ponudbe pošljite Lesno konstrukcijskemu podjetju »Tesar« v Ljubljani, Parnova cesta 53 najkasneje 15 dni po objavi razpisa. 3704-R

Podjetje »Kemofarmacija« Ljubljana, Metelkova 7 prodaja

KAMION znamke »Chevrolet«, 3-tonski, defekt, brez gum, z rezervnim motorjem

HLADILNIK s trofaznim motorjem, hladilne prostornine približno 380 litrov, znamke Zenith.

Pri nakupu imajo prednost gospodarska podjetja. 3703-R

JOPICI HLAČE DEŽNI PLAŠČI BLAGO ZA MOŠKE IN DAMSKE OBLEK

Najboljše kvalitete! Po najugodnejših cenah!

BELTRAME • TRST, Corso Italia 25 GORICA, Corso Verdi 39

RAZPIS

za sprejem učencev v elektrogospodarski šoli v Cerknem in Mariboru

Elektrogospodarska šola v Cerknem pri Idriji bo v šolskem letu 1958-59 sprejela 55 učencev in sicer 30 v elektro in 25 v strojniški odsek.

Elektrogospodarska šola v Mariboru, Vodovodna 28, pa bo sprejela 60 učencev za elektro stroko.

V elektro odseku se mladinci usposablajo za elektro-monterje — obratne električarje. V strojniškem odseku pa za strojne ključavničarje — pomožne strojnike. Ti bodo lahko bodoči strojniki in hidro in termoelektrarnih elektrogospodarstva Slovenije.

Solanje traja tri leta.

V šolo sprejemamo preko elektrogospodarskih podjetij mladince v starosti od 14 do 17 let, ki so uspešno dovršili nižjo gimnazijo ali osemletko.

Za vpis v šolo je treba predložiti določenemu elektrogospodarskemu podjetju v območju bivališča mladince naslednje dokumente:

1. lastnoročno napisano prijavo kolkovano s 30 din državne in 20 din občinske takse;

2. izpisek iz matične rojstne knjige;

3. zadnje šolsko spričevalo;

4. zdravniško spričevalo s katerim prosilec dokazuje, da je popolnoma zdrav in sposoben za elektro stroko.

Prošnje za sprejem v šolo bodo elektrogospodarska podjetja sprejemala do 31. julija 1958.

Izjemoma bosta prošnje sprejemali tudi upravi obeh šol, vendar bo moral biti tak direkten sprejem le v povezavi z določenimi elektrogospodarskimi podjetji.

Obe šoli imata svoj internat v katerem znaša mesečna oskrbina okrog 5.200 dinarjev.

Vsa nadaljnja podanila bodo dajali: Uprava ELES v Ljubljani, vsa elektrogospodarska podjetja v Sloveniji in obe upravi elektrogospodarskih šol v Cerknem in Mariboru.

ELES Elektrogospodarska skupnost Slovenije

SAP-TURIST BIRO, LJUBLJANA, Središka ulica 13 razpisuje sprejem

VAJENCEV za naslednje stroke:

a) za mehanično-servisni obrat v Ljubljani:

2 vajencev avtoelektrične stroke,

4 vajencev avtomehanično stroko

Pogoj: dovršena nižja gimnazija z zaključnim izpitom, zadovoljivo zdravstveno stanje, najnižja starostna meja 14 let.

b) za karoserijski obrat v Ljubljani:

5 vajencev avtomehanične stroke

10 vajencev avtokleparke stroke

5 vajencev ključavničarske stroke

Pogoj: dovršeni 3 razr. gimnazije, zadovoljivo zdravstveno stanje, najnižja starostna meja 14 let.

c) za mehanično delavnico v Trzinu:

3 vajencev ključavničarske stroke

1 vajenec avtomehanične stroke

Pogoj: stanovanje v Trzinu ali v bližnji okolici, za avtomehanično 4 razredi gimnazije z zaključnim izpitom, za ključavničarja 3 razrede gimnazije, starostna meja 14 let.

2 vajenec tapetniške stroke

Pogoj: 3 razredi gimnazije in dobro zdravje.

Prosilci naj vložijo ustrezne prošnje upravi podjetja do 30. junija 1958. Prošnji naj prilože zadnje šolsko spričevalo, rojstni list in zdravstveno spričevalo.

SAP-TURIST BIRO, Ljubljana, Središka ulica 13. 3648-R

»TRANSTURIST« SKOFJA LOKA

AVTOBUSNI VOZNI RED ZA SEZONSKE PROGE JESENICE - BEGUNJE - BLED

Vozi ob delavnikih od 16. junija 1958 naprej

KM	D	J
—	15.10	19.45
8	15.25	19.30
15	15.40	19.15
19	15.55	19.10
23	15.55	19.00

JESENICE | Zirovnica | 19.45
Begunje | Lesce | 19.10
BLED | | 19.00

Pripomba: konec obratovanja po objavi v dnevnem časopisu.

AVTOBUSNI VOZNI RED LJUBLJANA - KRANJ - BEGUNJE - JESENICE

Vozi ob delavnikih od 16. junija 1958 naprej

KM	D	J
—	12.30	7.50
6	12.40	7.40
26	13.00	7.20
31	13.06	7.14
34	13.10	7.10
36	13.14	7.06
40	13.20	7.00
49	13.37	6.43
50	13.40	6.40
57	13.55	6.25
65	14.05	6.15
67	14.10	6.10

LJUBLJANA | Senvid | 7.50
Kranj | 7.40
Naklo | 7.20
Bistrica | 7.10
Podbrezje | 7.06
Posave | 7.00
Zapuže | 6.43
BEGUNJE | 6.40
Zirovnica | 6.25
JESENICE | 6.15
JESENICE - boln | 6.10

AVTOBUSNI VOZNI RED ZA SEZONSKE PROGE JESENICE - KRANJ - LJUBLJANA - PORTOROŽ - POREČ

Vozi ob nedeljah od 15. junija do 14. septembra 1958

KM	D	J
—	4.55	23.55
8	5.10	23.40
15	5.20	23.30
17	5.25	23.25
39	6.05	22.45
65	6.40	22.10
65	6.45	22.05
120	7.55	20.55
133	8.00	20.50
138	8.15	20.35
150	8.25	20.25
191	9.35	19.15
205	10.00	19.10
209	10.10	18.50
266	11.25	18.40
		17.25

JESENICE | Zirovnica | 23.40
Lesce | 23.30
Radovljica | 23.25
KRANJ | 22.45
LJUBLJANA | 22.10
POSTOJNA | 22.05
Razdrto | 20.50
Divča | 20.35
KOPER | 20.25
PORTOROŽ | 19.15
Piran | 19.10
POREČ | 18.50
18.40
17.25

AVTOBUSNI VOZNI RED KRANJ - SMLEDNIK - PIRNICE - TACEN - LJUBLJANA

Vozi ob delavnikih od 16. junija 1958 naprej

KM	D	J
—	6.20	13.42
8	6.36	13.26
10	6.40	13.22
11	6.42	13.20
13	6.45	13.17
19	7.00	13.02
21	7.04	12.58
23	7.08	12.55
26	7.13	12.50
32	7.23	12.40

KRANJ | Mavčiče | 13.26
Podreča | 13.22
Zbilje | 13.20
Smlednik | 13.17
Zg. Pirnice | 13.02
Vikerče | 12.58
Tacen | 12.55
Sentvid | 12.50
LJUBLJANA | 12.40

3660-R

Razpisujemo naslednja delovna mesta:

GLAVNEGA INŽENIRJA (5 let prakse in pooblastilo)

KALKULANTA (gradbeni tehnik s prakso)

GRADBENEGA TEHNIKA za visoke gradnje (začetnik).

Plača po dogovoru. Eno stanovanje bo vseljivo v jeseni.

Prijave pošljite do 23. junija. V njih navedite potek dosedanjih zaposlitev.

Splošno gradbeno podjetje »TEHNIK« Skofja Loka 3679-R

POTREBUJEMO:

PRAVNIKA s položenim advokatskim ali sodniškim izpitom za sekretarja podjetja,

STENODAKTILOGRAFA s perfektnim znanjem nemškega jezika ali najmanj s 5-letno prakso za tehniški oddelek Tovarne »Natron«.

SEKRETARJA delavskega sveta in upravnega odbora s srednjo strokovno izobrazbo in znanjem stenografije.

SAMOSTOJNEGA KNJIGOVODJIA za gostilne s srednjo ekonomsko šolo.

Plača po dogovoru. Stanovanje je preskrbljeno.

Reflektanti naj se javijo do 25. junija 1958.

TVORNICIA SULFATNE CELULOZE I NATRON PAPIRA M A G L A J 3654-R

Komisija za razpis mest direktorjev pri Občinskem ljudskem odboru Kranj razpisuje po 21. členu Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Ur. list FLRJ št. 52-64-57) mesto

UPRAVNIKA obrtnega podjetja »KAMNOSESTVO«, Kranj

Ponudniki za razpisano mesto morajo izpolnjevati enega od naslednjih pogojev:

a) izučen kamnosek z mojstrskim izpitom s 15-letno prakso v stroki,

b) gradbeni tehnik z 10-letno prakso v gradbeni stroki,

c) cementar z mojstrskim izpitom z 10-letno prakso v stroki.

Vsi ponudniki morajo imeti nekaj let prakse pri vodenju manjše gospodarske organizacije.

Pravilno kolkovane prošnje z izčrpnim življenjepisom, dokazili o strokovnosti, neoporečnosti in o dosedanjih zaposlitvah pošljite Občinskemu ljudskemu odboru Kranj do 30. junija 1958. 3684-R

VI. SVETOVNO PRVENSTVO V NOGOMETU

PRED ZADNJIM IZLOČILNIM

KOLOM NA ŠVEDSKEM

Osem tekem - osem vprašajev

Današnjih osem tekem tretjega kola kvalifikacijskih tekem na Švedskem bo odločilo, katerih sedem moštvo bo delovalo Svedom družbo v četrtfinalu tega doslej največjega nogometnega turnirja na svetu. Seveda pa ni nikjer zapisano, da bi tudi drevi že vse jasno. Pravi lahko se namreč zgodi, da bo treba še z odločilni-

namreč treba, da bodo morebitne odločilne tekme igrali že v torek 17. junija, že dva dni kasneje pa morajo zmagovalci že zaigrati začetne tekme. Nedvomno ta dodatna srečanja tu ne bodo ostala brez posledic. V vednost pa: kolikor bi Jugoslovane doletela usoda, da bi s Škoti ali Francozi morali igrati še eno tekmo, tedaj bo prizorišče te bitke — Eskilstuna.

Ce pa se gremo optimiste in govorimo o Jugoslaviji že kot četrtfinalistu, tedaj nam pa prav te dodatne tekme lahko prinesejo celo dobiček. Če bi Jugoslavija namreč v svoji skupini zasedla prvo mesto, bi bil v četrtfinalu njen nasprotnik — drugoplasirani iz skupine A. V tej skupini pa je položaj sedaj tak (Nemčija 3, Irsko in Argentina po 2 in CSR 1 točko), da se prav lahko zgodi, da bo treba za drugo mesto odigrati še dodatno tekmo. In v tem primeru bi Jugoslovani v četrtfinalu seveda zadeli na do kraja izčrpanega nasprotnika.

Sicer pa — kje je še četrtfinale. Jutrišnji spored je tak:
A skupina:
V Malmöju Z. Nemčija : S. Irsko in v Hälisingborgu Argentina : CSR.

Table with 2 columns: Team and Score. Rows: Zahod. Nemčija (2 1 1 0 5 3 3), Argentina (2 1 0 1 4 3 2), Sev. Irsko (2 1 0 1 2 3 2), CSR (2 0 1 1 2 3 1).

B skupina:
V Eskilstuni Jugoslavija : Paragvaj in v Örebroju Francija : Škotska.

Table with 2 columns: Team and Score. Rows: Jugoslavija (2 1 1 0 4 3 3), Francija (2 1 0 1 6 5 2), Paragvaj (2 1 0 1 6 9 2).

C skupina:
V Stockholmu (ob 14. uri): Švedska : Wales in v Sandvikenju Madžarska : Mehika.

Table with 2 columns: Team and Score. Rows: Švedska (2 2 0 0 5 1 4), Wales (2 1 1 0 3 3 3), Madžarska (2 0 1 1 2 3 1), Mehika (2 0 1 1 1 4 1).

D skupina:
V Göteborgu Brazilija : SZ in v Borasju Anglija : Avstrija.

Table with 2 columns: Team and Score. Rows: Brazilija (2 1 1 0 3 3 3), SZ (2 1 1 0 4 2 3), Anglija (2 0 2 0 2 2 2), Avstrija (2 0 0 2 0 5 0).

Razen srečanja v Stockholmu se bodo vse tekme začele ob 19. uri. Jugoslovanske radijske postaje bodo prenašale

drugi polčas tekme Jugoslavija : Paragvaj (ob 19.50), evropsko televizijsko omrežje pa bo ob 14. uri posredovalo tekmo Švedska : Wales ob 19. uri pa potek dvoboja Z. Nemčija : Sev. Irsko.

Paragvajci kakor proti Škotski
Ceprav trener Gonzales še ni sestavil moštva za tekmo z Jugoslavijo, je skoraj gotovo, da bodo nastopili isti igralci kakor proti Škotski.

Zanimljivo je da je vodstvo Paragvajca objubil svojim igralcem po 100 dolarjev premije za morebitno zmago nad Jugoslavijo, medtem ko so za dobljeno tekmo proti Škotski dobili samo po 30 dolarjev.

Obiški s sindikatni svet Zagorci ob Savi pripravila z drugimi organizacijami ter domačimi športni društvi športni teden v počastitev spomina padlimu borcu — športniku Slavku Pintarju-Roblnu. Športne prireditve bodo v dneh od 15 do 22. t. m.

Sahovska ekipa SZ, ki bo od 22. do 28. t. m. igrala dvoboj z Jugoslavijo v Zagrebu, je včeraj prišla v Beograd. Na letališču so sovjetske šahiste sprejeli zastopniki SZJ. Od danes pa do srede bodo gostje iz SZ odigrali več simuliranih partij z igralci Slovencev. Hrvaški in Srbije, kakor smo že objavili, bosta v Sloveniji igrala Boleslavski in Suetin.

V NEKAJ VRSTAH

Na mednarodni kolesarski dirki okrog Bolgarije, ki bo od 18. do 27. t. m., bodo dirkali tudi jugoslovanski vozači Pestravž, Cvejin, Krcobil, Ciger in Delapetra. Dirka je razdeljena na devet etap.

V Skoplju bo v nedeljo 22. t. m. mednarodno srečanje v rokoborbi grško-rimskega sloga med Grčijo in Jugoslavijo. Teden dni pozneje se bo rokoborska reprezentanca Beograda domoma pomerila s Sofijo. 6. junija pa bosta nastopili mladinjski rokoborski reprezentanci Madžarske in Jugoslavije v Subotici.

Kvalifikacijska nogometna tekma mladincev za prvenstvo LR Slovenije bo danes ob 16. uri na igrišču Svobode na Viču. Nasprotnika sta enajstorici Odrada in Trglava iz Kranja. — Enotna vstopnina je po 20 din.

Obiški sindikatni svet Zagorci ob Savi pripravila z drugimi organizacijami ter domačimi športni društvi športni teden v počastitev spomina padlimu borcu — športniku Slavku Pintarju-Roblnu. Športne prireditve bodo v dneh od 15 do 22. t. m.

Sahovska ekipa SZ, ki bo od 22. do 28. t. m. igrala dvoboj z Jugoslavijo v Zagrebu, je včeraj prišla v Beograd. Na letališču so sovjetske šahiste sprejeli zastopniki SZJ. Od danes pa do srede bodo gostje iz SZ odigrali več simuliranih partij z igralci Slovencev. Hrvaški in Srbije, kakor smo že objavili, bosta v Sloveniji igrala Boleslavski in Suetin.

Obeta se nam ponovno toplejše vreme

Padavine, ki so zadnji teden tako izdatno namočile vse pokrajine naše države, so bile posledica zanimivih dogajanj v ozračju.

Dne 9. junija je bil ves severozahodni Atlantik v močnem valovanju polarne fronte z globokimi ciklonalnimi, središči. Osrednji Atlantik, Gronland in vzhodna Evropa pa so bili v območju visokega zračnega pritiska. Na severnem Atlantiku in nad pretežnim delom evropske celine je bilo rahlo valovanje neizrazitih frontalnih sistemov, ki pa so bili močno disonirani, ki pa so bili močno disonirani, ki pa so bili močno disonirani...

getacije, vendar je za nekatere kulture, zlasti žita, krompir, koruzo itd., še vedno zlati doitek na njihovo uspešno rast.

Dne 14. t. m. ob 1. uri je bila za splošno vremensko stanje v prizemnih plasteh ozračja značilna globoka ciklonalna tvorba nad severnim Atlantikom, medtem ko je bilo nad Kanado nekoliko plitviješje področje nizkega zračnega pritiska. Nad osrednjim Atlantikom, zahodno in severno Evropo pa se je zgradilo močno področje visokega zračnega pritiska, ki je ustvarjalo v teh predelih tip suhega in jasnega vremena. Omenjena zračna tvorba se po podatkih ob 07 tega dne naglo pomika nad srednjo Evropo. Ciklonalna tvorba se iznad severnega Sredozemlja polagoma pomika proti jugovzhodu in povzroča po srednji in južni Italiji, na južnem Jadranu ter v južnih krajih naše države še prehodne padavine. Podatki iz višine okoli 5000 m kažejo nad zahodno in deloma severno Evropo izredno pojava val toplega zraka, ki se pomika proti srednji Evropi in je zajel že Svico in južno Nemčijo. Hladni zrak, ki je bil nad našimi kraji, pod vplivom tega vala polagoma drsi proti jugovzhodu.

Iz takega vremenskega položaja vidimo, da se nam v prihodnjih dneh obeta ponovna ustalitev suhega in toplega vremena v Sloveniji.

Prof. J. Pušnik
POPRAVEK
V članku, objavljenem dne 10. junija »Neka« nasvetujem pešcem, kotarjem in vojakom, se mora sedmi odstavek glasilni pravilno takole:

Dvojna črta pomeni, da je pred kakršnim koli besedno zvezo, ki je sestavljena iz dveh ali več dvojnih črt in smejo voziti čez dvojno črto, vendar morajo storiti to zelo previdno.

Protiperonosna služba
POROČILO ZA DNE 14. JUNIJA 1958.

NAPoved: Svetujemo vinogradnikom predvsem velikim vinogradničkim gospodarstvom v okolici Gorje Radgone, Kapete, Ljubljane, Jeruzaluma, Maribora, Paker, Jarenice, Sečine, Juršičev, Celja, Slovenskih Konjic, Vrhanja, Rogoske Slatine, Bičljanskega, Novega mesta, Trške gore, Makovca na Dolinskem, Krškega, Srebrna ter vinogradnikom slovenske Istre in sicer Briča, okolice Kostabone, Raven in Smarja nad Koprom ter okolice Sečovelja, da izkoristijo letošnje ko ni dežja in temeljito poškropijo svoje vinograde proti peronospori. Ker se je ozračje precej ohladilo še razvita doba peronospore tudi nadaljuje, zato vinogradniki, ki lahko poškropijo svoje vinograde v dveh dneh pa lahko s škropljenjem počakajo še dva dni.

Vinogradniki Gorških brd, okolice Vipave, Ajdovšine, Aševce, Sempera pri Gorici, Sempara, Vrtojbe, Branika in tržaško konjarskega kraja, drugače ne poškropite le tiste vinograde v nižinskih legah, ki se jih zadnje škropilo v času od 27. maja do 1. junija. Vinograde v višinskih legah, ki so v omenjenih krajih škropljeni kasneje pa se ni potrebno škropiti.

Obveščamo vinogradnike okolice Lendave, Zavrča, Podlehka, Mostnega vrha pri Ptuj, Kovčevca, kraj pri Slovenski Bistrici, Piscec, Kostanjevica, Semeta in Sunorja v Beli krajini ter vinogradnike v okolici Kopra, Ankarana, in Cregnege Kala, da se ni potrebno škropiti. Vinskih vrta proti peronospori.

KMETIJSKI INSTITUTE SLOVENIJE IN HIDROMETEOROLOŠKI ZAVOD LRS

Kako premagati Paragvaj?

STOCKHOLM, 14. jun. (Po telefonih od našega posebnega dopisnika) Jutri je torej odločilni dan, toda verjetno niti ta dan še ne bo vseh odločitev. Skoraj gotovo bodo potrebne še ponovne tekme, najmanj v dveh skupinah. Da morabitni celo v drugi, kjer igra Jugoslavija.

Naši jutrišnji in zadnji nasprotniki v izločilnem delu tekmovalna Paragvajci so zelo hitri in napadajo zelo nevarno. Kadar napadajo, grede vsi naprej in ne gledajo na nobeno oviro. Razen tega igrajo v glavnem visoko, v čemer so pravi mojstri. Zato bi morali naši igralci igrati nizko, ker bodo sicer potegnili za visoko igro krajsi koleno. Paragvajci tudi skočejo zelo visoko in na tem prvenstvu nimajo para, toda vsedno delajo ti igralci tudi velike napake.

Osnovna njihova napaka je, da tečejo hkrati vsi za žogo in se takrat ne menijo, kaj se dogaja na drugem koncu igrišča. Druga napaka je, da imajo v napadu preveliko nestrpnost, da bodo vsi, da povsem zanemarljivo obrambo vselej, kadar se začnejo v napad.

S tem dvema osnovnima napakama bi morali računati naše vodstvo, ko bo sestavljalo enajstorico za jutrišnje tekmo. Zato mora dobiti take igralce, ki bodo znali tem spretno izkoristiti te slabosti strani paragvajskih nogometašev in jih obrniti sebi v prid. Za doseg tega namena pa bodo morali biti naši nogometaši izredno hitri in v odločilni kondiciji, da bodo lahko, čim hitreje vsakovalci, kadar bodo nasprotniki odkrivali te svoje pomanjklivosti.

Prav zaradi tega je naše vodstvo iz jutrišnje postave, ki bo popol-

noma enaka, kakršna je bila proti Franciji, izločilo Milutinovića, ki zaradi lažje poškodbe ni dovolj v treningu in zato ne bi mogli uspešno opravljati te zahtevne naloge. Namesto njega bo igral Rado Ogrizović. Toda tudi to še ne bo dovolj. Po našem mnenju bi moral v srednji trojici igrati tudi prodorni in zelo hitri Petaković, ki bi bil najbolj sposoben da krajsi izkoristiti omenjene napake. Vse to bo seveda izvedljivo samo tedaj, če bo naš nasprotnik po-

novil igro, s kakršno se je že dvakrat predstavljal tukaj. Po vsej verjetnosti pa bo to tudi storil, saj gre Paragvajcem jutri za vse ali za nič.

Če bodo znali naši v tej tekmi ujeti prvi čas za izpolnitev paragvajskih praznin, tedaj bodo lahko ne samo zmagali, temveč dosegli celo zelo izdaten izkupicek in si zagotovili najdostojnejšost naše reprezentance v četrtfinalu tega svetovnega turnirja.

Ing. Drago Mirković

STUJAJEČA SO VESTI

Poljska premagala Jugoslavijo 7:2:34; v borbi za tretje mesto je Bolgarija dobila proti Belgiji s 5:3:42, medtem ko je peto mesto zasedla Francija po zmagi nad Švico s 7:4:37; dokončni vrstni red je potemtakem: Poljska, Jugoslavija, Bolgarija, Belgija, Francija in Švica;

Pravo kolo zvezne atletske lige
POVSOD HUDI BOJI

V Celju vodi Kladivar
Celje, 14. jun. Na stadionu »Boris Kidričev« se je danes začelo I. kolo zvezne atletske lige za moške, na katerem sodelujejo atleti Dinama in Mladosti iz Zagreba ter domačega Kladivarja. Zaradi vetrovnega in hladnega vremena so bili današnji izidi izredno slabi.

IZIDI: 110 m zapreke — Lorger (K) 14.4; Vučelič 15.0; Mazolin (oba M) 16.3; 100 m — Lorger (K) 11.1; Meles (D) 11.3; Vučelič (M) 11.4; Kroglja: Bežjak (D) 14.38; Kalušič 14.32; Miškov (oba M) 14.10; 1500 m — Murat (D) 3:47.5; Vučelič (K) 3:47.8; Čulcar 3:52; Ambrinac (oba D) 3:56.6; Vipotnik (K) 3:57.7; višina: Brodnik 180; Miller B (M) 180; Tomičič (D) 180; 400 m — Snajder (M) 49.6; Zupančič (K) 51.1; Gajšek (M) 51.4.

Po šestih disciplinah je stanje takole: Kladivar 9871, Mladost 9811, Dinamo 9287.

Tekmovanje se nadaljuje jutri ob 16. uri.
M. B.

RAZMEROMA DOBRI V MARIBORU
Maribor, 14. jun. V I. kolu zvezne atletske lige so se v Mariboru srečali atleti Branika in Maribora, ki so prvi dan dosegli nekaj razmeroma pravih doboj izidov. Med njimi je treba omeniti skok v višino (Novak in Purjač, oba B. 175 cm), 110 m ovire (Novak 16.6), 10.000 m (Juhart B. 34:44) in met kopja (Cre-

pinšek 55.82 m — nov mariborski rekord).

Po prvem dnevu vodi Branik z 12.602 točkami pred Mariborom (11.700).

V Šiški nič posebnega
LJUBLJANA, 14. junija. V prvem kolu zvezne atletske lige so tekmovali tudi ljubljanski. Na stadionu v Šiški so se pomerili domači tekmovalci Ljubljana, Odrada, Svoboda in kočevski Partizan. Kakor je bilo pričakovati, so bili bolj precej enakovredni, povedla pa je Ljubljana z malenkostnim naskokom pred Odrado. Partizanom in Svobodo. Najprijetnejše presenečenje so bili pravzaprav tekmovalci iz Kočevja, ki so tudi dosegli z najboljšimi izidi. Tako je njihov atlet Torkar dosegel dvojni značaj z 11.3 v teku na 100 metrov (pred Milanovičem) in s 696 cm v skoku v daljino.

Najzanimivejšo borbo je prikazal tek na 1500 metrov, v katerem je sprva vodil Horan, nato pa je prišel v vodstvo Hafner, z dolгим in silovitim finišem pa si je prvo mesto priboril Trautnik. Čez ovire je najhitreje tekel Šlogar, krogljo pa je najdal vrgel Bogdan Miller, ki je tokrat zamenjal odredov atletski dres za kočevskega Ljubljana. V skoku v višino je Pucej iz Kočevja dosegel znakmo 180 centimetrov, kar štirje tekmovalci pa so preskočili

175 cm. Prijetno iznenadenje je v teku na 400 metrov pripravil atlet Svobode Dominiko, ki je v svojem prvem nastopu na tej progi za beležil zelo dober rezultat 51.5 in se tako uvrstil med najboljšje slovenske štirimestne v teku na 400 metrov Partizan iz Kočev.

NEKATERI BOLJSI IZIDI: 110 m: 16.5; 100 m: Torkar (K) 11.3; Milu novič (M) 11.3; Dominiko (S) 11.4; Kroglja: Miller (O) 13.33; Čihal (K) 13.02; Rojko (L) 12.72; 1500 m: Trautnik (O) 3:55.5; Hafner (L) 3:58.4; Ho man (L) 4:01.9; višina: Pucej (K) 180; Zarol (L), Drašler (O), Konec (K) in Rojko (L) 175; 400 m: Dominiko (S) 51.5.

Vreme je bilo precej hladno in sprintu pa je tekašče ovrhal na sproten veter.

POPRAVA CIVILNEGA LETALSTVA FLR JUGOSLAVIJE
razpisuje natečaj za delovna mesta

KONTROLORJEV LETANJA
na aerodromih Letalske zveze Jugoslavije: Maribor, Celje, Ptuj in Novo mesto.

Pogoji: popolna srednja strokovna izobrazba (končana letalska šola z nazivom pilot).

Prejemki po predpisih o državnih uslužbenih in pravica do delovne obleke.

Prošnje kolkovane s 30 din pošljite Upravi civilnog vazduhoplovstva, Beograd, Birčaninova 1-III.

8633-R

Komisija za razpis delovnih mest
»MINERAL«, Industrija naravnega in umetnega kamna, Ljubljana-Moste, Industrijska cesta
razpisuje delovno mesto
SEKRETARJA PODJETJA

Pismene vloge z navedbo šolske izobrazbe in dosedanje zaposlitve pošljite podjetju.

Nastop takoj ali po dogovoru. 3701-R

RAZPIS SLUŽBENIH MEST
ZAVOD ZA RAZISKAVO MATERIALA IN KONSTRUKCIJO
Ljubljana, Dimičeva 12,
razpisuje naslednja službena mesta:

2 GRABENA INŽENIRJA po možnosti s prakso v operativni.
STROJ. INŽENIRJA po možnosti s nekaj let prakse INŽENIRJA ELEKTROTEHNIKE, praksa začelna,
4 GRADBENE ali INDUSTRIJSKE TEHNIKE s prakso ali tudi začetnike,
3 STROJNE TEHNIKE z opravljenjo voj. obveznostjo.

STROJNEGA TEHNIKA, lahko je absolvent začetnik. Potrebno je veselje za laboratorijsko raziskovalno delo. - Plača po dogovoru v okviru Pravilnika o plačah. - Prijave v tajništvo Zavoda, Ljubljana - Dimičeva 12. 3693-R

Gradbeno podjetje »TEHNIKA, Ljubljana sprejme v takojšnjo zaposlitev 2 kvalificirana ali visokokvalificirana vodovodna INSTALATERJA IN KLEPARJA Pismene ponudbe z navedbo dosedanjih zaposlitev in kratkim življenjepisom pošljite personalnemu oddelku podjetja. Plača po tarifnem pravilniku podjetja! 3705-R

»MINERAL« Industrija naravnega in umetnega kamna, Ljubljana-Moste, Industrijska cesta, sporoča, cenj. odjemalcem, da je za svoje izdelke TERAZZO PLOŠČE različnih velikosti, TERAZZO-MARMORNI ZDROB raznih barv in granulacij, AZBESTNE PLOŠČE za tlakovanje poltoplih tal in oblaganje sten, BETONSKE IZDELKE — GRADBENE MONTAŽNE ELEMENTE ustanovilo pri Trgovskem podjetju »CEMENT-OPEKA«, Ljubljana, Vošnjakova ul. 24, konsignacijsko skladišče. Naprošamo vse stranke, da se pri malem odjemu poslužujejo nakupa naših izdelkov po originalnih tovarniških cenah pri imenovanem trgovskem podjetju. 3702-R

TOVARNARUŠE
DUŠIKA
razpisuje delovna mesta za: ŠEFA RAČUNOVODSTVA Pogoji: višja ekonomska izobrazba z nekajletno prakso ali srednja ekonomska izobrazba z dolgoletno prakso na vodilnih položajih v gospodarstvu. ANALITIKA ZA INVESTICIJE Pogoji: višja ekonomska izobrazba za nekajletno prakso. VEČ INŽENIRJEV ZA PROIZVODNE OBRATE Pogoji: teh. fakulteta — oddelke za kemijo ali metalurgijo. ELEKTROTEHNIKA Pogoji: nekajletna praksa v industriji ali elektrogosudarstvu. Plača po dogovoru. Družinska ali samska stanovanja so zagotovljena. Nastop službe čimprej. — Prošnje z opisom dosedanjega dela in dokazili o strokovni izobrazbi pošljite do 30. junija 1958 upravi Tovarne dušika Ruše. 3656-R

SEKRETARJA PODJETJA Pismene vloge z navedbo šolske izobrazbe in dosedanje zaposlitve pošljite podjetju. Nastop takoj ali po dogovoru. 3701-R

SPOMINI BORCEV S SUTJESKE

Stara pojde na Sutjesko

Vroč majski dan je žgal asfalt na cesti in pritiskal sopečno med stene novih blokov. V udobni dnevni sobi stanovanja, zatemnjeni z navojnico na oknu pa je bilo prijetno hladno. Onstran mize mi je sedela nasprotni visoka, stasita temnolasa žena, lepega, rahlo zasenčenega obraza — Andjelka Tomljenović, ena izmed preživelih bork s Sutjeske.

Andjelka je bila takrat bolničarka v IV. črnogorski proletarski brigadi. V isti brigadi z njo je bil tudi njen brat. Ostali štirje bratje in sestere so bili v drugih brigadah. V II. proletarski brigadi pa tudi njena 56-letna mama. Zato Andjelka tokrat, ko se je med nama pletel pogovor o tistih dneh, ko je najboljši divjela V. sovražnikova

ofenziva, ni pripovedovala o sebi. Takrat je bila še silno mlada, malone še otrok. In mladi so vse tegobe V. ofenzive laže prenašali. Zato je pripovedovala o mami, o Stari iz II. proletarske, kakor so jo ljubše imenovali njeni soborci.

»Peta ofenziva«, je glasno razmišljala in grebla v sebi po spominih. »Da, mislim da vem, kaj

se mi je takrat najbolj zasukalo v dušo. Srečanje z mamom, kar spomin ne bo nikoli pokopal.

»Da, prav takrat je bilo«, je po kratkem premolku spet nadaljevala, ko je v sebi uredila redosled tistih dogodkov. Petnajst let je že od takrat in drobne, drobne slike so že zdavnaj zbledele.

»Deževalo je že dolge ure. Do kože premočeni in na smrt utrujeni smo se stiskali pod redka sotfirska krila med kratkim počitkom. Bili smo lačni. Ne vem več, koliko dni je minilo od takrat, ko smo zadnjič jedli. Med tistim kratkim počitkom smo žrtvovali enega od zadnjih konj, ki smo jih še premoogli. Bila sem preveč izmučena, da bi šla po tisti kos mesa, ki so mi ga odrezali. Brat, ki je bil z mano, mi ga je prinesel. Ravno sem se ga hotela lotiti, ko je prišel mimo komandant bataljona in mi zaklical, da se nam bliža II. proletarska — mamina brigada. Takrat sem oživila. Utrujenost je prešla mimogrede. Z bratom sva ji pohitela nasproti. V roki sem razburjeno stiskala moj kos mesa. Mami sem ga namenila.

Brigada se je počasi približala in borci, nič manj utrujeni od nas, so skoraj molče hodili mimo naju. Tudi midva jih nisva videla. Najine oči so begale med njimi in iskale, iskale en sam najdražji obraz.

Prišla je. Na belem konju se nama je približala črna oble-

čena starica, trudna, bedna... Vsa uboga... »Mama, moja mama... Kako ti je? Boš zdržala, uboga moja...«

Objemala sva jo in jokala nad njeno tegobo. Ona pa ni potražila. Naju je bodrila. »Dete moje, saj ni nič«, je zatrjevala. »Kadar padajo bombe, samo gledam, kje je Duško. Takrat se ga oklenem in ga s telesom zakrijem...«

»A Duško? Kje je Duško, sem vprašala, medtem ko jo je mlad partizan smetal s konja. Obrnil se je in zasmejal. »Andja, saj sem tu. To sem vendar jaz...«

Res je bil on, moj brat, a tako strašno spremenjen, da ga nikoli ne bi spoznala. In medtem, ko sva se objemala, je mama segla v žep in izvlekla kos mesa. Konjskega, kakor je bilo tisto, ki sem ga jaz namenila njej.

»Na dete, jej«, je rekla. »Tebi sem ga prihranila...«

Premočnila je. In še tokrat, po dolgih petnajstih letih, so ji ustnice rahlo drhtele, ko je to pripovedovala. Oči je imela vlažne. Ko sem to opazila, pa sem zalotila sebe s prav tako vlažnimi očmi, ki so v duhu strmele v čudno znano podobo redkih srečanj z mamom na Javkah, kamor je tako pogumno prihajala in nikoli tožila.

»Verjemite, da je bil zame to najtežji trenutek v vsem tistem strašnem času. Ko sva se spet razšli, mi je obležal na srcu kakor kamen. Laže bi prenašala vse hudo, kar nas je še čakalo, da je nisem bila videla. In tudi če bi mi bila padla v prvih dneh ofenzive, mi morda ne bi bilo tako silno težko...«

Andjelkina mama je še vedno živa. V Plevlju živi in je pri svojih 71 letih še vedno žilava in krepka. In prav taka, kakor takrat. Naša.

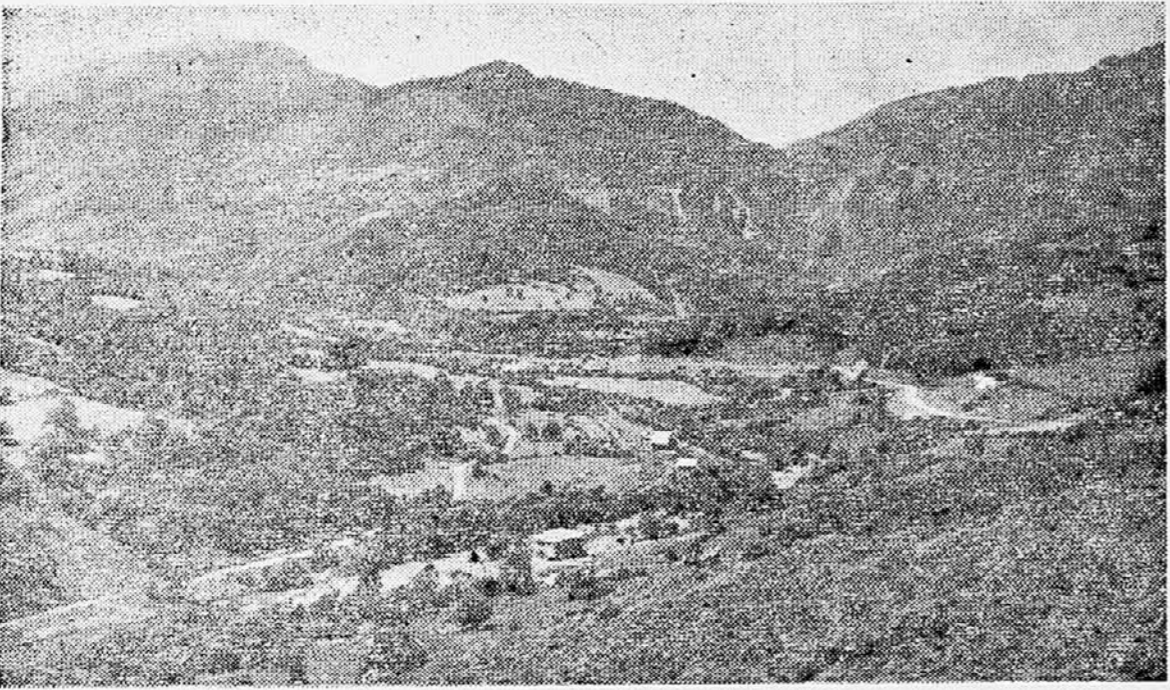
»Otroci, preklela vas bo materina rana, če zapustite Tita. Če ste bliž z njim v najtežjih dneh naše borbe, bodite z njim tudi naprej. In če bi bilo treba umirati, umrite z njimi, je dejala Stara svojim šestim otrokom — partizanom, ko so se zbrali doma v tistih težkih dneh leta 1948. Tako jim je dejala, čeprav je vedela, da Tita nobeden njenih otrok, ki mu teče njena kri v žilah, ne bo nikdar zapustil. Taka je Stara še danes.

Stara bo prišla na Sutjesko. Kakor otrok nestrpno čaka tega dne, ko bo spet obiskala stare kraje, spomenike tolikih žrtv in tegob in ko bo spet objela svoje otroke — borce njene brigade.

»Kako bo s teboj, Stara?«, so jo vprašali, ko so zbirali prijave udeležencev. »Pot je dolga, težka in naporna...«

»Če je padlo tam toliko herojev, je odgovorila, »lahko tudi jaz tamkaj umrem. Moram na Sutjesko.«

Stara bo prišla na Sutjesko Rada bi jo tamkaj spoznala. —vs.



Popov most v dolini Sutjeske

Ali gori zemlja ali nebo

»Raje vidim, če me nihče ne spominja na tiste dni«, je dejal na koncu svojega pripovedovanja major Blažo Crnica in obraz mu je bil popolnoma spremenjen, popolnoma drugačen od tistega, ko mi je s prijaznim nasmehom ponudil roko v pozdrav ob prihodu.

Verjela sem mu. Po vsem tistem, kar mi je povedal, sem mu verjela. In tudi to sem mu verjela, da ga še zdaj, po dolgih petnajstih letih, včasih ponoči preganjajo v sanjah strahotni prizori iz tistih dni. Umirajoči, od bolečin, trpljenja in lakote napol poblašeni tovariši, zverinsko pobiti ranjenici in mrtvi. Na stotine, tisoče mrtvih borcev, krvavi davek zmagi in svobodi, ki ga je terjala V. sovražna ofenziva.

Major Blažo Crnica je bil takrat v III. sandžaški brigadi. Glejte, kaj mi je pripovedoval o tistih dneh, glejte grozljivi film, ki ga je zavrtil pred mojim očmi, da mi je z ona obilvala telo, čeprav je zunaj sijalo toplo majsko jutro.

»Petindvajset nas je še ostalo v naši skupini po borbah na Sutjeski, ko smo se osmega dne prebijali za glavnimi enotami z Volutska. Ko smo počasi, prav počasi, lačni in onemogli sestopali v dolino, smo našli na prostiranju jasi la malone vse centralno bolnišnico. Pobito. Mrtvo. Nemci so pobili vse. Borce v zaščiti, ranjence, zdravnike, bolničarke. Kri je tekla v potokih, dobesedno v potokih in se izlivala počasi v Sutjesko.

v to kristalno čisto planinsko rečico, v to tisočkrat prekleto Sutjesko. Še tega osmega dne, ko smo se mi počasi vlekli preko, je tekla vsa rdeča od krvi. V njej so plavala mrtva trupla borcev in konj.

Naleteli smo na ranjenega partizana, ki je slonel na mrtvem konju. Ko nas je zagledal, se je z zadnjimi močmi pognal v beg — z zlomljeno, prestrejšeno nogo. Ni nas več spoznal. Počasi je prišel k sebi, za hip se je morda znebil težke vročice in vse, kar je lahko izdaval iz grla, je bila gurgajoča prošnja.

»Druže, ubij me. Ubij me... Tako so pustošili Nemci tiste dni. Pregledali so vse Zelenogor, Sutjesko in pobesnelo uničevali vse, kar so srečevali živega na poti. Še mrtve reči. Kotle so s puškami vrrešetali, da nam ne bi mogli še kdaj koristiti.

Hodili smo vzdolž tega celotnega nesrečnega kraja, kjer so prejšnje dni divjale najhujše borbe v vsej naši zgodovini, kjer so se pisale najbolj nečloveške tragedije, kar jih je bilo kdajkoli doživeti.

In da je bila ta pot v celoti dopolnjena, smo našli še na trupu komandanta Save. Tu nam je zastal korak. Vse nas je prizadelo. Vsi smo ga poznali, vsem nam je bil neizmerno drag. Pri nem smo našli še dokumente. Ukaz, ki ga je podpisal Tito z rdečim sviničnikom in nekaj zemljepisnih kart. To smo vzeli s seboj

Počasi smo odstavali dalje in se vso pot prebijali skozi zasede obroča. Po šestih dneh smo nekako prišli do šole v Izgorih. V njej je bila začasna bolnišnica, ki je dala tudi nam gostoljubno streho na kratkem počitku. Od petindvajsetih jih je na tej poti nešteto ostalo. In še tisto noč, ko smo prenočevali v tej šoli v Izgorih, se je prignala od nekod četniška banda in nametala vanjo bombe, ki so ubile nešteto ranjencev in nekaj mojih tovarišev.

Streliva že skoraj nisimo več imeli. Morda čakal izmed nas še štiri, pet nabojev — prihranjenih zase za skrajne primere. Živi bi se nikoli ne dali sovražniku v roke.

Sele po enaindvajsetih dneh smo našli v Han-pijesku zvezo s III. krajiško brigado. In tu spet ni bilo miru in varnosti. Letalske bombe so nam ranile še nekaj tovarišev. Naslednji dan smo dosegli Vlasenco in Vrhovni štab.

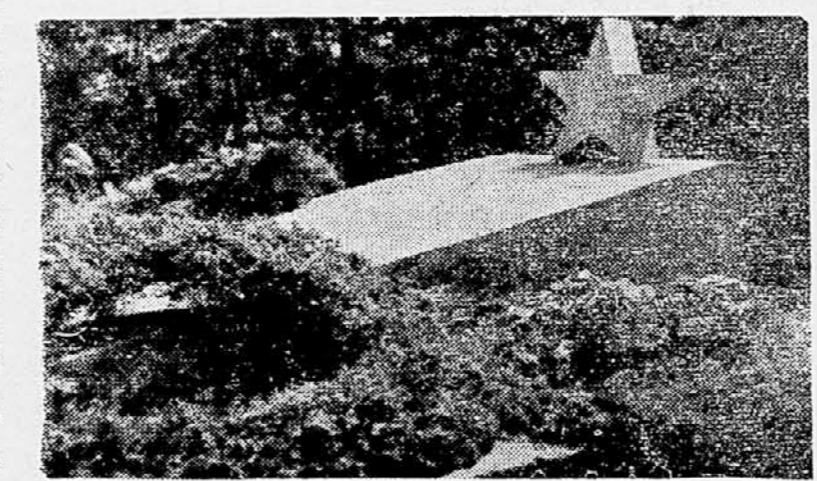
Tisti del svojih spominov po srečanju z mrtvim Savom je pripovedoval hitreje, brez posebnega poudarka. Kakor da vse tisto dalje ni bila več tista težka krvava pot, temveč nekaj navadnega, bežnega, o čemer se ne splača izgubljati besed. Spomin mu je obsedla pobita bolnišnica, krvava Sutjeska in mrtvi komandant Sava.

»Moralo je biti strašno«, sem dejala, da bi pretrgala molk. »Strašno?«, je ponovil in me nekako začudeno pogledal. »Strašno je premla rečeno. N-

izraza, ki bo lahko vse to opi, sal. Nismo vedeli, ali gori zemlja ali nebo. Od pošastnega grmenja, ki ni niti za hip prenehalo, nismo slišali drug drugega. Pa vendar... je spet pretrgal nit pripovedi. Obraz se mu je rahlo spačil in besede so se mu s težavo trgale iz grla.

»Tisočkrat raje bi bil obiljal za vedno na Volujaku, da bi si prihranil tisti pogled na zverinsko pobite ranjence in poklane borce. Med njimi sem našel toliko dobrih tovarišev, prijateljev. Od petindvajsetih sošolcev mojega letnika smo se semo trije vrnili s Sutjeske...«

Da, bolj je, če ga nihče ne spominja več na tiste dni. Preteko mu padajo na srce, ki ne bo od tega nikoli več ozdravelo. —vs.



Grob narodnega heroja Save Kovačevića

BRUNO FISCHER
KAMNENI KOVČEK

»Saj me niso poslali. To je bila moja lastna zamisel. Pišem posebne prispevke in urednik mestne kronike mi dovoljuje, da si sama izbiram teme.«

»Molly Crane«, sem premišljeval. »Saj berem 'Courier Express', pa se ne spominjam tega imena.«

»Saj me skoraj nikoli ne podpišejo. Za sedaj še ne. Toda zares dobro poročilo bi mi pomagalo do kariere.« Dotaknila se je moje roke in me spet obdarila z nasmehom. »Zdi se mi, da mi pri tem lahko pomagaš.«

Oči je imela sive z drobcenimi rumenimi pikicami. V ušesih so ji viseli uhani, ki so bili podobni dvema poročnima prstanoma — v vsakem po dva — in so zažvenketali, kadar je obrnila glavo.

»Kaj pa je posebnega pri tej zgodbi?« sem vprašal, ko je točaj odšel spet k televizijskemu aparatu.

Molly Crane je srknila svoj koktajl in se namrdnila: »Grenko.« Odložila je kozarec. »Marsikaj sem slišala, Adam. Precej policajev poznam.«

»Poročnika Woodfincha?«

»Nisva se srečala, čeprav sem se že hotela seznaniti z njim. Policaji nimajo navade, da bi me podili proč.«

»Zdi se mi tudi, da vas ni tako lahko spoditi.«

»Kakor koli že —« dvignila je kozarec in govorila vanj. »Govorijo, da veš, kaj je v kovčku, ki ga je Teacher pustil v tvojem avtomobilu.«

»To je precej vpljudno rečeno.«

Pila je in videti je bilo, da ji koktajl ni všeč, toda kljub temu ga je popila. »Policija misli, da imaš kovček ti.«

Odrnil sem svoj na pol prazni kozarec, vstal in položil denar na pult. Tudi ona je vstala.

»Čuden človek si,« je rekla Molly Crane, ko sva prišla na pločnik.

»Dobre šale so mi všeč. Skoraj histerični smeh se me loteva, ker so se policaji spravili na nedolžnega človeka in ker sem ta človek prav jaz.«

»In vendar nisi zanikal, da nimaš kovčka.«

Spet se me je prišla pod roko, pa sem se je otrešel. »Kaj

pa hočeš?« sem vprašal. »Če porečem, da nimam kovčka, potem za tvoj časopis ne bo zgodbe. Če ga imam, ti tega ne bom povedal. Kakor koli že je, ne dobiš nič.«

Njene sive oči so me gledale resno. »Lahko bi pomagala drug drugemu.«

»Lahko, če se ti kaj sanja, kdo je človek, ki mi je sinoči telefoniral, tisti, ki je hotel imeti kovček in je pri tem trdil, da je Teacherjev brat.«

»Se ti zdi, da je on umoril Jasperja Vitala?«

»Vem, da ga je. To je edini logični zaključek.«

»Na precej stvari se spoznam. Če mi poveš vse po pravici, ti bom nemara lahko pomagala.«

»Poslušaj,« sem rekel. »Utrujen sem in strah me je. Priznam. Zate je to samo zgodba, priložnost, da si prislužiš ime s tem, da mi izvabiš priznanje. Vse, kar vem, sem povedal poročniku Woodfinchu in on ima to prav lepo natipkano. Tvoja privlačnost ga bo pregovorila, da ti bo pokazal zapisnik in potem ne boš verjela nič bolj, kot verjame on. Zbogom!«

Odšel sem.

»Hvala za pijačo,« je zaklicala za menoj.

»Žal mi je, da ni bila boljša,« sem odgovoril čez ramo, ne da bi se ustavil.

Carol in Susan Levy sta se žogali na pločniku. Ko me je Carol zagledala, je pograbila žogo in mi pritekla naproti. Dvignil sem jo v naročje.

»Očka, policija je bila pri nas,« je kričala. »Mamica me je poslala ven iz hiše, toda Allen Gillette mi je povedal, da so policaji.« Njene temne oči so kar sevale od razburjenja. »Allen je rekel, da so detektivi in da je bil neki moški ubit v naši garaži. Allen je lagal, ali ne, očka?«

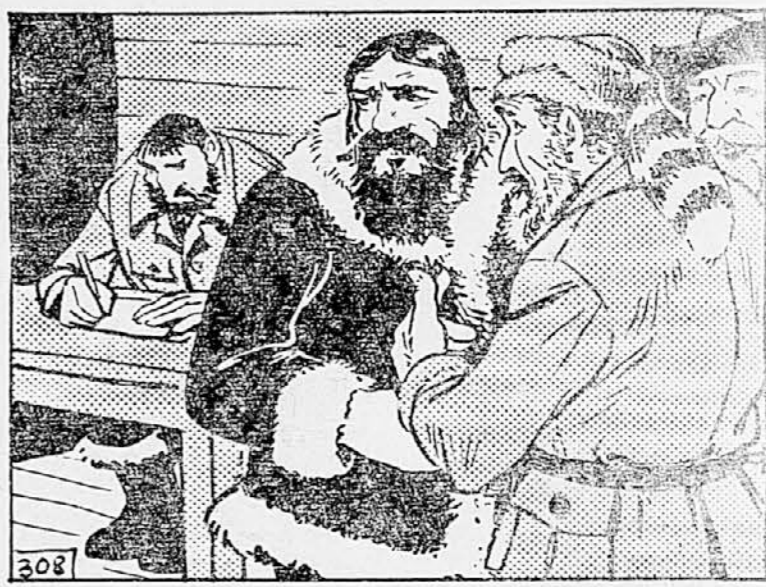
»Za nos te je vlekel, ljubica.«

Odnese sem jo mimo Gilletteve hiše. Okenska zavesa se je premaknila in okrogel obraz je pogledal ven. Ko sem mu pogledal v oči, se je umaknil. Policija ga je bila vprašala, če je videl Larryja ali Krivonosca. To je bilo zanj že hudo dramatično, nekaj, o čemer bi se nemara prav rad pogovoril z menoj,

J.O. CURWOOD
BAREEV
RIŠE: MIKI MUSTER



307. V novembru je Leure, mešanec iz Lac Baina, opazil sledove Bareevjih nog v svežem snegu. Ko se je napotil za njimi, je zagledal tudi Bareeja, skritega za grmovjem. »Povem vam, noge ima velike kot so moje dlani in črn je kot vrnanje perje na soncu. Če ne bi bil tako črn, bi prisegel, da je volk!« je hitel razlagati v McTaggartovi trgovini.



308. McTaggart je ob mešančevem pripovedovanju spretelo. Roke so mu zadržtele in kaplje črnila je kamila na pismo, ki ga je podpisoval. »Črn, pravite?« je povprašal. »Kaj ni imel nobene bele lise?« — »Tera nisem mogel opaziti,« je odvrnil Leure, »saj je izgubil kot veter. Sicer pa prav nič ni bil podoben psu. Gotovo je volk.«



309. Kot da bi hotel McTaggart pregnati neprijetne spomine, je hitro zadržal razgovor. Pokazal je podpisani papir. »Pierre Eustach je stopil v državno službo,« je povedal, »in mi ponuja svoj lovski revir. Ima veliko nastavljenih pasti, še več pa zastrupljenih vab. Lovišče je boratno in vzlet sem ga za letošnje zimo v zakup. Dobra kuničjela

če le ne bi pri tem mislil, da bo moral pri tem govoriti z nekom, ki je morilec. Na hrbtu sem čutil njegov pogled

»Očka, tudi Susanin oče je to rekel,« je govorila Carol. »Susanin oče je povedal njeni mami, da je bil v naši garaži ubit neki moški. Saj ni res, kaj, očka? Ali je res?«

»Nesreča je bila.«

»Kako pa se je zgodilo, očka? Kdo pa je bil tisti človek?« Susan Levy me je rešila odgovora. Čakala naju je pred mojo hišo. »Ali se ne bova naprej igrali, Carol?«

»Ali ne vidiš, da je prišel moj očka domov?« je važno rekla Carol.

Vrata so se odprla in prikazala se je Esther. Smehljala se je, toda bil je prisiljen nasme. Bila je bleda. Poljubila me je, še preden sem postavil Carol na tla — in bil je divji, žgoč poljub, v katerem ni bilo strasti, ampak samo strah. Postavil sem Carol na tla.

»Ali so preiskali hišo?«

Esther je prikimala in pogledala proti telefonu, kot bi pričakovala, da bo zazvonil. »Tisti moški je pred kratkim telefoniral. Tisti, ki je telefoniral že sinoči in je rekel, da je brat Raymonda Teacherja.«

Strmel sem vanjo. Nekaj norega se je vmešalo v vse dogajanje, ki se je bilo začelo prejšnji večer. »Kaj pa je hotel?«

»Samo s teboj je voljan govoriti. Rekel je, da bo poklical kasneje. Nisem —«

»Mamica, kdo je klicala?« se je vmešala Carol.

»Carol, za božjo voljo!« je odrezala Esther. Zavedela se je in nadaljevala mirneje: »Neki človek, ki mu očka skuša prodati avtomobil. Pridi v kuhinjo in mi pomagaj pri večerji.« Z očmi je namignila proti gornjemu nadstropju, kar je bilo znamenje zame.

Odšel sem v spalnico. Esther je prišla takoj. Vrata je ustila odprta in obstala tik za njimi, da bi slišala Carol, če bi prišla za njo. »Rekla sem ji, naj prebere grah,« je razložila. »To jo bo zamutilo vsaj za nekaj minut.«